

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM SÜRECİNDE TIP FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ İLE
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ**

Sevil TEMUR

**Tıp Eğitimi Programı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

ANKARA

2023

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM SÜRECİNDE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ**

Sevil TEMUR

**Tıp Eğitimi Programı
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Şükran Gülin EVİNÇ

İKİNCİ DANIŞMAN

Prof. Dr. Orhan ODABAŞI

ANKARA

2023

ONAY SAYFASI
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM SÜRECİNDE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK
İNCELENMESİ

Öğrenci: Sevil TEMUR

Danışman: Doç. Dr. Şükran Gülin EVİNÇ

İkinci Danışman: Prof. Dr. Orhan ODABAŞI

Bu tez çalışması 25.12.2023 tarihinde jürimiz tarafından "Tıp Eğitimi Programı" nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Işıl İrem BUDAKOĞLU
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Şükran Gülin EVİNÇ
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

Üye: Prof. Dr. Mustafa TURAN
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi

Üye: Doç. Dr. Gülşen TAŞDELEN TEKER
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

Üye: Doç. Dr. Barış SEZER
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Müge YEMİŞÇİ ÖZKAN
Enstitü Müdürü

02 Şubat 2024

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir(1).
- Enstitü/fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ...ay ertelenmiştir (2).
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir (3).

08/11/2023

Sevil TEMUR

i

i **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”**
Madde 6.

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**
- (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum tarafından verilir.** Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir.** Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Orhan ODABAŞI ve Doç. Dr. Şükran Gülin EVİNÇ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Sevil TEMUR

TEŞEKKÜR

Bir cumhuriyet kadını olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılında öncelikle Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ü ve bu cennet vatan uğruna kanının son damlasına kadar savaşmış olan ecdadımızı saygı ve minnetle anmak, sonsuz teşekkürlerimi iletmek isterim.

Tez sürecinin her aşamasında bana rehberlik eden, rol model olan, fikirleri ile aydınlandığım, sabırlı, anlayışlı, zarif ve naif çok saygıdeğer danışmanlarım Doç. Dr. Şükran Gülin EVİNÇ ve Prof. Dr. Orhan ODABAŞI hocalarıma;

Ait olmaktan gurur duyduğum, yüksek lisans eğitimimi aldığım Hacettepe Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı ailesine;

Yüksel lisans eğitimi sürecinde kendilerinden eğitim alma şerefine nail olduğum Prof. Dr. Melih Elçin, Prof. Dr. Sevgi Turan, Doç. Dr. Meral Demirören, Doç. Dr. Gülşen Taşdelen Teker ve Doç. Dr. Barış Sezer hocalarıma;

İstatistiksel analizlerde görüşleri ve katkıları ile destek olan çok değerli Doç. Dr. Tülin Otbiçer Acar hocama;

Çalışmamıza katılma nezaketini gösteren Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik ve Elektronik Mühendisliği, Yapay Zeka Mühendisliği ve Tıp Fakültesi öğrencilerine;

Yüksek lisans eğitim sürecim boyunca defalarca kez fikrine ve yardımına başvurduğum çok sevgili dostlarım Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Yüksel ve Öğr. Gör. Dr. Ali Batur ve ailelerine;

Varlıklarını her an yanımda hissettiğim, manevi destek ve yardımları ile yanımda olan canım kardeşlerim Aleda, Arzu ve Aytaç Temur'a;

Hayatımın her anında yanımda olan aydın fikirli çok sevgili annem Zeynep ve babam Hüseyin Temur'a;

Ayrıca tek tek ismini belirtmediğim, bu süreçte moral ve motivasyonumu yükselten, yanımda olan diğer kıymetli aile üyelerim ve arkadaşlarımın her birine;

Tüm içtenliğimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

TEMUR, S., Eğitim Sürecinde Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik Özelliklerinin Mühendislik Fakültesi Öğrencileri ile Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023. Bu çalışmada, tıp ve mühendislik fakülteleri öğrencilerinde temel kişilik özelliklerinin, duygusal zekâ faktörlerinin, yaşam doyumlarının düzeyleri ve sorunlarla başa çıkma yöntemleri incelenmiştir. Farklı iki alan olan sağlık ve teknoloji alanlarında ki bu iki fakülte eğitim süreçleri ve eğitimde kullanılan materyaller olmak üzere birçok anlamda birbirinden ayrılmaktadır. Bu araştırmada farklı fakültelerde eğitim alan benzer bilişsel özelliklere sahip bu öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri ve eğitim sürecinin bu özelliklere olası etkileri açısından farklılıklar olup olmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin psikolojik özelliklerinin okul başarıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu doğrultuda farklı iki fakülte eğitimi ile öğrencilerin psikolojik özelliklerinin ilişkisi ayrıntılı olarak incelenmiştir. Tarama modelinde olan araştırma Hacettepe Üniversitesi'nde 2021-2022 eğitim öğretim yılında Tıp Fakültesi 1. ve 5. sınıf ile Mühendislik Fakültesi'ne bağlı Bilgisayar, Elektrik-Elektronik ve Yapay Zekâ Mühendisliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan 1. ve 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışma 1563 öğrenciden 341'inin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği, Baş Etme Yolları Ölçeği kullanılmıştır. Veriler anket yöntemiyle, elektronik olarak toplanmıştır. SPSS programı ile yapılan analizlerin değerlendirmelerinde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre tıp fakültesi öğrencilerinin öz denetim, nevrozizm, yaşam doyumunu, iyi oluş düzeyleri ile duygusal başa çıkma ve sosyal destekle başa çıkma ölçek puanları mühendislik fakültesi öğrencilerinden yüksektir. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumunu ve duygusal başa çıkma düzeyleri mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerine göre yüksektir. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin dışa dönüklük, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik düzeyleri tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerine; öz denetim ve duygusallık düzeyleri ise mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek iken olumsuz değerlik ve sorunlarla duygusal başa çıkma puanları ise tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerine göre daha düşüktür. Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin sorun odaklı başa çıkma düzeyleri mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerine göre yüksektir. Tıp fakültesi 1. sınıfta düşük not ortalamasına sahip olan öğrencilerin özdenetim ve yaşam doyumunu düzeyleri aynı sınıfta daha yüksek not ortalamasına sahip öğrencilere göre düşüktür. Tıp fakültesi 5. sınıfta ise düşük not ortalamasına sahip olan öğrencilerin özdenetimleri daha yüksek not ortalamasına sahip öğrencilere göre düşük iken sosyallik düzeyleri daha yüksektir. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerinin puanları anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Çalışmaya katılan tüm tıp fakültesi öğrencilerinde öz denetim ve nevrozizm, tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinde ise öz denetim, olumsuz değerlik ve yaşam doyumunu özelliklerinin başarı puanları üzerinde anlamlı yordayıcılar oldukları tespit edilmiştir. Bu özelliklerin düzeyleri arttıkça okul başarılarının da arttığı görülmektedir. Bu öğrencilerde başarıyı etkileyen en önemli değişkenin ise öz denetim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadaki diğer gruplarda (sınıflar düzeyinde tıp fakültesi 5. sınıf, mühendislik fakültesi 1. ve 4. sınıflar ve fakülteler düzeyinde tüm mühendislik fakültesi öğrencileri) öğrencilerinin başarı düzeyleri üzerinde psikolojik özelliklerin yordayıcı etkisi tespit edilmemiştir. Bu bulgular eşliğinde tıp eğitimi ile çalışma kapsamında incelenen psikolojik özelliklerin ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tıp eğitimi, duygusal zekâ, kişilik özellikleri, yaşam doyumunu, öğrenci başarısı

ABSTRACT

TEMUR, S., In the Educational Process Comparative Examination of the Psychological Traits of Medical Faculty Students with Engineering Faculty Students, Graduate School of Health Sciences Medical Education Program Master Thesis, Ankara, 2023. In this study, the levels of basic personality traits, emotional intelligence factors, life satisfaction and coping styles of students of medical and engineering faculties were researched. Medical and engineering faculties, which are based on two different scientific fields, differ from each other in many aspects such as educational processes and materials used in education. In this research, it was explored whether there were differences in the levels of psychological traits of these students with similar cognitive skills studying at two different faculties and the possible effects of the educational process on these traits. The relationship between students' psychological traits and their school achievement was probed. In this way, the relationship between the education of two different faculties and students' psychological traits was examined in detail. The study, which is a survey research, includes the 1st and 5th graders of the Faculty of Medicine and the 1st and 4th graders studying in the Computer, Electrical-Electronic and Artificial Intelligence departments of the Faculty of Engineering at Hacettepe University in the 2021-2022 academic year. It was carried out with the voluntary participation of 341 out of 1563 students. "Basic Personality Traits Scale, Life Satisfaction Scale, Emotional Intelligence Trait Scale, Coping Styles Scale" were used in it. Data were collected electronically using the questionnaire method and analyzed with SPSS program. Statistical significance level was accepted as $p < 0.05$. According to the results of the study, medical faculty students' conscientiousness, neuroticism, life satisfaction, well-being, emotion focused coping and social support coping scale scores are higher than engineering faculty students. Life satisfaction and emotion focused coping levels of 1st graders of medical faculty are higher than 1st graders of engineering faculty. While extraversion, self-discipline, emotionality and sociability levels of 5th year medical students are higher than the 1st year medical students, the levels of negative valence and emotion focused coping are lower. In addition, 5th grade medical students' self-control and emotionality levels are higher than 4th grade engineering students. Problem focused coping levels of 4th year engineering students are higher than 1st year engineering students. Conscientiousness and life satisfaction levels of 1st year medical students with low GPA (grade points average) are lower than more successful students. While conscientiousness levels of 5th year medical faculty students with low GPA is lower than those of more successful students, their sociability levels are higher. Scale scores of psychological traits of engineering faculty students do not differ significantly according to their GPA. Conscientiousness and neuroticism variables have a significant effect on GPA of all medical students participating in the study and conscientiousness, negative valence and life satisfaction variables have a significant effect on GPA of 1st year medical students. It has been determined that when the levels of these traits increase, students' success scores scale up. The most powerful variable affecting success is conscientiousness. It has not been determined that predictive effect of psychological traits on the success levels of students in the other groups in this study (at the grade level; medicine 5th year, engineering 1st, 4th years and at the faculty level all engineering faculty students) is found. Based on these results, it was concluded that medical education was related to the psychological traits examined within the scope of the study.

Key Words: Medical education, emotional intelligence, personality traits, life satisfaction, student achievement

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	iii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.	iv
ETİK BEYAN	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
ŞEKİLLER	xiii
TABLolar	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Problemleri	4
1.3.1. Ana Araştırma Soruları	4
1.3.2. Alt Araştırma Soruları	4
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Temel Kişilik Özellikleri	15
2.2. Duygusal Zekâ Faktörleri	20
2.3. Başa Çıkma Yolları	23
2.4. Yaşam Doyumu	24
3. GEREÇ ve YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Araştırmanın Örneklemi	26
3.3. Veri Toplama Araçları	29
3.3.1. Sosyo-Demografik Veri Formu	31
3.3.2. Katılımcının Mühendislik veya Tıp Fakültesine İlişkin Görüşleri	31
3.3.3. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği	31
3.3.4. Yaşam Doyumu Ölçeği	32

3.3.5. Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği	32
3.3.6. Başa Çıkma Tarzları Ölçeği	33
3.4. Araştırmanın Etik Yönü ve Verilerin Toplanması	34
3.5. Verilerin Analizi	35
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Sayıltıları	35
3.6.1. Araştırmanın Sınırlılıkları	35
3.6.2. Araştırmanın Sayıltıları	36
4. BULGULAR	37
4.1. Sosyo-Demografik Bilgiler	37
4.2. Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Fakültelere İlişkin Elde Edilen Bulgular	43
4.3. Öğrencilerin Okul Başarılarına İlişkin Bulgular	45
4.4. Psikolojik Özelliklere İlişkin Elde Edilen Bulgular	53
5. TARTIŞMA	76
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	88
6.1. Sonuçlar	88
6.1.1. Sosyo-Demografik Bulgulara ve Fakülte Memnuniyeti Bulgularına İlişkin Sonuçlar	88
6.1.2. Psikolojik Özelliklere İlişkin Sonuçlar	89
6.1.3. Öğrenci Başarılarına İlişkin Sonuçlar	91
6.2. Öneriler	91
7. KAYNAKLAR	93
8. EKLER	106
EK 1. Veri Toplama Formu	
EK 1.1. Onam formu	
EK 1.2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri	
EK 1.3. Katılımcıların Tıp/Mühendislik Fakültesine İlişkin Görüşleri	
EK 1.4. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği	
EK 1.5. Yaşam Doyumu Ölçeği	
EK 1.6. Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği	
EK 1.7. Baş Etme Yolları Ölçeği	
EK 2. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği İzin Yazısı	
EK 3. Yaşam Doyumu Ölçeği İzin Yazısı	

EK 4. Duygusal Zeka Özellik Ölçeği İzin Yazısı

EK 5. Başa Çıkma Yolları Ölçeği İzin Yazısı

EK 6. Tez Çalışması ile İlgili Etik Kurul İzin Yazısı

EK 7. Dijital Makbuz

EK 8. Tez Çalışması Orijinallik Raporu

9. ÖZGEÇMİŞ

124

SİMGELER VE KISALTMALAR

AAMC	: Association of American Medical Colleges
AI	: Admission Interview
AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
ark.	: Arkadaşları
AYT	: Alan Yeterlilik Testi
Bkz.	: Bakınız
BMAT	: Biomedikal Admissions Test
EQ	: Duygusal zekâ
GPA	: Grade points average
HÜ	: Hacettepe Üniversitesi
HÜMF	: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
HÜTF	: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
IMAT	: Italian Medical Admission Test
IQ	: Bilişsel zekâ
MCAT	: Medical College Admission Test
MF	: Matematik-Fen Bilimleri
MMI	: Multiple Mini-Interview
OBP	: Ortaöğretim Başarı Puanı
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
TM	: Türkçe-Matematik
TS	: Türkçe-Sosyal Bilimler
TUS	: Tıpta Uzmanlık Sınavı
TYT	: Temel Yeterlilik Testi
YDT	: Yabancı Dil Testi
YKS	: Yükseköğretim Kurumları Sınavı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

ŞEKİLLER

Şekil		Sayfa
2.1.	Hacettepe Üniversitesi'nde sınav değerlendirmesinde kullanılan puanlar, notlar ve katsayılar	13

TABLOLAR

Tablo	Sayfa
3.1. Hacettepe Üniversite mühendislik ve tıp fakültelerinde 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören öğrenci sayıları	27
3.2. Çalışmada hedeflenen ve ulaşılan öğrenci sayıları	29
3.3. Çalışmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları	30
4.1. Sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları	37
4.2. Fakülte ve sınıf düzeyinde sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları	40
4.3. Öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere ilişkin bulguların sıklık dağılımları	43
4.4. Öğrencilerin fakülteler düzeyinde eğitim aldıkları bölümlere ilişkin bulguların sıklık dağılımları	44
4.5. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere ve fakültelerdeki sınıflara göre not ortalamalarının karşılaştırılması	45
4.6. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması	47
4.7. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre özdenetim ve yaşam doyumu ölçek puanlarının karşılaştırılması	48
4.8. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması	49
4.9. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre özdenetim ve sosyallik ölçek puanlarının karşılaştırılması	50
4.10. Post Hoc Varyansların Homojenliği Testi	51
4.11. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması	51
4.12. Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması	52
4.13. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere göre temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması	53
4.14. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere göre yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması	54
4.15. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere göre duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması	54
4.16. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere göre başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması	55
4.17. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması	56
4.18. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması	57
4.19. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması	57
4.20. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması	58

Tablo	Sayfa
4.21. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması	59
4.22. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması	60
4.23. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması	60
4.24. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması	61
4.25. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması	62
4.26. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması	63
4.27. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması	63
4.28. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması	64
4.29. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması	65
4.30. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması	66
4.31. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması	66
4.32. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması	67
4.33. Tıp fakültesi öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi	68
4.34. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi	69
4.35. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi	70
4.36. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi	71
4.37. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi	72
4.38. Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi	73
4.39. Psikolojik özelliklerin fakülteler ve sınıflar düzeyinde yapılan karşılaştırma analizlerine göre ölçek puanlarında anlamlı düzeyde yüksek çıkan değişkenler	75

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Önemi

Sanat, hukuk, sağlık, teknoloji gibi farklı alanlar heykeltıraşlık, ressamlık, avukatlık, savcılık, hekimlik, hemşirelik, elektrik-elektronik mühendisliği, bilişim teknolojileri uzmanlığı gibi birbirinden farklı birçok mesleği kapsamaktadırlar. Toplum yapısının meslek seçimlerini etkilemesi gibi yapılan meslek seçimlerindeki memnuniyetin de toplum refahını ve mutluluğunu etkilediği bilinmektedir. Bireylerin hangi alanda hangi mesleği seçeceklerinin kararını ise birçok değişken etkilemektedir (1, 2). Ülkemizde iş bulma olanakları, manevi doyum sağlama ve insanlara yardım etme isteği özellikle sağlık alanındaki mesleklerin tercih edilme sebeplerindedirler (3, 4). Buna rağmen bireyler eğitim süreçlerinde verdikleri kararların kendileri için uygun olup olmadıklarını sorgulayabilmektedirler. Örneğin hekimlik mesleğini insanları sağlığına kavuşturarak topluma faydalı olmak için seçmiş bir birey, eğitim aldığı süreçte hekim olmanın kendisi için uygun olmadığını düşünebilir. Bu birey mühendislik alanında insan sağlığının geliştirilmesi için çalışmalar yaparak da hem gagesine ulaşmayı hem de mutlu bir meslek hayatına sahip olmayı hayal edebilir. Bu bağlamda düşünülecek olursa kişilerin akademik ve meslek hayatlarına bir mesleğin gerekliliklerine uygunluk ve kişisel özellikler gibi değişkenlerin ne derece etki etmekte oldukları merak uyandırmaktadır. Başer ve ark. (4)'nın yaptıkları çalışmada; sağlık profesyoneli olmayı seçen öğrencilerin kendilerini yetenek, ilgi, beceri ve kapasite olarak seçtikleri mesleklere uygun gördükleri fakat mesleklerine dair bilinçli hedeflerinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Tıp küçük bir hatanın dahi hayati sonuçlara sebep olabileceği komplike bir alandır. Bilim ve teknolojideki gelişmeler, değişen toplumsal ihtiyaçlar birçok alanda olduğu gibi sağlık alanında da kendini göstermektedir. Bir hekim değişen ve gelişen dünyayı takip edebilmeli ve bunlara uyum sağlayabilmelidir. Tıp eğitimi uzun, zorlu ve yaşam boyu süreklilik gösteren bir süreçtir (5, 6). Bu sebeple bu alanda eğitim almak isteyen kişilerin sabırlı, öğrenmeyi ve okumayı seven, dikkatli, kaygı ile etkili başa çıkabilen, kendini motive edebilen, çalışkan, özverili, yeniliklere açık, iletişim becerilerinin güçlü, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilen, sorumluluk sahibi olmaları istenen bir durumdur (7). Tıp fakültelerinin amacı mezunlarına yalnızca hekimlik

yeterlilikleri kazandırmak değil, onları aynı zamanda profesyonel meslek yaşamına hazırlamaktır (5, 8). Hekim adayı öğrencilerin akademik ve mesleki gelişimleri; öğrenme stilleri ve bilişsel zekâ düzeyleri ile ilişkili olduğu kadar psikolojik özellikleri ve duygusal zekâ düzeyleri ile de ilgilidir (9). Mezun olmuş bir hekimden mesleğini icra ederken; stresli bir durumda hızlı ve doğru karar verme ile akıl yürütme becerilerine sahip olması, eleştirel düşünebilmesi, bir ekiple uyum içerisinde grup dinamiklerini sağlayarak çalışabilmesi, empati yapabilmesi, etkili iletişim kurabilmesi, ani gelişen dışsal değişkenlere uyum sağlayabilmesi, girişken olması, kendini geliştirmek istemesi, yoğun çalışma ortamlarında duygusal olarak dengeli olabilmesi beklenmektedir. Bu nedenle tıp eğitimcileri akademik performansı ve klinik yeterliliği değerlendirirken bilişsel faktörlere ek olarak psikolojik özellikleri de dikkate almalıdırlar. Bütüncül bir tıp eğitimi psikolojik özelliklerin hekimlik mesleği üzerindeki potansiyel etkilerinin belirlenmesi ile sağlanabilecektir (9, 10).

Dünyanın Kanada, Amerika, İngiltere gibi birçok gelişmiş ülkesinde öğrenciler tıp fakültelerine bilişsel ve psikolojik özelliklerini yordayan özel tıp fakültesi kabul sınavları ile yerleştirilmektedirler (11, 12). Türkiye’de ise üniversitelere Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından yapılan merkezi bilgi sınavlarının sonuçlarına göre kabul edilmektedirler (13). Öğrencilerin sınav ve mezun oldukları lise başarı puanlarının ortalamaları bilişsel zekâ düzeyleri ile ilgili bizlere fikir vermektedir. Fakat tıp fakültesini kazanarak hekim adayı olan bu öğrencilerin kişilik özellikleri ve duygusal zekâ düzeyleri bilinmemektedir. Tıp eğitimi dünyasında bazı psikolojik özelliklerinin hekimlik mesleğine potansiyel olumlu etkilerinin olduğu ve tıp fakültesi öğrencilerinin kişisel özelliklerinin belirlenmesi ile ilgili yol gösterici çalışmalar mevcuttur. Ülkemizde ise psikolojik özelliklerin doktorluk mesleği üzerine etkisinin incelenmesine ve tıp eğitimi sürecinde hekim adayı olan kişilerde bu özelliklerin bulunma derecesine yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar; gerekli durumlarda bağımsız karar verebilen, analitik düşünen, değişime açık, bir takımın etkin bir üyesi olabilen, düşüncelerini açıkça ifade edebilen, kaotik durumlarda sakin kalıp durumu yönetebilen, hislerini kontrol edebilen doktorların daha başarılı ve mesleki doyumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedirler. Bu kişilerde depresyon, tükenmişlik, kronik kaygı gibi psikolojik sorunların daha nadir ortaya çıktığı belirtilmektedir (10, 14-17). Bu sebeple öğretime

ve profesyonel meslek yaşamına olan olası etkilerinden dolayı tıp fakültelerine başlayan öğrencilerin bilişsel değerlendirmelerine ek olarak psikolojik özelliklerinin analizlerinin yapılmasına dair daha fazla çalışmanın yapılmasına ihtiyaç vardır (9, 18).

1.2. Araştırmanın Amacı

Tıp fakültesi öğrencilerinin akademik ve mesleki gelişimleri; öğrenme stilleri ve bilişsel zekâ düzeyleri ile ilişkili olduğu kadar psikolojik özellikleri ve duygusal zekâ düzeyleri ile de ilgilidir (9, 10). Bu nedenle tıp eğitimcileri akademik performansı ve klinik yeterliliği değerlendirirken bilişsel faktörlere ek olarak psikolojik özellikleri de dikkate almalıdırlar. Bütüncül bir tıp eğitimi ancak psikolojik özelliklerin tıp eğitimi üzerindeki potansiyel etkilerinin ve öğrencilerin geliştirilmesi gereken kişisel özelliklerinin belirlenmesi ile sağlanabilecektir.

Bu çalışmada; tıp ve mühendislik fakülteleri öğrencilerinde temel kişilik özelliklerinin, duygusal zekâ faktörlerinin, yaşam doyumlarının düzeyleri ve sorunlarla başa çıkma yöntemleri incelenmiştir. Farklı iki alan olan sağlık ve teknoloji alanlarındaki bu iki fakülte eğitim süreçleri ve eğitimde kullanılan materyaller olmak üzere birçok anlamda birbirinden ayrılmaktadırlar. YÖK verilerine göre matematik-fen bilimleri mezunu olan ve üniversiteye girişte yakın puan aralığında bulunan iki fakültenin öğrencilerinin benzer bilişsel özelliklere sahip olabilecekleri öngörülmüştür. Bu çalışmada matematik-fen bilimleri alanı mezunu, benzer bilişsel zekâ düzeyine sahip olduğu düşünülen, tıp ve mühendislik fakültelerinde eğitim alan öğrencilerin bir takım psikolojik özelliklerinin düzeyleri ile aynı fakültede öğrenim gören eğitimlerinin ilk ve son yıllarında olan öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri arasında farklılıklar olup olmadığının karşılaştırılmaları yapılarak eğitim sürecinin bu özellikler üzerindeki olası etkileri değerlendirilmiştir. Öğrencilerin psikolojik özelliklerinin okul başarıları üzerinde etkisi araştırılmıştır.

1.3. Araştırmanın Problemleri

Bu çalışmada eğitim sürecinde tıp fakültesi öğrencilerinin psikolojik özelliklerinin düzeylerinin mühendislik fakültesi öğrencilerinin psikolojik özellikleri ile karşılaştırılması ve bu özelliklerin okul başarısı ile olan ilişkisinin incelenmesi amacıyla oluşturulan aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.3.1. Ana Araştırma Soruları:

- 1- Tıp ve mühendislik fakültelerinde eğitim alan öğrencilerin psikolojik özelliklerinin (temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ faktörleri, yaşam doyumu, sorunlarla baş etme yöntemleri) düzeyleri farklılık göstermekte midir?
- 2- Tıp ve mühendislik fakültelerinde eğitim alan öğrencilerin okul başarıları üzerinde psikolojik özellikler etki etmekte midir?

1.3.2. Alt Araştırma Soruları

Çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulan ana araştırma soruları aşağıda alt araştırma soruları olarak ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.

- 1- Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültele göre psikolojik özelliklerinin düzeyleri farklılık göstermekte midir?
- 2- Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3- Tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından anlamlı birer farklılık var mıdır?

- 4- Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile beşinci sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından farklılık var mıdır?
- 5- Mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile dördüncü sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından farklılık var mıdır?
- 6- Tıp fakültesi öğrencilerinin (sınıf fark etmeksizin) başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?
- 7- Tıp fakültesi 1.sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?
- 8- Tıp fakültesi 5.sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?
- 9- Mühendislik fakültesi öğrencilerinin (sınıf fark etmeksizin) başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?
- 10- Mühendislik fakültesi 1.sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?
- 11- Mühendislik fakültesi 4.sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

2. GENEL BİLGİLER

Meslek seçimi, kişinin meslekleri kendi kriterleri ve mesleğin gerektirdiği nitelikler doğrultusunda değerlendirerek, kendi gereksinimlerini karşılama açısından yeterli bulunduğu birine karar vermesidir (19). Kişinin ilerdeki hayatını çalışarak idame ettireceği alanı belirlemesi anlamını taşır. Seçilen meslek bireyin gelecekte iş bulmasını, gelir düzeyini, yaptığı işte mutlu olup olmayacağını etkilemesinin yanında dünya görüşünü, günlük yaşam şeklini, değer yargılarını ve alışkanlıklarını da önemli ölçüde etkiler (20). Bu sebeple kişilerin yaşamlarında verdikleri en önemli kararlardan birisidir. İnsan ömrünün yaklaşık üçte birlik bölümü seçilen mesleği uygulayarak geçmektedir. Kişi seçtiği mesleğin gerekliliklerini karşılayamaz özelliklere sahipse ya da mesleğin getirileri kişinin gereksinimleri için yetersiz kalıyor ise öncelikle çalışan için mesleki doyumsuzluk, başarısız hissetme, mutsuz olma, düşük refah düzeyi vb. olumsuz bireysel sonuçlar doğacaktır (21, 22). İnsanlar kişisel özellikleri ile uyumlu olmayan meslekler tercih ettiklerinde ilerleyen yıllarda farklı mesleklere yönelebilmektedirler. Yeni bir meslek tercihi yaptıkları için de tekrar eğitim sürecinden geçmeleri söz konusu olmaktadır. Kişiler kendi özelliklerine uyumlu bulmadıkları meslekleri devam da ettirebilmektedirler. Bu kişilerin bir kısmı icra ettikleri işte yeterince verimli olamamaktadırlar. Bahsi geçen bu durumlar bireysel olarak zaman ve para kaybı, ülkesel düzeyde de kaynak kaybı anlamına gelmekte, sosyal ve ekonomik açıdan toplumsal olumsuzluklara sebep olmaktadır (1, 23, 24). Kişinin ilgi ve yeteneği, ebeveynlerin beklentileri, üniversiteyi kazanabilme durumu, çalışma şartları, mesleğin arz talep durumu, sosyo-ekonomik getiri düzeyi, yasal zorunluluklar, devlet politikaları, istihdam koşulları, cinsiyet, yaş, işin niteliği ve getirdiği sorumluluklar gibi birçok faktör meslek tercihi sürecinde etkili olmaktadır (1, 25). İnsanlar farklı tutum, beceri, değer, yetenek ve kişilik özelliklerine sahiptirler. Literatürde mesleki yönelimler ile sahip olunan özelliklerin ilişkili olup olmadığını, bireysel özelliklerin mesleki doyum ve performans üzerine etkilerini inceleyen pek çok araştırma mevcuttur (22, 24, 26). Bu araştırmalarda bireylerin ilgi, yetenek, kişilik özellikleriyle uyumlu meslekleri tercih etmeleri durumunda iş doyumlarının, kendilerini günlük yaşamda ve mesleki alanda başarılı ve mutlu hissetme düzeylerinin ilişkili olduğu belirtilmiştir (27-29). Bu sebeple bireysel özelliklerine göre yapılan

bilinçli meslek seçimi kişinin kendi hayatı ve ülke ekonomisi bakımından birçok yönüyle önemlilik arz etmektedir (26, 30).

Meslek seçimi yaşamımızın ilk yıllarında daha ilköğretim yıllarındaki tercihlerle şekillenmeye başlamaktadır. Eğitim sistemi, aile ve sosyal çevre etkisi bu oluşumun önemli etkenlerindendirler (20). Bu sebeple ülkemizde uygulanan eğitim sistemini ana hatları ile açıklamakta fayda vardır. Türkiye’de 11 Nisan 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6287 No’lu kanun gereğince 12 yıllık zorunlu, 4+4+4 şeklinde kademeli eğitim sistemi uygulanmaktadır. 4 yıllık ilkokul sürecinde tek tip müfredat uygulanmaktadır. Sonraki 4 yıllık ortaokul da zorunlu temel derslerin yanına öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre (fen bilimleri ve matematik, dil ve anlatım, din ve ahlak bilgisi, sanat ve spor, sosyal bilimler) isteğe bağlı seçmeli dersler de verilebilmektedir. Mesleki tercihlerin temelini bu süreçte atıldığı söylenebilir. Son kademe olan 4 yıllık lise (ortaöğretim) eğitiminde ise öğrenciler önce eğitim alacakları liselere (Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Genel Lise) Liselere Geçiş Sistemi ile yerleştirilirler. Meslek liselerinde 10. sınıfta, diğer liselerde ise 11. sınıfta alan ders seçimleri yapılmaktadır (20, 31, 32).

Türkiye’de öğrenciler lisans düzeyi eğitimde merkezi sınav sistemindeki puanlarına göre tercihte buldukları üniversite bölümlerine yerleştirilmektedirler (33). Günümüzde üniversitelere girişte 2018 yılından itibaren Temel Yeterlilik Testi (TYT), Alan Yeterlilik Testi (AYT) ve Yabancı Dil Testi (YDT) olmak üzere üç oturumdan oluşan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) uygulanmaktadır (31). YKS ile Türk dili ve edebiyatı, Türkçe, matematik, fizik, kimya, biyoloji, tarih, coğrafya, felsefe, din kültürü ve ahlak bilgisi alanları ile yabancı dil puanı ile öğrenci alan bölümler için Almanca, Arapça, İngilizce, Fransızca veya Rusça dillerinden herhangi birisine dair bilişsel bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi yapılır. Adayların bu sınavlardaki cevapları ile alan puanlarının hesaplaması yapılır. Türkçe-Matematik (TM), Türkçe-Sosyal bilimler (TS), Matematik-Fen bilimleri (MF) ve Dil puanı olmak üzere dört ana alan puan türü vardır. Öğrencilerin lisedeki alan seçimleri doğrultusunda bu puanlar hesaplanmaktadır. Yerleştirme puanları, alan sınav puanına adayın ortaöğretim başarı puanı (OBP) eklenerek hesaplanmaktadır. Her bir bölüm bu dört ana alan puan türü doğrultusunda tercih edilebilmektedir. Örneğin tıp, hemşirelik,

fizik tedavi ve rehabilitasyon, diş hekimliği, veterinerlik, diyetisyenlik gibi sağlık bilimleri programları “MF-3 puanı ile tercih edilebilmektedir (33). Ülkemizde mevcut olan bu sınav sistemi, öğrencilerin kişisel özelliklerinin, mesleki ilgi ve yeteneklerinin değerlendirilmesini yaparak, üniversitelere yerleştirilmesini tam olarak sağlayacak niteliklere sahip değildir. İlgili alanda yüksek puan alan öğrencilerin o alanda öğrenme potansiyellerinin daha yüksek olduğu söylenebilir (13, 34).

Yurtdışında ise üniversitelerin giriş koşulları ülkelere ve hatta aynı ülkede üniversitelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu durum tıp eğitimi alanında da görülmektedir. Bir kişinin tıp fakültesine kabul için Amerika ya da Kanada’da Medical College Admission Test (MCAT), İngiltere’de Biomedikal Admissions Test (BMAT) ve İtalya’da Italian Medical Admission Test (IMAT) gibi sınavlara girmesi gerekmektedir. Bu sınavların ortak özelliği tıp fakültelerine kabul için özel tasarlanmış olmalarıdır. Bu sınavlar ile öğrencilerin bilişsel yetenekler ile eleştirel düşünceme ve mantıksal akıl yürütmeyi becerileri test edilir (11, 12, 35). Amerika ve Kanada’da sadece tıp fakültelerine değil sağlık alanında herhangi bir bölüme girebilmek için de MCAT puanı gereklidir. Bu sınav Association of American Medical Colleges (AAMC) tarafından yapılmaktadır (7, 12, 36, 37). İlk kez 1980’li yıllarda uygulanmaya başlamış ve en son revizyonu 2015 yılında yapılmıştır. MCAT ile öğrencilerin bilişsel bilgi ve yetenekleri ile birlikte sağlık alanına yatkınlıklarını etkileyen psikometrik özelliklerinin de değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Sağlık profesyoneli olmaya aday öğrencilerin tıp alanına yatkınlığını diğer bir deyişle tıpta kariyer için yeteneklerini ölçmek amacıyla tasarlanmış bir sınavdır (12, 37-39). Alanyazında kişilik özelliklerinin tıp öğrencilerinin özellikle tıp fakültesinin klinik yıllarında akademik başarılarıyla ilişkili olduğunu belirten çalışmalar mevcuttur. Bu sebeple Amerika’da birçok tıp fakültesi MCAT sonucunu ön koşul olarak kabul etmekte, ayrıca adayları Multiple Mini-Interview (MMI) veya Admission Interview (AI) gibi kurumsal düzeyde değerlendirmelere de tabi tutmaktadırlar. Bu tıp fakültesi kabul görüşmeleri ile doktor adayı olan kişilerin tıba ve araştırmaya yatkınlık, sorumluluk bilinci, liderlik, duygusal dayanıklılık gibi kişilik özelliklerinin derinlemesine değerlendirmesi amaçlanmaktadır (7, 37, 40).

Yapılan çalışmalar göre ülkemizde sağlık alanında eğitimin tercih edilmesinde; iş bulma olanağının fazla olması, manevi doyum, insanlara yardım etme isteği gibi

sebepler göze çarpmaktadır (4, 41). Tıp fakültelerinin tercih sebepleri incelendiğinde ise yurt dışı ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Başlıca etkenler arasında kariyer olanakları, topluma faydalı olma, tıbbi bilimlere ilgi gelmektedir (42-45). Türkiye’de yapılan araştırmalarda; hekim adayı olan kişilerin önemli bir çoğunluğunun tıp fakültesine isteyerek geldiklerini belirtilmiştir. Fakat bu çalışmalarda yaklaşık yüzde on beşlik bir kesimin ikinci bir şansı olsa öğrenim için başka fakülteyi seçmek istediği görülmüştür. Tıp fakültesini isteyerek seçenlerin akademik başarılarının istemeyerek gelenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (41, 46, 47).

Bir meslek olarak hekimlik incelendiğinde, tarih öncesi dönemde dini öğeler ve büyüün iç içe geçtiği bir kimlikle başlayıp zanaatkarlığa dönüşen ve günümüzde bir bilim insanına evrilen yolculuğunu sürdürmektedir. Hekimlik uzun ve yorucu bir eğitim süreci olan, hastaların ve toplumun sorumluluğunu taşıyan, güncel gereksinimler doğrultusunda hizmet sunulan, sürekli gelişim ve yenilenmeye açık bir meslektir (5, 6, 48). Tıp eğitiminin de bu doğrultuda toplumun beklentilerindeki değişime, giderek artan bilgi yüküne, tanı ve tedavideki gelişmelere, toplumun nüfus yapısının değişmesine, nüfusun yaşlanmasına, kronik ve dejeneratif hastalıklardaki artışa, sağlık hizmet sunumunun küreselleşmesine, yeni yasa ve düzenlemelerdeki değişikliklere ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayacak şekilde sürekli güncellenmesi gerekmektedir (5, 6, 49). Bu sebeplerden kaynaklı hekimlik mesleğinde eğitim uzun, zorlu ve yaşam boyu süreklilik gösteren bir süreçtir (5). Mezuniyet öncesi veya mezuniyet sonrası dönemlerde tıp eğitimi alanında öğrenim gören kişilerin tükenmişlik, kaygı bozukluğu yaşama, depresyon ve intihar girişiminde bulunma düzeylerinin yüksek olduğu, psikolojik yardım alma bakımından ise ketum ve isteksiz oldukları belirtilmiştir (50). Gerekli durumlarda bağımsız karar verebilen, analitik düşünen, değişime açık, bir takımın etkin bir üyesi olabilen, düşüncelerini açıkça ifade edebilen, kaotik durumlarda sakin kalıp durumu yönetebilen, hislerini kontrol edebilen doktorların daha başarılı ve mesleki doyumlarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu kişilerde depresyon, tükenmişlik, kronik kaygı gibi psikolojik sorunlar da daha nadir görülmektedir (9, 10, 17, 39, 51, 52).

Çalışmamızda öğrenci başarısının psikolojik özelliklerle ilişkisinin de değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bu sebeple aşağıda Hacettepe Üniversitesi’ndeki

ilgili bölümlerin ölçme ve değerlendirme sistemleri ve eğitim yapılarının betimlemeleri yapılmıştır.

Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin süresi incelendiğinde ülkeden ülkeye değişiklik göstermekte olduğu görülmektedir. Bir kısım ülkede intörlük (ön hekimlik dönemi) temel tıp eğitiminin süresi içerisinde, bazılarında ise bir veya bir buçuk yıllık ek sürede yapılmaktadır. Toplam süre ise aynı şekilde yedi buçuk ila altı yıl arasında farklılık göstermektedir. Türkiye’de bu süre toplamda altı yıldır (53). Ülkemizde tıp fakültelerindeki eğitim modelleri geleneksel (klasik) eğitim, entegre eğitim, aktif eğitim (probleme dayalı eğitim) veya hibrit eğitim (entegre + probleme dayalı eğitim) modeli üzerine yapılandırma şeklinde farklılık gösterse de uygulamalar incelendiğinde genellikle ilk üç yıl temel bilimler, sonraki iki yıl klinik bilimler ve son yıl intörlük eğitimi şeklindedir (54, 55). HÜ (Hacettepe Üniversitesi) Tıp Fakültesi’nin 6 yıllık programında yer alan tüm derslerden başarılı olarak toplam 360 AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) kredisini tamamlayan öğrenciler mezun olmaya hak kazanırlar (56). Tıp fakültesi I., II. ve III. sınıflarda büyük grup derslerini ve küçük grup uygulamalarını içeren entegre eğitim (organ-sistem temelli eğitim) sistemi uygulanmaktadır. Bu sınıflarda zorunlu veya seçmeli kuramsal dersler uygulanmaktadır. Tıp fakültesi IV. ve V. sınıflarda farklı anabilim dallarında yürütülen klinik uygulamaları içeren, zorunlu ve seçmeli kuramsal ve uygulamalı dersler bulunmaktadır. VI. sınıfta ise öğretim intörlük ve aile hekimliği dönemi olarak adlandırılmakta ve uygulamalı eğitim esasına göre yapılmaktadır (57). Uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemleri de sınıflara göre değişiklik göstermektedir. I., II. ve III. sınıf ders kurulları tarafından hazırlanan büyük grup dersleri sınavları kuramsal bilginin sınanmasına yönelik çoktan seçmeli, yazılı, sözlü, karma veya elektronik olarak yapılabilmektedirler. Büyük gruplar dersleri için her ders kurulu sonunda “ders kurulu sınavı” yapılmaktadır. Her dönem sonunda da bir “ders kurulları final sınavı”, final sınavından başarısız olanlar içinde bir “ders kurulları bütünleme sınavı” uygulanmaktadır. Küçük grup uygulamalarının her ünitesi sonunda ara değerlendirme sınavı yapılmaktadır. Küçük grup uygulamaları sınavları klinik becerilerin sınanmasına yönelik ilgili anabilim dallarının uygun göreceği şekilde yatak başı sınavlar, pratik laboratuvar sınavları veya objektif yapılandırılmış klinik sınavlar şeklinde yapılabilmektedirler. Bu sınıflarda her dönemin sonunda küçük grup

uygulamalarının tüm ünitelerine yönelik final sınavı uygulanmaktadır ve final sınavından geçemeyenler için küçük grup uygulamaları bütünleme sınav hakkı verilmektedir. Öğrencilerin dönem içi notlarının %60'ı ve dönem sonu notlarının ise %40'ı alınarak dönem geçme notları hesaplanmaktadır. Öğrencilerin bir üst döneme geçmesi için ilgili dönemin, dönem sonu notunun en az D (50-54 puan) ve dönem geçme notunun en az C2 (60-64 puan) olması gerekir. IV. ve V. sınıflarda her stajın sonunda o staj eğitim içeriğini kapsayan staj sınavı yapılır. Staj sınavlarının kapsamı, çeşidi, uygulanması ve değerlendirilmesi ilgili anabilim dallarınca yürütülmektedir. Öğrencinin uygulamalı eğitim sınavlarından en az C2 notu alması gerekmektedir. Öğrenci bu sınavlardan bir ya da birkaçından başarısız olduğu takdirde o dönemin son uygulamalı eğitiminin tamamlanmasından sonra uygulamalı eğitim bütünleme sınavına girme hakkı kazanmaktadır. Öğrencinin başarılı sayılabilmesi için her bir staj notunun en az C2 notu olması zorunludur. İntörnlük ve aile hekimliği döneminde öğrencilerin başarısı değerlendirmeleri; her anabilim dalında yapılan çalışma sonunda, klinik, poliklinik, laboratuvar ve saha çalışmaları, yazdıkları hasta görüşmeleri, epikrizler, hastalara muameleleri ve ilgileri, nöbetler, katıldıkları seminerler, klinik ve klinik patolojik toplantılardaki başarıları ayrı ayrı göz önüne alınarak verilen notlarla yapılmaktadır. Öğrencinin başarılı sayılabilmesi için her anabilim dalındaki çalışmalarından en az C2 notu alması zorunludur (57, 58).

Dünya çapında mühendislik eğitimi uygulamaları ve süreleri de ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Yurtdışındaki lisans seviyesindeki mühendislik eğitiminin toplam süresi üç ila beş yıl arasında değişiklik gösterebilmektedir (59). Ülkemizde kabul gören ve HÜ Mühendislik Fakültesi bölümlerinde de uygulanan mühendislik lisans eğitimi süresi ise dört yıldır. HÜ Bilgisayar Mühendisliği ve Yapay Zekâ Mühendisliği bölümlerinden mezun olmak için ders programlarına uygun olarak en az 240 AKTS kredisini başarıyla tamamlamış ve dörtlük sisteme göre en az 2,00 genel akademik ortalama elde etmiş olmak gerekmektedir. Öğrencilerin bu iki bölümden mezun olabilmeleri için, iki tane dört haftalık zorunlu stajı tamamlamış olmaları gerekmektedir (60, 61). Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölümünden ise ders programına uygun olarak en az 240 AKTS krediyi başarıyla tamamlamış olmak gerekmektedir. Öğrencilerin öğrenim süreleri boyunca her biri asgari 20 işgünü olmak üzere iki staj yapması (bunlar birleştirilebilir) gerekmektedir. Ayrıca toplamda asgari

7 AKTS olmak üzere en az iki alan dışı seçmeli ders alınmalıdır (62). Stajlar ile öğrencilerin mezun olmadan önce iş ortamlarını tanımaları ve deneyim sahibi olmaları amaçlanmaktadır (60). HÜ Mühendislik Fakültesi Bilgisayar, Yapay Zekâ ve Elektrik ve Elektronik Mühendislikleri bölümlerinin müfredatları ön koşullu, eş zamanlı, zorunlu ve/veya seçmeli, teorik ve/veya uygulamalı teknik dersleri içermektedirler. Müfredat kapsamında az sayıda alan dışı seçmeli dersler de mevcuttur. Zorunlu alan derslerinin kuramsal yapılarının yılla birlikte basitten karmaşığa kademelendirildikleri, ön koşullu dersler olarak sınıflandırıldıkları ve bu derslerin çoğunun özel laboratuvarlarla desteklendikleri görülmektedir (63-65). Üç bölümde de ilk üç yıl teorik alan dersleri verilmekte ve son yıl ise tamamen seçmeli dersler ve laboratuvar çalışmalarını içermektedir. Son sınıfta bölümlerine bağlı anabilim dalları tarafından verilen, seçmeli derslerde tanımlanmış dersler ile öğrencilere uzmanlaşmak istedikleri bilim dalını seçme olanağı sağlanmaktadır. Bilgisayar ve yapay zeka mühendisliği bölümlerinden farklı olarak elektrik ve elektronik mühendisliği bölümünde son sınıf öğrencilerinden kendi belirledikleri konularda tasarım odaklı mezuniyet projeleri hazırlamaları beklenmektedir (62). Bu projeler bireysel veya grup çalışması olarak oluşturulabilmektedir. Kabul edilen her mezuniyet projesi ilgili öğretim görevlisi danışmanlığında yapılmakta ve dönem sonunda teslim edilmektedir (66). Bu bölümlerde her ders için uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemleri ilgili öğretim üyesi veya üyeleri tarafından HÜ Önlisans, Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre belirlenmektedir. Her ders için bir genel sınav ve en az bir ara sınav yapılmaktadır. Ara sınav yerine belirlenen proje, bitirme ödevi, laboratuvar, atölye ve benzeri çalışmaların değerlendirmeleri geçebilir. Yönetmeliğe göre genel sınavın ders başarı notuna etkisi en az %40, en çok %60 olabilir (67). Genel sınavlardan başarısız olan öğrenci bütünleme sınavına girme hakkını kazanmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Senatosuna göre bir dersten A1 (100-95 puan), A2, A3, B1, B2, B3, C1, C2, C3 ve D (50-54 puan) notlarından birini alan öğrenci başarılı sayılmaktadır. Yarıyıl içi başarının ve genel sınavın ders başarı notuna etkileri ve öğrencinin başarılı sayılması için genel sınavda alması gereken en az not ile dersin uygulama planı, dersin sorumlu öğretim elemanı tarafından yarıyıl başında öğrencilere duyurulmaktadır. Öğrenci başarısız olduğu zorunlu dersi yarıyıl kaydını yaptırması halinde dersin açıldığı ilk yarı yılda tekrarlamak ve mezuniyetine kadar başarmak

zorundadır. Azami öğrenim süresi sonuna kadar mezuniyet için devam koşulunu yerine getirerek başarısız oldukları en fazla üç dersi kalan öğrenciler, üç ders sınavına girebilirler. Kayıtlı olduğu programın tüm derslerinden başarılı olduğu halde genel akademik ortalaması 2,00'in altında olması nedeniyle mezun olamayan öğrenciler de diledikleri en fazla üç dersten üç ders sınavına girebilirler. Bu sınavlardan yararlanmak isteyen öğrenciler kendi akademik birimlerine başvurarak bu haklarını kullanabilmektedirler. Üç ders sınavları akademik takvimde belirtilen tarihlerde yapılmaktadır. Bu bölümlerde öğrencinin başarılı sayılabilmesi için azami öğrenim süresi içerisinde lisans programındaki derslerden F dışında (geçer) not alması ve mezun olabilmesi için de aldığı derslerden başarılı olmasının yanında akademik ortalamasının 2.00 ve üstü olması gerekmektedir (67).

Hacettepe Üniversitesi'nde sınavlarının değerlendirilmesinde kullanılan puanlar, notlar ve katsayılar aşağıda gösterilmiştir.		
<u>Puanlar</u>	<u>Notlar</u>	<u>Katsayılar</u>
90-100	A1	4,00
85-89	A2	3,50
80-84	B1	3,25
75-79	B2	3,00
70-74	B3	2,75
65-69	C1	2,50
60-64	C2	2,25
55-59	C3	2,00
50-54	D	1,75
0-49	F3	0

Harf notlarından;
 1) F1: Mazeretsiz devamsız, ilgili sınava/sınavlara girme hakkı yok,
 2) F2: Sınava girme hakkı olduğu halde sınava girmedi,
 3) F3: Sınav değerlendirmesi %49-0 arasında,
 4) E: Mazeretli geçmez,
 olarak tanımlanır.

Şekil 2.1. Hacettepe Üniversitesi'nde sınav değerlendirmesinde kullanılan puanlar, notlar ve katsayılar (67)

Bu çalışmada eğitimin psikolojik özellikler üzerine olan olası etkilerinin incelenmesi yapılmıştır. Tıp insan odaklı bir bilim olduğu için aynı zamanda sosyal bir bilim olarak kabul görmektedir (68). Tıp eğitiminde kazandırılmak istenen profesyonel hekimlik anlayışı klinik yeterliliklerin sosyal ve duygusal beceriler ile sentezlenerek geliştirilmesiyle sağlanmaktadır (69). Mühendislik ise teknik derslerin ağırlıkta olduğu bir alandır. Teknoloji alanındaki mühendisliklerde eğitim kalitesinin önemli belirleyicileri olarak güncel teknolojik alt yapı ve tasarım odaklı olmasından bahsedilmektedir (70-72). Bu sebeple tıp ve mühendislik fakültelerinin müfredatları

arasındaki farklılıklara dikkat çekilmesi adına ilgili müfredatlar kapsamında olan psikososyal alanlar ile ilişkili psikolojik özelliklerin gelişimi ve değişimi üzerinde etkili olabilecek derslere değinmekte fayda vardır.

Mühendislik fakültesi müfredatlarında lisans eğitimindeki zorunlu seçmeli teknik dersler dışında teknik olmayan seçmeli dersler de bulunmaktadır. Bilgisayar ve yapay zeka mühendisliği bölümlerindeki öğrenciler lisans eğitimi süreci içerisinde en fazla üç teknik olmayan seçmeli ders alabilmektedirler (63). Elektrik ve elektronik mühendisliği bölümünde ise iki alan dışı seçmeli ders alabilmektedirler (64). Bu müfredatlar ayrıntılı olarak incelendiğinde teknik derslerin ağırlıkta olduğu ve öğrencilerin psikososyal gelişimini etkileyecek belirgin derslerin bulunmadığı görülmektedir.

Tıp fakültesi müfredatı incelendiğinde ise birinci sınıfın ilk haftasında ikişer saatlik İletişim Becerileri ve İyi Hekimlik Uygulamaları isimli kuramsal derslerin olduğu görülmektedir (73). Ayrıca İyi Hekimlik Uygulamaları dersi üç yıllık dikey bir programdır (dönem I, II ve III) ve küçük grup dersleri şeklinde yürütülmektedir. Her grup için farklı anabilim dallarından bir öğretim üyesi sorumlu olmakta ve her bir grup bir yıl içerisinde on dört oturum yapmaktadır. Bu öğrencilerin dönem içerisinde iki haftada bir toplanması anlamına gelmektedir. Bu ders ile öğrencilere iyi hekimin gereksinimi olan bilgi, beceri ve tutumları içeren özelliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır. İletişim becerileri üzerine temellendirilerek tasarlanmış bu programda öğrencilerden hasta ve hasta yakınları ile açık ve anlaşılabilir iletişim kurabilmeleri, hasta hekim ilişkisinde profesyonel bir tutum sergileyebilmeleri, mesleki etik ve profesyonel değerleri içselleştirebilmeleri, temel mesleki becerileri uygulayabilmeleri beklenmektedir (74). Bu ders içerisinde ayrıca İnsan Bilimlerinde Tıp isimli bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölümde sanat, antropoloji, tarih, sosyoloji, felsefe gibi farklı alanlarda sağlık hizmetini, sağlıklı ve hasta olma kavramlarını, hasta-hekim ilişkisini, bu bağlamlardaki davranışları, hekimliği ve deneyimleri içeren çalışmalar irdelenerek incelenmektedir. Bu şekilde öğrencilerin sanatsal, kültürel ve tarihi bir bakış açısına sahip olmaları, farkındalık kazanarak düşünsel bir yaklaşım sergileyebilmeleri hedeflenmektedir. Dönem III'te ise Hasta Güvenliği ve Mesleklerarası İşbirliği isimli ders bulunmaktadır. Bu program ile öğrencilerin iş ortamında mesleklerine uygun psikomotor ve duyuşsal davranışlar sergileyebilmeleri,

farklı mesleki disiplinleri tanıyarak onlar ile işbirliği yapabilmeleri, hasta güvenliğinin tehdit eden durumları tanımlayabilmeleri ve hasta güvenliğini sağlayabilmeleri amaçlanmaktadır. Bu program ayrıca sekiz standart hasta görüşmesini içermektedir (73). Dönem IV ve V'te önceki yıllarda öğrenilen kuramsal bilgi, beceri ve tutumların uygulamalı eğitimlerini içeren klinik stajlar, dönem VI öğrencilikten hekimlik mesleğine geçiş dönemi olarak görülen ise intörlük dönemidir. Klinik deneyimler öğrencilerin empatik tutumlarını ve iletişim kurmadaki güvenlerini arttırmakta, profesyonel mesleki kimlik kazanmalarına ve çalışma ortamlarına hızlı adapte olabilmelerine yardımcı olmaktadır (75). Bu sebeplerle klinik uygulamalı dönemler belirgin ders başlıkları altında isimlendirilememelerine rağmen öğrencilerin psikososyal değişim ve gelişimleri üzerinde etkilidirler.

Üniversitedeki eğitim sürecinde ve çalışma hayatında fakültede uygulanan öğretim stratejileri, öğrenenlerin öğrenme stilleri veya bilişsel zekâ düzeyleri etkili olduğu kadar bireysel psikolojik özelliklerdeki ve baş etme yollarındaki farklılıklar da bu süreçleri etkileyen unsurlardır (9, 18, 48, 76). Bu sebeple aşağıda bu çalışmada incelenen psikolojik özellikler olan temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ faktörleri, yaşam doyumu ve baş etme yolları kavramları ve bunların alt bileşenlerinin açıklamaları yapıp, ilgili çalışmalara değinilmiştir.

2.1. Temel Kişilik Özellikleri

Kişilik her bir bireyi diğerinden ayıran, kişiye özgü, duygu, düşünce, tutum ve davranışların bütünüdür. Kişiliğin doğasının nispeten kalıcı olması değişmediği manasına gelmemektedir. Birçok kuramcı kişiliğin yaşanan toplum ve kültür, kalıtım, zaman gibi biyolojik, kültürel ve sosyal faktörlerden etkilenerek geliştiğini ve değişebildiğini belirtmişlerdir (77, 78). Kişiliğin betimlenmesinde ve gelişiminde doğuştan gelen ve çevresel olan pek çok faktörün etkisi söz konusudur. Örneğin; bireyin anne babadan gelen kalıtsal özellikleri, ailenin çocuk yetiştirme tutumları, yaşanan sosyal çevre ve toplumun kültürel yapısı, göç etmesi, savaş, ebeveyn kaybı, ailede boşanma, cinsel istismara uğrama gibi travmalara maruz kalma, sosyoekonomik imkanların varlığı şeklinde birçok faktör yaşam biçimini, iyilik algısını, uyum sürecini değiştirerek kişilik özellikleri üzerine olumlu ya da olumsuz etki etmektedir (77-79).

Kişiliği tanımlama konusunda geçmişten günümüze literatürde çok sayıda ampirik ve kavramsal sınıflama yaklaşımı bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar da kişilik farklı odaklar üzerine temellendirerek ele alınmıştır. Bir kuramda zihinsel süreçlere vurgu yapılırken, bir başkasında algı ve bilişin temel alındığı, bir diğerinde ise güdüler üzerinden kişilik betimlemesinin yapıldığı görülmektedir. Geliştirilen kuramlar incelendiğinde genel olarak kişilik yapılarını tasvir etmek ve kişilik tiplerindeki bireysel farklılıkların anlamak şeklinde iki ortak amaçlarının bulunduğu görülmektedir (79).

Gordon Allport tarafından geliştirilen ayırıcı özellik yaklaşımı bu kuramlardan birisidir. Ayırıcı özellik yaklaşımına ilişkin ilk çalışmasının 1922 yılında “Kişilik Özelliklerinin Deneysel Bir Çalışması” isimli doktora tezi olduğu söylenebilir. Allport’un 1937 yılında “*Personality: A Psychological Interpretation*” kitabı kişilik psikolojisinin temelini oluşturan ilk yayındır. Ayırıcı özellikleri adlandırmanın temeli, insanların gelişen olaylar karşısında diğer bireylerdeki tutum ve davranışları gözlemleyip zihinsel süreçlerden geçirerek yorumladıkları bu tavırları isimlendirme isteğine dayanmaktadır. Allport kişiliği tutarlılık ve ayırt edicilik boyutları üzerinden değerlendirmiştir. Bireysel özgünlük içeren davranış, tutum, düşünce ve duyguların bir bütünü olan kişilik yapısı kendi içinde tutarlı ve uyumlu bir örüntü oluşturur. İnsanların benzer durumlarda tutarlı tepkiler vermeleri kişilikleri ile alakalıdır (77-79). Allport yaptığı çalışmalarda insanların davranışlarını yaşadıkları toplumlardaki ortak kültürel özellikler ile kişiye özel bireysel özellikler olarak birbirlerinden ayırmaktadır. Kişiyeye özgü özellikleri ayırt eden terimleri belirleyip, benzer ve eş anlamlı cevapları listelemiş ve anlamı kesin olmayanları ise elemiştir. Daha sonra bu terimleri belirli kategoriler altında toplamıştır. Böylelikle kişiliğin betimlemesinin uygun terimlerle ve daha güvenilir bir biçimde yapılması amaçlanmıştır (77, 80). Bir diğer öne çıkan ayırıcı özellik kuramcısı ise Raymond Cattell’dir. Cattell kişilik özelliklerini tüm kişilerde farklı düzeylerde görülen genel (ortak) ve birkaç kişide görülebilen özel (bireysel) özellikler olarak sınıflamıştır. 1965 yılında faktör analizi yöntemi ile sıcaklık, baskınlık, akıl yürütme, dalgınlık, endişe, kendine yetme gibi toplamda onaltı özelliği içeren “16 Faktörlü Kişilik Envanteri”ni geliştirmiştir. Cattell’in yaptığı çalışmalar beş faktör kişilik özelliği modeline kaynaklık etmiştir (79, 80).

Beş faktör kişilik modeli ise psikolojide kişiliğin temel faktörlerini değerlendirmek üzere, ayırıcı özellik yaklaşımına dayandırılarak geliştirilmiştir (80). “*The big five personality model*” teriminin Türkçe literatürde büyük beşli kişilik kuramı, beş faktör kişilik kuramı, beş faktör kişilik modeli, beş büyük kişilik özelliği kuramı ya da beş büyük faktör kuramı şeklinde çevrilerek kullanıldığı görülmektedir. Bu modeldeki temel kanı insanlardaki farklı bireysel özellikleri kapsayan tanımlanmış beş faktörün bütün kültürlerde karşılık bulacakları ve her dilde kodlanabilecekleridir. Beş faktör kişilik modeliyle ilgili ilk çalışmalar ise 1963’de Warren Norman tarafından yapılmıştır. Norman dışadönüklüğü, duygusal dengeliliği, özdenetimi, kültürü ve yumuşak başlılığı içeren ilk beş faktörlü yapıyı oluşturmuştur (79). Sonraki yıllarda 1967’de Smith, 1981’de Goldberg ve 1987’de McCrae ve Costa tarafından yapılan çalışmalar beş faktör kişilik modelinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır (77, 80). McCrae ve Costa 1987 yılında yaptıkları araştırmalarda kültür boyutunu çıkarıp yerine deneyime açıklığı ekleyerek günümüzde kullanılan beş faktör kişilik modelini düzenlemişlerdir (79). Bu modele göre kişilik her toplumun doğal dilinde karşılık bulan; gelişime açıklık, dışa dönüklük, uyumluluk, özdenetim ve nevrozizm (duygusal dengesizlik) şeklinde beş özellik boyutları ile tanımlanmıştır. Her boyut diğer bir deyişle faktör, birbiriyle ilişkili olan farklı kişilik özelliklerinden oluşmaktadır. Bu model ile davranışlar ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler sistematik olarak incelenebilmekte, davranış kalıplarının belirlenmesi sağlayabilmektedir. Bireylerin kişiliği hakkında bu beş faktöre dayandırılarak genel bir tanımlama yapılabilmektedir. Bütün toplumlarda dil, din, yaş, cinsiyet ve ırk farklılıklarına rağmen her bir faktörün toplumun dilinde kabul edilen sözcüklerle karşılığı bulunmaktadır. Bu yönüyle beş faktör kişilik modeli evrensel bir nitelik taşımaktadır (77, 80-83). Gençöz ve Öncül (84)’ün Türk kültürüne uyarlama yaptıkları, beş faktör kişilik modeline dayanan Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği’nde ise diğer beş boyuttan bağımsız altıncı bir faktör olarak olumsuz değerlik tanımlanmıştır (84). Tıp alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde; kişilik özellikleri ile karar verme stillerinin, akademik başarının, bilime karşı geliştirilen tutumun, problem çözme becerilerinin, öğrenme stillerinin, profesyonel mesleki tutumun, algılanan stres düzeyinin ve stresörlerle başa çıkma yollarının anlamlı düzeyde ilişkili oldukları belirtilmiştir (51, 85-92). Bu nedenle

temel kişilik özelliklerini ve tıp alanında bu özellikler ile yapılmış çalışmalarını daha ayrıntılı ele almak önemlidir.

Gelişime açıklık özelliği yüksek kişiler yaratıcı, meraklı, geleneksel olmayan, hayal gücü geniş, cesur, artistik, açık fikirli ve bağımsız kimselerdir. Yeni duygulara ve düşünelere açıktır, çok yönlü düşünebilirler. Yeni şeyler öğrenmek ve keşfetmek konusunda isteklidirler, değişimi severler ve iç görüleri yüksektir. Bu özelliği düşük olan kişiler ise daha çok gelenekçi, sade, pragmatik, kuralcı, tutucu ve daha az meraklı kimselerdir. Daha dar kalıplarla düşünürler, sıkılgandır ve çok fazla ilgi alanları yoktur (77, 80, 81, 83). Gelişime açıklık özelliği ile öz yeterlilik, akademik performans, profesyonel mesleki tutum geliştirme, yeni uygulanan kendi kendine öğrenme odaklı müfredatlarda başarılı olma, yaratıcı fikirler ortaya koyma, bilime karşı geliştirilen olumlu tutum, duygusal zekâ, tıp fakültelerine kabul mülakatlarında gösterilen başarı arasında pozitif korelasyon olduğu belirtilmektedir (51, 85, 88, 89, 93-95).

Dışa dönük kişiler eğlenmeyi seven, sıcakkanlı, hakkını savunan, konuşkan, sevecen, girişken ve sosyal yönü kuvvetli kimselerdir. Bu özellikleri sayesinde insanlar arasında kendilerini daha rahat hissederler ve konuşmaları başlatabilirler. Enerjik oldukları için daha üretkendirler. Baskın ve güce sahip olmak isteyen, liderlik özellikleri olan bireylerdir. Bu özelliğin diğer kutbu içe dönüklüktür. İçe dönük bireyler ise daha çekingen, mesafeli, sıkılgan, arkadaşlıktan kaçınan, düşüncelerini kolay ifade edemeyen, sessizliği ve yalnızlığı seven özelliklere sahiptirler (77, 80, 81, 83). Yapılan çalışmalar incelendiğinde dışa dönüklük özelliği ile tıp fakültesi öğrencilerinin akademik başarıları, mülakat performansları, yaratıcı problem çözme becerileri, yeni uygulanan programlarda gösterdikleri başarı ve sezgisel karar vermeleri arasında anlamlı düzeyde pozitif korelasyon görülmüştür (85, 86, 88-90, 93).

Uyumlu kişiler insancıl, duygusal yakınlık kuran, iş birliğini seven, yardımsever, güven veren, arkadaşça ilişkiler kurabilen, kibar, uzlaşmacı, affedici, destekleyici, etkili iletişim kuran ve hoşgörülü kimselerdir. Bu özelliğe sahip bireyler ekip içerisinde diğer ekip üyelerini iyi motive edebilirler. Bu özelliği düşük olan kişiler ise şüpheli, kaba, cimri, vurdumduymaz, çabuk sinirlenen, bencil, empati yapmayan ve düşmanca davranan kişilerdir. Karşılaştıkları sorunlarda daha negatif düşünme ve

uzlaşmacı yaklaşım sergilememe eğilimindedirler (77, 80, 81, 83). Uyumluluk düzeyi yüksek olan öğrencilerin öğrenme de motivasyonel faktör olarak insanlara yardım etme istekleri, akademik performansları, değişen eğitim programlarında gösterdikleri başarıları arasında güçlü pozitif korelasyon vardır (51, 86, 90, 96).

Özdenetim bireylerin planlı, etkili, disiplinli, sorumluluk sahibi, bilinçli, kontrollü, düzenli ve organize odaklı olmalarıyla ilgilidir. Bu kişiler çalışkan, hırslı, mükemmeliyetçi, azimli, kararlı ve dakik kimselerdir. Liderlik vasıfları yüksektir ve olumsuz faktörlere rağmen sabırlı olan, görev bilincine sahip kişilerdir. Özdenetimi düşük olan kişiler ise daha dikkatsiz, plansız, amaçsız ve görev bilinci olmayan bireylerdir. Sabırsız, olumsuzluklar karşısında kolay pes eden, aldıkları işleri erteleme ve yarım bırakmaya daha yatkın olan bireylerdir. Kendi standartlarını oluşturmada güçlük çekerler (77, 80, 81, 83). Kişilerin özdenetim özellikleri ile öz yeterlilikleri, akademik performans tahminleri, duygusal zekâ düzeyleri, klinik stajlardaki başarıları, kendi kendine öğrenme stratejilerini uygulayabilmeleri, bilime karşı olumlu tutum sahibi olmaları, mülakat başarı puanları arasında pozitif, yaratıcı problem çözme becerileri ile ise negatif korelasyon olduğu görülmektedir (51, 85, 88-91, 93, 95). Jerant ve arkadaşları (2012)'nin yaptığı çalışma da ise öğrencilerin mülakat başarı puanları ile özdenetim özelliği düzeylerinin arasında anlamlı ilişki olmadığı belirtilmiştir (86).

Nevrotik kişilik özelliğini gösteren kişiler daha kaygılı, huzursuz, gergin, karamsar, sinirli, endişeli kimselerdir ve genelde duygusal olarak dengeli değildirler. Bu bireyler stresli olaylardan daha fazla etkilenirler ve etkili başa çıkamazlar. Depresyon, kızgınlık, sıkıntı gibi olumsuz duyguları daha fazla yaşamaya meyillidirler. Nevrotik kişilik düzeyi düşük olanlar ise sakin, kendilerine güvenen, uyumlu, aşırı tepkiler göstermeyen ve duygusal olarak tutarlı kişilerdir. Bu bireyler stresle daha etkin baş ederler ve olumlu duygulara sahiptirler (77, 80, 81, 83). Yapılan bazı çalışmalara göre öğrencilerin öğrenmede motivasyonel faktör olarak sosyal statü kazanma istekleri ile, anatomi dersine karşı geliştirdikleri olumsuz tutumları nevrozizm düzeyleri ilişkili görülmüştür (95, 96). Yine öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri nevrozizm özellikleri arasında pozitif; öz yeterlilikleri, kendi kendine öğrenme odaklı programlara uyumları, profesyonel mesleki tutumları, akademik ve klinik stajlardaki başarıları, stresörlerle başa çıkabilme ve iyi olma (well-being)

düzeyleri arasında ise anlamlı negatif korelasyon olduğu göze çarpmaktadır (14, 51, 90-92, 94). Jerant ve ark. (86)'nın yapmış oldukları çalışmaya göre ise nevrozizm düzeyi ile mülakat başarı puanları arasında anlamlı ilişki yoktur.

Olumsuz değerlik özelliği gösteren kişiler kendileri ile ilgili olumsuz algılara sahiptirler. Bu bireyler kendilerini başkalarından daha değersiz görme eğilimindedirler. Kendilerini zor durumda yardım almaya değer görmedikleri için sosyal destek algıları, işe yaramaz gördükleri için de toplumsal uyum becerileri daha düşüktür. Benlik saygıları düşük olan bu kişiler umutsuzluk, yalnızlık, utanç, kendine güvensizlik ve suçluluk gibi olumsuz duyguları daha fazla yaşamaya meyillidirler. Olumsuz değerlik özelliği yüksek olanlar daha aç gözlü, yapmacık, sabit fikirli, terbiyesiz, görgüsüz, içten pazarlıklı olduklarını düşünürler (97, 98). Tıp öğrencilerinin benlik saygıları akademik, finansal ve sosyal sebeplerden kaynaklı olumsuz yönde etkilenebilmektedir (99). Benlik saygısı güçlü aile desteği ve sosyal destekler ile anlamlı düzeyde ilişkilidir (100, 101). Benlik saygısı yüksek öğrencilerde obsesif-kompulsiflik, kişilerarası duyarlılık ve depresyon belirtileri daha nadir görülmekte ve bu kişiler akademik olarak daha iyi performans göstermektedirler (102, 103).

2.2. Duygusal Zekâ Faktörleri

Zekâ psikoloji, eğitim gibi birçok alanda her dönem ilgi çeken ve üzerine araştırma yapılan bir konu olmaya devam etmektedir. Günümüze kadar çok sayıda araştırmaya konu olsa da zekanın tam olarak işleyişi halen açıklanamamıştır. Genel geçer yapılan bir tanımı da bulunmamaktadır. En basit tanımıyla zeka bireyin çevresine uyum gösterme, problem çözme, çevresini etkileyebilme konularındaki genel kapasitesidir (104). Psikolojinin uzun yıllar üzerine araştırma yapılan konularından bir diğeri ise duyguların insan yaşamı olan üzerine etkisidir. Duygular kişiler için ortak olmasına rağmen, kişilerin duyguları algılama, anlama, yönetme ve kullanma süreçleri farklılık göstermektedir (105). Bir insanın yeterince bilgili olmasına rağmen başarısız olmasının altında yatan sebepler uzun yıllar tartışılmıştır. Edward Thorndike bu durumdan yola çıkarak ilk kez 1920'de sosyal zekâ kavramını öne sürmüştür. Zekayı mekanik, sosyal ve soyut olmak üzere üç tipte sınıflamıştır

(106). Ona göre sosyal zekanın hayattaki başarılarımızda önemli rolü bulunmaktadır. Bir bilgiyi nerede, ne zaman, nasıl kullanacağımıza bilişsel zekâ (IQ) ile karar verirken; tepkilerimizin derecesi, hangi durumda hangi duyguyu ifade edeceğimize duygusal zekâ (EQ) ile karar veririz (105, 106). Sosyal zekanın bir bileşeni olarak kabul edilen duygusal zekâ kavramını ilk kez 1990'da Mayer ve Salovey kullanmışlardır. Duygusal zekâ üzerine zaman içerisinde farklı modeller geliştirilmiştir. Bu modellerden en bilineni 1998'de Daniel Goleman tarafından Mayer ve Salovey'in modelini temel alınarak geliştirilmiş olmaktadır (106).

Bir kişinin duygusal olarak zeki olması iş, sosyal, eğitim ve özel hayat gibi alanlarda duygularını hedefleri doğrultusunda bilgece, duyarlı ve yararlı kullanabilmesi anlamına gelmektedir (105, 107-109). Duygusal zekâ; empati, motivasyon, sosyal beceriler, özbilinç ve duyguları kontrol edebilme unsurlarıyla değerlendirilmektedir. Bu beş özellik birbirleriyle ilişkili ve duygusal zeka için gerekli fakat tek başlarına yeterli değildirler (107, 108). Duygusal zeka her yaşta geliştirilip, öğrenilebilen bir zeka alanı olarak görülmekte ve uyum sağlayıcı becerileri olumlu yönde etkilemektedir (105). Yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip kişiler stresle daha etkin baş edebilmekte, duygularını daha iyi açıklayıp yönetebilmektedirler. Bu kişiler duygularını yapıcı bir şekilde yönlendirdiklerinde zihinsel performanslarını arttırlar ve akademik anlamda daha başarılı olabilirler (110). Duygusal zekaya sahip bir birey kendisinin ve çevresindekilerin duygularını fark eder. Gerekli durumlarda bu duyguları problem çözmede, hedefe ulaşmada, davranışları yönlendirmede ve sosyal ilişkileri yönetmede kullanır (108).

İyi oluş, kişinin kendini duygularını tanıyabilme, bu duyguların farkında olabilme, ne hissettiğini doğru değerlendirme, iç görü sahibi olma yeteneğidir. Benlik bilinci veya özbilinç olarak da bilinmektedir. Duygularının farkında olan kişi; duygu durumunun bilincindedir, ruh hali dengelidir, kişisel kararlar verilmesi gerektiğinde daha sağlıklı değerlendirmelere dayanan kararlar verir, kişisel sınırlarından emindir, özerk bir yapıya sahiptir ve yaşama daha olumlu bir bakış açısıyla bakar (107, 108, 110, 111).

Öz kontrol, kişinin duygularını uygun şekilde yönetebilme, dengeli ve uyumlu olarak ortaya koyabilme yeteneğidir. Duygusal özdenetim söz konusudur. Bu yetenek düzeyi kuvvetli olan birey isteklerini koşullar doğrultusunda erteleyebilir, endişelerini

yatıştırabilir, karamsarlık ve huzursuzluk gibi olumsuz duygularla başa çıkabilir, fevri davranışları engelleyebilir (107-110).

Duygusalılık, kişinin duygularını bir amaç bağlamında harekete geçirebilmesi, kendini güdüleyebilmesidir. Kendini motive edebilen bu kişiler daha üretkendirler, enerjilerini bir amaç doğrultusunda kullanırlar, bir işe başlamak ve bitirmekte daha başarılıdırlar (107, 108, 110).

Empati, kişinin başkalarının duygularını fark edebilme, doğru anlayabilme, kendini onların yerine koyabilme yeteneğidir. Bu kişiler karşısındaki kişilerin ihtiyaç ve isteklerine yönelik sinyallere karşı duyarlıdırlar. Empati kurabilmek diğer kişinin bakış açısıyla onun duygu ve düşüncelerini anlayabilmektir. Daha sonra ise kişinin anladığı ya da hissettiği şeyleri karşısındakine tekrar aktarabilmesidir. Bu aktarım olmadan empati kurma süreci tamamlanamaz. Aktarım sözel ifadeler ya da beden dili ile empatik tepki verilerek yapılır (107-110).

Sosyallık, bireyin kişilerarası etkili bağlar kurabilme, kurduğu ilişkileri sürdürebilme yeteneğidir. Liderlik, popüler olmak ve kişilerarası etkililik için sosyal becerilere sahip olmak önem arz etmektedir (107, 108, 110, 111).

Tıp alanı ile duygusal zekânın ilişkisi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; duygusal zekâ akademik öz yeterliliği geliştirmede ve stres yaratan durumları kontrol altına almada önemli rol oynamaktadır (112, 113). Duygusal zekanın alt bileşenlerinden olan iyi oluş, öz kontrol ve duygusalılık unsurları ile akademik öz yeterlilik arasında anlamlı pozitif korelasyon bulunmaktadır (113). Sağlık alanındaki öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri ile iletişim ve klinik becerileri birbirleriyle ilişkilidir (114-116). Duygusal zekâ düzeyi yüksek öğrenciler sınav gibi stresörleri daha iyi tolere edebilmekte ve hastanede klinik ortamlara daha hızlı adapte olabilmektedirler (112, 115, 117). Bu kişilerde tükenmişlik sendromu, depresyon ve kaygı bozuklukları daha nadir görülmektedir (118, 119). Bu çalışmalara göre tıp fakültesi öğrencilerinin akademik performansları üzerinde duygusal zekâ önemli bir yordayıcıdır (112, 114, 116, 117, 120, 121).

2.3. Başa Çıkma Yolları

Bireyler yaşam döngülerinde sosyal, ailevi, toplumsal, mesleki gibi alanlarda maddi veya manevi çok çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Bu sorunlar kişilerde farklı düzeylerde kaygı ve strese neden olurlar. İnsanlar ortaya çıkan olumsuz duygulanım karşısında duygusal olarak dengede kalmak ve uyum sağlamak için çeşitli başa çıkma yollarına başvurular. Literatürde incelendiğinde başa çıkma (*coping*) kavramı 1984 yılında ilk kez Folkman ve Lazarus tarafından; içsel ve dışsal taleplerden doğan olağan dışı bir durum ya da sorun karşısında çözüm için başvurdukları bilişsel ve davranışsal çabalar örüntüsü şeklinde tanımlanmıştır (122). Başa çıkma yollarını ise sorun odaklı ve duygusal başa çıkma olmak üzere iki kategoride sınıflamışlardır (122, 123).

Sorun odaklı başa çıkma yaklaşımında kişi doğrudan problemin kaynağına odaklanır. Durumu anlamaya, sorunun olumsuz etkilerini minimuma indirmek için durumu kontrol altına almaya, değiştirmeye veya tamamen ortadan kaldırmaya çabalar (123, 124).

Duygusal başa çıkma yaklaşımında ise kişi problem yaratan durumu değiştirmeye yönelmez. Problem yaratan duruma farklı anlamlar yükler. Sorundan kaynaklı ortaya çıkan olumsuz duygularını inkâr veya kabul ederek kontrol altına almaya çabalar. Dini inanışlara dayanan umut etme, umutsuzluk veya kabullenme yine duygusal yaklaşıma tabidir (122-124).

Gençöz ve ark. (125)'nin yaptıkları Başa Çıkma Yolları Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlama çalışmasında sosyal destek arama yoluyla (dolaylı) başa çıkma olarak üçüncü bir sorunlarla başa çıkma faktörü sınıflandırılmıştır. Bu faktöre göre kişi sorunu ve sorunun yarattığı olumsuz duyguları başkalarıyla paylaşır. Bir başkasından rehberlik veya yardım isteyerek ancak bu şekilde çözüme odaklanabilmektedir.

Üniversite öğrencilerinde bir öğrenme stratejisinin olmaması, sınırlı zaman diliminde çok fazla bilginin olması, sınavdan önceki uykusuz geceler, düzensiz uyku saatleri ve sınav hazırlığı süresince sağlıklı gıda alımı gibi faktörler strese sebep olabilecekleri için başa çıkma stratejileri önemlidir (126-128). Depresyon ve anksiyete belirtilerinin aile işlevselliği, sosyal destekle ve başa çıkma yolları ile anlamlı düzeyde ilişkileri vardır (129, 130). Öğrencilerde algılanan stres düzeyi arttıkça okulu bırakma hissi, yaşam doyumunun azalması, intihar düşüncesi, depresyon veya tükenmişlik

gelişebilmektedir. Daha fazla algılanan stres ile düşük akademik performans pozitif korelasyon göstermektedir (15). Duygusal zekâsı yüksek olan öğrencilerin strese karşı uyum mekanizmalarının gelişmiş olduğu görülmektedir. Bu kişiler yaşanan sorunlar karşısında duygularını regüle ederek sakinleşme davranışı sergilemektedirler (131). Duygusal farkındalıkları ve iç kontrol odağı artmış olan bu bireyler problemler karşısında daha objektif yaklaşım ile etkili stres yönetimi sağlayabilmektedirler (132, 133). Problemlerin çözümünde duygularını ve sosyal çevrelerinden alabilecekleri desteği etkin kullanabilmektedirler. Öfke, utanç, suçluluk gibi olumsuz duyguları kontrol ederek olayların kendilerinde uyandırdığı olumlu duygulara odaklanırlar. Yaşanan olumsuz durumu tehdit olarak görmekten ziyade başa çıkılabilecek bir zorluk olarak algılar ve çözüm bulma da kapasitelerine inanmaktadırlar (134, 135). Bu öğrencilerin uyumluluk ve stresör kontrol güçleri daha gelişmiş olduğundan yaşam doyumları da daha yüksektir (136). Bu sebeplerle öğrencilere stresle başa çıkma yollarının farkındalığının kazandırılması ve öğrencilerin stresörlere karşı uyum mekanizmalarının geliştirilmesi önemli görülmektedir (129, 137). Birçok çalışmada öğrenciler için stresle başa çıkmaya odaklı, çalışma becerilerini güçlendirecek danışmanlık hizmetleri ve destek programlarının oluşturulması önerilmektedir (128, 130, 138). Bu doğrultuda öğrenciler ders dışı etkinlikler, olumlu yeniden yorumlama, duyguları ifade etme, etkin zaman yönetimi uygulamaları, mentörlük programları, psikolojik destek sistemleri, kariyer danışmanlığı veya yaşam koçluğu odaklı yöntemlerden kendilerine uygun olanı seçebileceklerdir (137-139).

2.4. Yaşam Doyumu

Yaşam doyumunu bireyin mutluluğu ve iyi oluş haliyle ilişkili kavramların başında gelmektedir (140). Bu kavram ilk kez Neugarten ve arkadaşlarının 1961 yılında yayınladıkları çalışmada tanımlanmıştır (141). Bu tanıma göre yaşam doyumunu, kişinin yaşamına dair beklentileri, arzuları, gereksinimleri ile mevcut durum dahilinde bunların gerçekleşmiş olanlarını karşılaştırması sonucu vardığı sonuçtur. Bu sonuç bireysel bilişsel değerlendirmeler ile elde edilir (141-143). Temelde mevcut yaşam koşullarına duyulan memnuniyetin derecelendirilmesine dayanmaktadır (144). Mesleki statü, yaş, ekonomik durum, cinsiyet, aile yapısı, sosyal ilişkiler, yaşanan

çevre, toplumun kültürel yapısı, sağlık durumu, ruh hali, sahip olunan imkanlar, kişilik özellikleri gibi birçok etken kişinin yaşama dair beklentilerini değiştirmekte ve yaşam doyumuna ilişkin algısı üzerine etki etmektedirler (143). Literatür incelendiğinde yaşam doyumuna dair ilk psikometrik ölçme aracı Cavan ve ark. (145)'nın geliştirdiği mevcut yaşam koşullarını, günlük aktivitelerini ve bu koşullara karşı kişinin tutumlarını inceleyen 56 maddelik ölçek olduğu görülmektedir. Günümüzdeki kullanılan yaşam doyumunu ölçme araçları ise 1985 yılında Diener tarafından geliştirilmiştir olan 5 maddelik ölçeğe dayanmaktadır (146).

Tıp fakültesi öğrencilerinde yaşam doyumunu ile akademik tükenmişlik arasında tek yönlü negatif bir ilişki görülürken iyi olma hali ile pozitif yönde korelasyon görülmektedir (147, 148). Ağır akademik iş yükü ve stresli öğrenme ortamları gibi dış koşulların düzeltilmesinin, uygun öğrenme stratejilerinin benimsenmesi ve stresle etkin başa çıkabilme gibi kişisel faktörler için ise psikolojik rehberlik alınmasının yaşam doyumunu ve iyi olma hali üzerine pozitif etkilerinin olduğu, akademik stresi ise azaltacağı düşünülmektedir (147, 149, 150). Bir sağlık profesyonelinin akademik performansını iyileştirilmesi kadar fiziksel aktivitelere katılmasının ve boş vakti efektif değerlendirmesinin de yaşam doyumunu arttırdığı görülmüştür (151, 152). Aile işlevselliği aynı şekilde tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyumlarını olumlu yönde etkilemekte ve etkin aile ilişkileri olan öğrencilerde depresyon daha nadir görülmektedir (153). Yapılan çalışmalara göre kişilerin maruz kaldıkları ağır iş yükü, yorgunluk, düşük gelir seviyesi mesleki tükenmişliğe, depresyon, kaygı ve stres düzeylerinin artmasına sebep olmaktadır. Bu durumların aynı zamanda yaşam doyumunu üzerine de doğrudan olumsuz etki ettikleri belirtilmiştir (148, 149, 154). Empati yapabilmenin tükenmişlik düzeyini olumlu etkilemesi üzerine dolaylı ve sosyal ilişkilerin ise doğrudan yaşam doyumunu üzerine pozitif etkileri bulunmaktadır (155, 156).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel (cross-sectional) tipte tarama modelinde tanımlayıcı ve tek merkezli bir araştırmadır. Hacettepe Üniversitesi'nde yapılmıştır. Bu çalışmada 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim görmekte olan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin ve Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği ve Yapay Zekâ Mühendisliği bölümleri öğrencilerinin temel kişilik özelliklerinin, duygusal zekâ faktörlerinin, yaşam doyumu düzeylerinin, okul başarılarının ve sorunlarla baş etme yollarının mevcut durumları analiz edilerek betimlemeleri yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın evreni 2021-2022 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi (HÜTF) birinci ve beşinci sınıfa devam eden öğrenciler ile Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'ne (HÜMF) bağlı Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği ve Yapay Zekâ Mühendisliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma evreni toplam 1563 öğrenciyi kapsamaktadır (Tablo 3.1.). Çalışmanın örneklemini araştırmaya gönüllü katılımı kabul eden ve veri toplama formunu eksiksiz tamamlayan 341 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 3.1. HÜ 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören öğrenci sayıları

	1. sınıf toplam öğrenci sayısı	4. sınıf toplam öğrenci sayısı	5. sınıf toplam öğrenci sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
Mühendislik Fakültesi	-Bilgisayar Müh. (n:105) -Elektrik-Elektronik Müh. (n:108) -Yapay Zekâ Müh. (n:36) 249 kişi	-Bilgisayar Müh. (n:206) -Elektrik-Elektronik Müh. (n:214) -Yapay Zekâ Müh. (n:11) 431 kişi		680 kişi
Tıp Fakültesi	384 kişi		471 kişi	855 kişi
Toplam Öğrenci Sayısı	633 kişi	431 kişi	471 kişi	1535 kişi

Öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeylerinin tıp eğitimi ile değişip, geliştirilebileceği göz önüne alınarak çalışmaya Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi tıp eğitiminin ilk yılında olan birinci sınıf öğrencileri ve klinik eğitime başlamış, tıp eğitiminin son yıllarında olan beşinci sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Altıncı sınıf öğrencilerinin Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) hazırlık sürecinde olmaları ve hastane de nöbet tutmalarından kaynaklı stres düzeylerinin normalden yüksek olabileceği ve bu sebeplerden dolayı toplanan verilerin etkilenebileceği göz önünde bulundurularak tıp fakültesi son sınıf olan altıncı sınıf öğrencileri yerine beşinci sınıf öğrencileri çalışma kapsamına alınmıştır.

Matematik-fen bilimleri alanı mezunu öğrencilerin tercih ettikleri diğer bölümler arasında sağlık alanı eğitimi ile doğrudan ilişkili olmayan ve üniversite yerleştirme puanları tıp fakültesi giriş puanları gibi yüksek olan bir diğer fakülte de mühendislik fakültesidir. Öğrencilerin ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi) üniversite yerleştirme puanları sıralamasına göre tıp fakültesi giriş puanlarına en yakın puanlar; mühendislik fakültesi bilgisayar mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği ve yapay zekâ mühendisliği bölümlerini tercih eden öğrencilerin puanlarıdır (157). Mühendislik eğitimi ile de öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri değişip gelişebileceğinden mühendislik eğitiminin ilk yılında

olan birinci sınıf öğrencileri ile bölüm eğitimlerinin son yılında öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri çalışma kapsamına alınmıştır.

Bu şekilde matematik-fen bilimleri alanı mezunu, benzer bilişsel zekâ düzeyine sahip olduğu düşünülen iki farklı fakültede öğrenim gören öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri ile aynı fakültede öğrenim gören eğitimlerinin ilk ve son yıllarında olan öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri arasında farklılıklar olup olmadığını karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmadaki ulaşılmak istenen minimum kişi sayısı “sürekli değişkenlerde tahmin” formülüne göre; d araştırma evreninin özelliğine göre yapılacak tahminle ilgili tolere edilmek istenen aralık genişliği 0,05, S evren için tahmin edilen standart sapma 0,5 ve t güven düzeyine karşılık gelen tablo değeri 1,96 alınarak Formül 3.1. yardımı ile hesaplanmıştır (158). Hacettepe Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ders kayıtlarına göre Tablo 3.1.’de verilen mühendislik bölümlerinin mevcut birinci ve dördüncü sınıf toplam öğrenci sayıları ile tıp fakültesi birinci ve beşinci sınıf toplam öğrenci sayıları doğrultusunda çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanabilmesi adına örnekleme yapılması gereken minimum kişi sayıları hesaplanmıştır.

$$n_0 = \left[\frac{t \cdot x \cdot S}{d} \right]^2$$

3.1. Sürekli değişkenlerde tahmin formülü

N: evren büyüklüğü

t: güven düzeyine karşılık gelen tablo değeri

S: evren için tahmin edilen standart sapma

d: araştırma evreninin özelliğine göre yapılacak tahminle ilgili tolere edilmek istenen aralık genişliği

$$n_0 = \left[\frac{t \cdot x \cdot S}{d} \right]^2 = [(1,96 \times 0,5) / 0,05]^2 = 384,16$$

$$n = \frac{n_0}{1 + \left(\frac{n_0}{N} \right)} = \frac{384,16}{1 + \left(\frac{384,16}{1535} \right)} = 307,26 \cong 308 \text{ kişi olarak kabul edilmiştir.}$$

Sınıflar düzeyinde ulaşılmaması gereken minimum kişi sayıları, örnekleme ulaşılmaması gereken 308'in sınıf mevcutlarına göre doğru orantılı olarak paylaştırılması ile hesaplanmıştır. Çalışmada sınıf düzeylerine göre ulaşılmaması planlanan minimum katılımcı sayıları HÜMF birinci ve dördüncü, HÜTF birinci ve beşinci sınıf mevcutlarına göre sırası ile 50, 86, 77, 95'dir

Çalışmada ulaşılan HÜMF birinci ve dördüncü, HÜTF birinci ve beşinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların sayıları sırası ile 38, 62, 145, 96 olmak üzere toplamda 341 kişidir.

Tablo 3.2'den görüleceği üzere mühendislik fakültesinde hedeflenen öğrenci sayısına ulaşılamazken tıp fakültesinde hedefin üzerinde veri toplanabilmektedir.

Tablo 3.2. Çalışmada hedeflenen ve ulaşılan katılımcı sayıları

Fakülte	Mühendislik		Tıp	
	Hedeflenen	Ulaşılan	Hedeflenen	Ulaşılan
Öğrenci sayısı	1.sınıf: 50 4.sınıf: 86	1.sınıf: 38 4.sınıf: 62	1.sınıf: 77 5.sınıf: 95	1. sınıf: 145 5. sınıf: 96
Toplam	136	100	172	241

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Ankette, “Giriş (2 madde), Bölüm 1: Sosyo-Demografik Bilgiler (19 madde), Bölüm 2: Katılımcının Mühendislik/Tıp Fakültesine İlişkin Görüşleri (19 madde), Bölüm 3: Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği (45 madde), Bölüm 4: Yaşam Doyumu Ölçeği (5 madde), Bölüm 5: Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği (20 madde), Bölüm 6: Baş Etme Yolları Ölçeği (74 madde) ve Bölüm 7: Fakülte ve Sınıf Bilgileri (3 madde)” adlı 8 başlıkta toplam 187 madde yer almaktadır (Bkz. EK 1).

Kullanılan veri toplama formundaki giriş bölümü ile birinci ve ikinci bölümlerin içerikleri ve maddeleri ilgili literatür taranarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu maddeler için bir tıp eğitimi alanında, bir de psikoloji alanından olmak üzere iki uzmanın görüşleri alınmıştır. Veri toplama formundaki maddelerin anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliğinin pilot uygulaması 19.04.2022 tarihinde tıp

fakültesi birinci sınıf öğrencisi olan 15 katılımcı ile yüz yüze yapılmıştır. Katılımcıların geri bildirimleri doğrultusunda gerekli düzenleme ve değişiklikler yapılarak veri toplama formunun son hali oluşturulmuştur. Pilot uygulamada katılımcıların çalışmayı gözden geçirmek ve bilgi edinmek için yaklaşık 3 dakika, veri toplama formunu tamamlamak için ise maksimum 25 dakika, toplamda ortalama 30 dakika zaman kullandıkları saptanmıştır.

Çalışmada elde edilen veriler ile kullanılan ölçekler ve ölçek alt boyutlarının iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Cronbach Alfa katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analizlerde elde edilen sonuçlar Tablo 3.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Çalışmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları

Ölçekler/Ölçek Alt Boyutları	Cronbach Alfa Katsayısı
Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği	0,811
Dışa Dönüklük Alt Boyutu	0,885
Özdenetim Alt Boyutu	0,852
Uyumluluk Alt Boyutu	0,848
Nevrotizm Alt Boyutu	0,813
Gelişime Açıklık Alt Boyutu	0,730
Olumsuz Değerlik Alt Boyutu	0,768
Duyusal Zekâ Özellik Ölçeği	0,839
İyi Oluş Alt Boyutu	0,734
Öz Kontrol Alt Boyutu	0,577
Duygusallık Alt Boyutu	0,602
Sosyallik Alt Boyutu	0,680
Baş Etme Yolları Ölçeği	0,874
Sorun Odaklı Başa Çıkma Alt Boyutu	0,875
Duyusal Başa Çıkma Alt Boyutu	0,852
Sosyal Destekle Başa Çıkma Alt Boyutu	0,835
Yaşam Doyumu Ölçeği	0,872

3.3.1. Sosyo-Demografik Veri Formu

Bu bölüm katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, anne ve babanın eğitim düzeyleri, aile yapısı, aile geliri, kardeş sayısı, daha önce yaşanan yer, katılmış olunan sosyal faaliyetler, daha önce alınan psikolojik hizmetler bilgilerini elde edebilmek amacıyla hazırlanan çoktan seçmeli ve açık uçlu toplamda 19 maddeden oluşmaktadır.

3.3.2. Katılımcının Mühendislik veya Tıp Fakültesine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde katılımcıların mühendislik veya tıp fakültesini tercih etme sebepleri ve seçtikleri bölümlere dair memnuniyetleri ile üniversite eğitim yaşamlarını olumlu veya olumsuz etkilediğini düşündükleri özellikleri ile ilgili bilgi edinmek amacıyla hazırlanmış 19 madde mevcuttur. Maddeler çoktan seçmeli, “diğer” seçeneği olan açık uçlu, kapalı uçlu ve üçlü likert tipinde hazırlanmıştır.

3.3.3. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği

Üçüncü bölümde yer alan “Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği” beşli likert tipinde olup, Gençöz ve Öncül (84) tarafından üç farklı geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak geliştirilmiştir. İlk çalışmada 100 lisans öğrencisine üzüntü, öfke, korku, şaşkınlık, iğrenme ve mutluluk duygularını besledikleri kişileri tanımlamak için kullandıkları sıfatları listelemeleri istenmiştir. İkinci çalışmada bu sıfatların faktör analizleri yapılarak altı alt boyutta tanımlanan temel kişilik özellikleri envanteri yaşları 18-55 arası olan 510 katılımcıya uygulanmıştır. Üçüncü çalışmada ise önceki uygulama sonucu son hali düzenlenen ölçek test-tekrar test tekniği ile 454 lisans öğrencisine uygulanmış ve iç tutarlılık katsayıları gibi istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu çalışmalara göre yapılan faktör analizinde dışa dönüklük, sorumluluk, uyumluluk nevrozizm, gelişime açıklık ve olumsuz değerlik olmak üzere 6 faktöre ve toplamda 45 maddeye ulaşılmıştır. Dışa dönüklük faktörü ölçekte 8 madde ile temsil edilmekte ve iç tutarlılık katsayısı 0.85'tir. Sırası ile diğer faktörleri temsil eden madde sayısı (iç tutarlılık katsayıları-cronbach alfa) şu şekildedir; sorumluluk 8 madde (0.74), uyumluluk 8 madde (0.83), nevrozizm 9 madde (0.81), gelişime açıklık 6 madde

(0.65), olumsuz değerlik 6 madde (0.69)'dir. Ölçekten alınacak minimum puan 45, maksimum puan 225'tir. Sekiz maddenin puanları tersten hesaplanacaktır (84). Ölçeğin çalışmada kullanılması için Sayın Tülin Gençöz'den e-posta yoluyla izin alınmıştır (Bkz. EK 2).

3.3.4. Yaşam Doyumu Ölçeği

Dördüncü bölümde yer alan “Yaşam Doyumu Ölçeği” beş maddelik yedili likert tipinde olup, 1985 yılında Diener ve arkadaşlarının geliştirdiği *Satisfaction with Life Scale*'in Türkçe uyarlamasıdır (50). Ölçeğin Durak ve ark. (159) tarafından yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması 547 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır ve elde edilen Türkçe uyarlaması çalışmada kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 7, maksimum puan 35'dir. Tersten yazılmış madde yoktur. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışmasının faktör analizinde tek faktörden oluştuğu ve iç tutarlılığının 0.81 olduğu belirtilmiştir. Üç farklı örnekleme uygulanarak yapılan istatistiksel analizlere göre elde edilen uyum indeksleri $IFI = .999$, $TLI = .998$, $CFI = .999$, $SRMR = .020$, $RMSEA = .022$ şeklinde yeterli düzeydedirler (159). Ölçeğin çalışmada kullanılması için Sayın Mithat Durak'dan e-posta yoluyla izin alınmıştır (Bkz. EK 3).

3.3.5. Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği

Beşinci bölümde yer alan “Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği” yedili likert tipinde olup, Petrides ve Furnham (160) tarafından geliştirilmiş, TEIQue-SF'nin (Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Short Form) 30 maddelik kısa orijinal formuna dayanmaktadır. Deniz ve ark. (161) tarafından ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması eğitim fakültesinde öğrenim gören 464 lisans öğrencisinin katılımı ile yapılmıştır. Bu çalışmaya göre ölçekten geçerlik ve güvenirliği düşük 10 madde çıkarılmış, 20 maddelik “Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği –Kısa Form (TEIQue-SF)” ölçeği elde edilmiştir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 7, maksimum puan 140'dır. On maddenin puanları tersten hesaplanacaktır. Yapılan faktör analizine göre iyi oluş, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik olmak üzere dört faktöre ulaşılmıştır. Bu faktörlerin

iç tutarlık anlamında güvenilirlik katsayıları (cronbach alfa) sırasıyla; 0.72, 0.70, 0.66, 0.70'dir. Ölçeğin tamamı için elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise 0.8 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test tekniği ile hesaplanan Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı 0.86'dır. Ölçüt geçerliği için aynı örneklem grubuna "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)" uygulanarak korelasyonları hesaplanmıştır (161). Ölçeğin çalışmada kullanılması için Sayın Mehmet Engin Deniz'den e-posta yolu ile izin alınmıştır (Bkz. EK 4).

3.3.6.Başa Çıkma Tarzları Ölçeği

Altıncı bölümde yer alan "Baş Etme Yolları Ölçeği" beşli likert tipinde olup, Gençöz ve ark. (125) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 1980 yılında Folkman ve Lazarus tarafından geliştirilen stresli durumlarla başa çıkmak için kullanılan bilişsel ve davranışsal stratejilere atıfta bulunan 68 maddelik "Başa Çıkma Yolları Kontrol Listesi'nin (Ways of Coping Checklist)" Türk kültürüne uyarlamasına dayanmaktadır (122). Siva (162) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında ölçeğe Türk halkının başa çıkmada kullanma eğiliminde oldukları batıl inançları ve kaderciliği kapsayan 6 madde eklenmiş ve ölçek beşli likert şeklinde düzenlenmiştir.

Gençöz ve ark. (125)'nin 194 lisans öğrencisiyle yapmış oldukları ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının ilk faktör analizinde beş boyut sınıflandırılmıştır. Yapılan ikinci faktör analizine göre ölçekte üç ana boyut tanımlanmıştır. İstatistiksel analizlere göre; 74 madde ile duygusal başa çıkma, sorun temeli başa çıkma ve sosyal destekle başa çıkma olarak üç faktör belirlenmiştir. Bunların iç tutarlılık katsayıları (cronbach alfa) sırası ile 0.84, 0.86 ve 0.82 olarak hesaplanmıştır. Guttman split-half yöntemi ile elde edilen güvenilirlik katsayıları sırası ile 0.88, 0.90, 0.84'dür. Ölçekten alınabilecek minimum puan 74, maksimum puan 370'dir. Tersten yazılmış madde yoktur (125). Ölçeğin çalışmada kullanılması için Sayın Tülin Gençöz'den e-posta yoluyla izin alınmıştır (Bkz. EK 5).

3.4. Araştırmanın Etik Yönü ve Verilerin Toplanması

Araştırma için 15.02.2022 tarihinde 2022/03-69 karar no ile Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan uygulama izni alınmıştır (Bkz. EK 6). Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu onayını takiben HÜ Mühendislik Fakültesi Dekanlığı ve HÜ Tıp Fakültesi Dekanlığına anketin uygulama izni başvuruları yapılmıştır. İlgili dekanlıklar tarafından veri toplama aracının uygulama izinlerinin onayı ile HÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlıkları tarafından potansiyel katılımcıların e-posta adreslerine çalışmanın bilgilerini ve anketin online bağlantısını içeren dijital ileti gönderilmiştir. Anketin çevrimiçi uygulaması için “Google Forms” programı kullanılmıştır. Bu çalışmada veriler 18.05.2022 ile 13.06.2022 tarihleri arasında toplanmıştır.

Veri toplama formunun “Giriş” bölümünde; sorumlu danışmaların Prof. Dr. Orhan Odabaşı ve Doç. Dr. Ş. Gülin Evinç, sorumlu araştırmacının Sevil Temur olduğu belirtilmiş, araştırmanın amacı genel olarak açıklanmıştır. Araştırma için alınan etik kurul izninden bahsedilmiştir. Araştırmaya katılımın gönüllük esasına dayalı olduğu, katılıp katılmamayı seçme haklarının bulunduğu, çalışmaya katılmanın katılımcıyı hiçbir şekilde olumsuz etkilemeyeceği, bununla beraber çalışmanın bir parçası olarak herhangi bir hizmet de sağlamayacağı, katılımcının yaşının 18'den büyük olması gerektiği, isteği dahilinde anketi tamamlamadan uygulamadan çıkabileceği belirtilmiştir.

Araştırmaya katılmayı kabul eden kişilerin giriş bölümünü okuduktan sonra ikinci sayfaya geçerek ‘Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.’ cümlesinin yanındaki butona tıklamaları gerekmektedir. Butona tıkladıktan sonra veri toplama formunun diğer sayfaları sırası ile yüklenmektedirler. Tamamlanan anket katılımcının gönder komutu tıklaması ile dijital yoldan güvenli bir sunucuya gönderilmiştir. Katılmaya gönüllü olmayan, 18 yaşından küçük olan ve veri formunu tam olarak doldurmayan kişiler çalışmaya dahil edilmeyeceklerdir. Bu kriterler doğrultusunda dışlanan katılımcı olmamıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışma verilerinin istatistiksel analizleri ve hesaplamaları “*IBM SPSS Statistics 24*” isimli paket program aracılığıyla yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında kategorik değişkenler için frekans tabloları ve betimleyici istatistikler kullanılmıştır.

Bağımsız örneklerde normal dağılım gösteren iki grubun ölçümlerinin karşılaştırılması için parametrik yöntemlerden “*Independent Sample-t*” test (t-testi) uygulanarak analizler yapılmıştır.

Ölçüm değerleri normal dağılıma uymayan bağımsız örneklerde iki grubun karşılaştırılmasında parametrik olmayan testlerden “*Mann Whitney U testi*” ve bağımsız üç grubun karşılaştırılmasında ise “*Kruskal-Wallis H testi*” uygulanarak analizler yapılmıştır. Kruskal Wallis H testi ile yapılan grup karşılaştırmalarında anlamlı farklılık gösteren değişkenlerin ikili grup karşılaştırmaları post hoc testlerinde varyansların homojenite testi sonucu $p > 0,05$ olduğu için bu gruplarda “*Bonferroni*” düzeltmesi kullanılmıştır.

Öğrencilerin psikolojik özellikleri ile okul başarılarının ilişkili olup olmadığının analizleri “çok değişkenli regresyon modeli” ile incelenmiştir. Bu regresyon modelinde okul başarısı bağımlı değişken ve psikolojik özellikler ise bağımsız değişken grubu olarak ele alınmıştır. Değerlendirmelerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarının güvenilirlik analizleri için iç tutarlılık katsayıları “*Cronbach Alfa katsayısı*” yöntemi ile hesaplanmıştır.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Sayıtları

3.6.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma 2021-2022 eğitim öğrenim gören yılı HÜTF birinci ve beşinci sınıf, HÜMF birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
- Araştırmadaki öğrencilerin okul başarılarına ilişkin bilgiler; beyan ettikleri 2021-2022 eğitim öğretim yılı güz dönemi not ortalama puanları ile sınırlıdır.

- Araştırma öğrenci başarısına etki eden temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ faktörleri, yaşam doyumu ve sorunlarla baş etme yolları olmak üzere on beş faktör ile sınırlıdır.
- Araştırma 2021- 2022 eğitim öğretim bahar yarıyılı haziran ayında bittiği ve son sınıf öğrencilerin mezuniyet dönemlerine denk geldiği için 18.05.2022 ile 13.06.2022 tarihleri arasında toplanan veriler ile sınırlıdır.

3.6.2. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada HÜTF öğrencileri ile HÜMF Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik-Elektronik Mühendisliği ve Yapay Zekâ Mühendisliği bölümleri öğrencilerinin ÖSYM taban yerleştirme puanları birbirine yakın olduğu için bu öğrencilerin benzer bilişsel yeteneklere sahip oldukları varsayılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Sosyo-Demografik Bilgiler

Tablo 4.1. Sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları

		Tüm katılımcılar	
		n	%
1. Hangi fakültede eğitim görüyorsunuz?	Tıp	241	70,7%
	Mühendislik	100	29,3%
2. Kaçınıcı sınıf öğrencisisiniz?	1.sınıf	183	53,7%
	4. veya 5. sınıf	158	46,3%
3. Not ortalamanız kaçtır?	0-50	26	7,6%
	51-70	124	36,4%
	71-100	191	56,0%
4. Cinsiyetiniz nedir?	Kadın	170	49,9%
	Erkek	171	50,1%
5. Kaç yaşındasınız?	17 yaş ve altı	0	0%
	18-23 yaş	286	83,9%
	24-29 yaş	51	15,0%
	30 yaş ve üzeri	4	1,1%
6. Medeni durumunuz nedir?	Evli	5	1,5%
	Bekar	336	98,5%
	Diğer	0	0,0%
7. Şu an da nerede yaşıyorsunuz?	Özel yurt	57	16,7%
	Devlet yurdu	97	28,4%
	Aile ile birlikte	100	29,3%
8. Ailenizin aylık ortalama gelir düzeyi ne kadardır?	Öğrenci evinde tek başına	39	11,4%
	Öğrenci evinde arkadaşları ile birlikte	43	12,6%
	Akrabalarının evinde	5	1,5%
8. Ailenizin aylık ortalama gelir düzeyi ne kadardır?	4000 TL ve daha az	24	7,0%
	4001-6000 TL	46	13,5%
	6001-8000 TL	44	12,9%
	8001-10000 TL	48	14,1%
	10001 TL ve üzeri	179	52,5%

Tablo 4.1. Sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları “Devam”

		Tüm katılımcılar	
		n	%
9. Aile tipiniz hangisidir?	Tek ebeveyn ve çocuk/çocuklar	23	6,7%
	Anne, baba ve çocuk/çocuklar	303	88,9%
	Anne, baba, çocuk/çocuklar, büyükanne ve/veya büyükbaba gibi diğer aile fertleri	15	4,4%
10. Kaç kardeşiniz (siz dahil)?	1	33	9,7%
	2	174	51,0%
	3	92	27,0%
	4	31	9,1%
	5	6	1,8%
	6	3	,9%
	7	1	,3%
	8	1	,3%
11. Daha önce yaşadığınız yer neresidir?	İl	283	83,0%
	İlçe	48	14,1%
	Kasaba	2	,6%
	Köy	8	2,3%
12. Babanızın eğitim düzeyi nedir?	Okur yazar değil	0	0,0%
	Okur yazar	0	0,0%
	İlköğretim	34	10,0%
	Lise	63	18,5%
	Üniversite	192	56,3%
	Lisansüstü	52	15,2%
13. Babanızın çalışma durumu nedir?	Çalışmıyor	74	21,7%
	Çalışıyor	267	78,3%

Tablo 4.1. Sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları “Devam”

	Tüm katılımcılar	
	n	%
14. Annenizin eğitim düzeyi nedir?	Okur yazar değil	6 1,8%
	Okur yazar	7 2,1%
	İlköğretim	61 17,9%
	Lise	77 22,6%
	Üniversite	157 46,0%
	Lisansüstü	33 9,7%
15. Annenizin çalışma durumu nedir?	Çalışmıyor	179 52,5%
	Çalışıyor	162 47,5%
16. Ailenizde sağlık çalışanı olan var mı?	Yok	239 70,1%
	Var	102 29,9%
16. Mezun olduğunuz lise türü hangisidir?	Anadolu lisesi	97 28,4%
	Özel Anadolu lisesi	32 9,4%
	Fen lisesi	138 40,5%
	Özel fen lisesi	43 12,6%
	İmam hatip lisesi	5 1,5%
	Meslek lise	3 ,9%
	Klasik lise	15 4,4%
	Diğer	8 2,3%
17.1. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda bilimsel faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	164 48,1%
	Katıldım	177 51,9%
17.2. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda kültürel faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	101 29,6%
	Katıldım	240 70,4%
17.3. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda sanatsal faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	158 46,3%
	Katıldım	183 53,7%
17.4. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda sportif faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	149 43,7%
	Katıldım	192 56,3%
17.5. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda toplum hizmeti çalışmalarına katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	229 67,2%
	Katıldım	112 32,8%
18. Liseden mezun olmadan önce üniversite bölüm tercihinize yönelik herhangi bir rehberlik hizmet aldınız mı?	Hayır	189 55,4%
	Evet	152 44,6%

Tablo 4.2. Fakülte ve sınıf düzeyinde sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları

		Tıp				Mühendislik			
		1.sınıf		5. sınıf		1.sınıf		4. sınıf	
		n	%	n	%	n	%	n	%
1. Cinsiyetiniz nedir?	Kadın	81	56%	54	56%	16	42%	19	31%
	Erkek	64	44%	42	44%	22	58%	43	69%
2. Medeni durumunuz nedir?	Evli	0	0%	2	2%	0	0%	3	5%
	Bekar	145	100%	94	98%	38	100%	59	95%
	Diğer	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
3. Kaç yaşındasınız?	17 yaş ve altı	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
	18-23 yaş	144	99%	62	65%	38	100%	42	68%
	24-29 yaş	1	1%	32	33%	0	0%	18	29%
	30 yaş ve üzeri	0	0%	2	2%	0	0%	2	3%
4. Not ortalamanız kaçtır?	0-50	9	6%	4	4%	5	13%	8	13%
	51-70	69	48%	12	13%	16	42%	27	44%
	71-100	67	46%	80	83%	17	45%	27	44%
5. Şu an da nerede yaşıyorsunuz?	Özel yurt	32	22%	10	10%	7	18%	8	13%
	Devlet yurdu	65	45%	12	13%	7	18%	13	21%
	Aile ile birlikte	27	19%	32	33%	18	47%	23	37%
	Öğrenci evinde tek başına	11	8%	17	18%	2	5%	9	15%
	Öğrenci evinde arkadaşları ile birlikte	8	6%	24	25%	4	11%	7	11%
	Akrabalarının evinde	2	1%	1	1%	0	0%	2	3%
6. Ailenizin aylık ortalama gelir düzeyi ne kadardır?	4000 TL ve daha az	7	5%	6	6%	2	5%	9	15%
	4001-6000 TL	16	11%	13	14%	6	16%	11	18%
	6001-8000 TL	29	20%	10	10%	2	5%	3	5%
	8001-10000 TL	24	17%	11	11%	6	16%	7	11%
	10001 TL ve üzeri	69	48%	56	58%	22	58%	32	52%
7. Aile tipiniz hangisidir?	Tek ebeveyn ve çocuk/çocuklar	6	4%	9	9%	2	5%	6	10%
	Anne, baba ve çocuk/çocuklar	133	92%	82	85%	35	92%	53	85%
	Anne, baba, çocuk/çocuklar, büyükanne ve/veya büyükbaba gibi diğer aile fertleri	6	4%	5	5%	1	3%	3	5%
8. Kaç kardeşsiniz (siz dahil)?	1	13	9%	12	13%	3	8%	5	8%
	2	77	53%	54	56%	20	53%	23	37%
	3	39	27%	22	23%	10	26%	21	34%
	4	12	8%	7	7%	3	8%	9	15%
	5	2	1%	1	1%	1	3%	2	3%
	6	2	1%	0	0%	0	0%	1	2%
	7	0	0%	0	0%	0	0%	1	2%
	8	0	0%	0	0%	1	3%	0	0%

Tablo 4.2. Fakülte ve sınıf düzeyinde sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları “Devam”

		Tıp				Mühendislik			
		1.sınıf		5. sınıf		1.sınıf		4. sınıf	
		n	%	n	%	n	%	n	%
9. Daha önce yaşadığımız yer neresidir?	İl	116	80%	88	92%	31	82%	48	77%
	İlçe	23	16%	7	7%	6	16%	12	19%
	Kasaba	2	1%	0	0%	0	0%	0	0%
	Köy	4	3%	1	1%	1	3%	2	3%
10. Babanızın eğitim düzeyi nedir?	Okur yazar değil	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
	Okur yazar	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
	İlköğretim	9	6%	7	7%	6	16%	12	19%
	Lise	27	19%	14	15%	8	21%	14	23%
	Üniversite	90	62%	53	55%	20	53%	29	47%
	Lisansüstü	19	13%	22	23%	4	11%	7	11%
11. Babanızın çalışma durumu nedir?	Çalışmıyor	17	12%	29	30%	11	29%	17	27%
	Çalışıyor	128	88%	67	70%	27	71%	45	73%
12. Annenizin eğitim düzeyi nedir?	Okur yazar değil	3	2%	0	0%	0	0%	3	5%
	Okur yazar	2	1%	0	0%	2	5%	3	5%
	İlköğretim	24	17%	10	10%	11	29%	16	26%
	Lise	27	19%	21	22%	10	26%	19	31%
	Üniversite	74	51%	53	55%	12	32%	18	29%
	Lisansüstü	15	10%	12	13%	3	8%	3	5%
13. Annenizin çalışma durumu nedir?	Çalışmıyor	75	52%	43	45%	19	50%	42	68%
	Çalışıyor	70	48%	53	55%	19	50%	20	32%
14. Ailenizde sağlık çalışanı olan var mı?	Yok	94	65%	64	67%	30	79%	51	82%
	Var	51	35%	32	33%	8	21%	11	18%
15. Mezun olduğunuz lise türü hangisidir?	Anadolu lisesi	22	15%	28	29%	17	45%	30	48%
	Özel Anadolu lisesi	13	9%	5	5%	5	13%	9	15%
	Fen lisesi	78	54%	41	43%	6	16%	13	21%
	Özel fen lisesi	23	16%	14	15%	3	8%	3	5%
	İmam hatip lisesi	3	2%	0	0%	2	5%	0	0%
	Meslek lise	1	1%	0	0%	2	5%	0	0%
	Klasik lise	2	1%	3	3%	3	8%	7	11%
	Diğer	3	2%	5	5%	0	0%	0	0%

Tablo 4.2. Fakülte ve sınıf düzeyinde sosyo-demografik değişkenlere ilişkin öğrencilerin sıklık dağılımları “Devam”

		Tıp				Mühendislik			
		1.sınıf		5. sınıf		1.sınıf		4. sınıf	
		n	%	n	%	n	%	n	%
16.1. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda bilimsel faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	58	40%	54	56%	19	50%	33	53%
	Katıldım	87	60%	42	44%	19	50%	29	47%
16.2. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda kültürel faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	38	26%	23	24%	19	50%	21	34%
	Katıldım	107	74%	73	76%	19	50%	41	66%
16.3. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda sanatsal faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	64	44%	35	36%	21	55%	38	61%
	Katıldım	81	56%	61	64%	17	45%	24	39%
16.4. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda sportif faaliyetlere katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	66	46%	39	41%	17	45%	27	44%
	Katıldım	79	54%	57	59%	21	55%	35	56%
16.5. Fakültenize başlamadan önce ki okul hayatınızda toplum hizmeti çalışmalarına katılım durumunuz nedir?	Katılmadım	86	59%	66	69%	30	79%	47	76%
	Katıldım	59	41%	30	31%	8	21%	15	24%
17. Liseden mezun olmadan önce üniversite bölüm tercihinize yönelik herhangi bir rehberlik hizmet aldınız mı?	Hayır	76	52%	55	57%	21	55%	37	60%
	Evet	69	48%	41	43%	17	45%	25	40%

Çalışmaya katılan öğrencilerin 170’i (%49,9) kadın, 171’i (%50,1) erkek, 286’sı (%83,9) 18-23 yaş aralığında, 336’sı (%98,5) bekar, 138’i (%40,5) fen lisesi mezunu, 179’u (%52,5) ailesinin ortalama geliri 10000 ve üzeri, 303’ü (%88,9) anne, baba ve çocuklar tipinde aile yapısına sahip, 283’ü (%83) daha önce de ilde yaşamış, 189’u (%55,4) liseden mezun olmadan önce üniversite bölüm tercihinine yönelik rehberlik hizmeti almamış olduğunu bildirmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik verileri tüm katılımcılar, öğrenim gördükleri fakülte ve sınıf bilgilerine göre kategorize edilerek ayrıntılı şekilde analiz edilmiştir. Yapılan analizlerin sonuçları Tablo 4.1. ve Tablo 4.2.’tedir.

4.2. Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Fakültelere İlişkin Elde Edilen Bulgular

Tablo 4.3. Öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere ilişkin bulguların sıklık dağılımları

		Tüm katılımcılar	
		n	%
1. Bölümünüzü kendi isteğinizle mi seçtiniz?	Kısmen	88	25,8%
	Evet	240	70,4%
	Hayır	13	3,8%
2. Genel olarak değerlendirdiğinizde tıp/mühendislik fakültesi öğrencisi olmaktan memnun musunuz?	Kısmen	91	29,0%
	Evet	174	55,4%
	Hayır	49	15,6%
3. Yeniden tercih etme şansınız olsa tekrar aynı bölümü seçer misiniz?	Kısmen	85	24,9%
	Evet	191	56,0%
	Hayır	65	19,1%
4. Ailem istediği için seçtim.	Kısmen	91	26,7%
	Evet	33	9,7%
	Hayır	217	63,6%
5. Çevremdeki doktor/mühendis olan kişilerden etkilendiğim için seçtim.	Kısmen	83	24,3%
	Evet	53	15,5%
	Hayır	205	60,1%
6. Doktorluk/Mühendislik idealimdeki meslek olduğu için seçtim.	Kısmen	89	26,1%
	Evet	179	52,5%
	Hayır	73	21,4%
7. Doktorluk/Mühendislik topluma faydalı bir meslek olduğu için seçtim.	Kısmen	101	29,6%
	Evet	164	48,1%
	Hayır	76	22,3%
8. Doktorluk/Mühendislik toplumda saygın bir meslek olduğu için seçtim.	Kısmen	136	39,9%
	Evet	133	39,0%
	Hayır	72	21,1%
9. İnsanlara yardım edebilmek için seçtim.	Kısmen	89	26,1%
	Evet	177	51,9%
	Hayır	75	22,0%
10. İş bulma problemi olmadığı için seçtim.	Kısmen	111	32,6%
	Evet	144	42,2%
	Hayır	86	25,2%
11. Manevi doygunluk hissi sağladığı için seçtim.	Kısmen	107	31,4%
	Evet	163	47,8%
	Hayır	71	20,8%
12. Öğretmenlerimin rehberliği ile seçtim.	Kısmen	69	20,2%
	Evet	34	10,0%
	Hayır	238	69,8%
13. Sınavdan yüksek puan aldığım için seçtim.	Kısmen	107	31,4%
	Evet	95	27,9%
	Hayır	139	40,8%
14. Toplum standartlarının üstünde bir gelir elde edebileceğim için seçtim.	Kısmen	104	30,5%
	Evet	158	46,3%
	Hayır	79	23,2%
15. Akademik kariyer yapma olanaklarından kaynaklı seçtim.	Hayır	336	98,5%
	Evet	5	1,5%
16. Seçilen alana (tıp/mühendislik) duyduğum ilgiden kaynaklı seçtim.	Hayır	326	95,6%
	Evet	15	4,4%

Tablo 4.4. Öğrencilerin fakülteler düzeyinde eğitim aldıkları bölümlere ilişkin bulguların sıklık dağılımları

		Tıp		Mühendislik	
		n	%	n	%
1. Bölümünüzü kendi isteğinizle mi seçtiniz?	Kısmen	66	27%	22	22%
	Evet	164	68%	76	76%
	Hayır	11	5%	2	2%
2. Genel olarak değerlendirdiğinizde tıp/mühendislik fakültesi öğrencisi olmaktan memnun musunuz?	Kısmen	91	38%	0	0%
	Evet	112	46%	62	85%
	Hayır	38	16%	11	15%
3. Yeniden tercih etme şansınız olsa tekrar aynı bölümü seçer misiniz?	Kısmen	62	26%	23	23%
	Evet	133	55%	58	58%
	Hayır	46	19%	19	19%
4. Ailem istediği için seçtim.	Kısmen	76	32%	15	15%
	Evet	28	12%	5	5%
	Hayır	137	57%	80	80%
5. Çevremdeki doktor/mühendis olan kişilerden etkilendiğim için seçtim.	Kısmen	59	24%	24	24%
	Evet	31	13%	22	22%
	Hayır	151	63%	54	54%
6. Doktorluk/Mühendislik idealimdeki meslek olduğu için seçtim.	Kısmen	66	27%	23	23%
	Evet	117	49%	62	62%
	Hayır	58	24%	15	15%
7. Doktorluk/Mühendislik topluma faydalı bir meslek olduğu için seçtim.	Kısmen	77	32%	24	24%
	Evet	120	50%	44	44%
	Hayır	44	18%	32	32%
8. Doktorluk/Mühendislik toplumda saygın bir meslek olduğu için seçtim.	Kısmen	102	42%	34	34%
	Evet	105	44%	28	28%
	Hayır	34	14%	38	38%
9. İnsanlara yardım edebilmek için seçtim.	Kısmen	60	25%	29	29%
	Evet	147	61%	30	30%
	Hayır	34	14%	41	41%
10. İş bulma problemi olmadığı için seçtim.	Kısmen	81	34%	30	30%
	Evet	104	43%	40	40%
	Hayır	56	23%	30	30%
11. Manevi doygunluk hissi sağladığı için seçtim.	Kısmen	76	32%	31	31%
	Evet	130	54%	33	33%
	Hayır	35	15%	36	36%
12. Öğretmenlerimin rehberliği ile seçtim.	Kısmen	50	21%	19	19%
	Evet	25	10%	9	9%
	Hayır	166	69%	72	72%
13. Sınavdan yüksek puan aldığım için seçtim.	Kısmen	73	30%	34	34%
	Evet	66	27%	29	29%
	Hayır	102	42%	37	37%
14. Toplum standartlarının üstünde bir gelir elde edebileceğim için seçtim.	Kısmen	85	35%	19	19%
	Evet	96	40%	62	62%
	Hayır	60	25%	19	19%
15. Akademik kariyer yapma olanaklarından kaynaklı seçtim.	Hayır	236	98%	100	100%
	Evet	5	2%	0	0%
16. Seçilen alana (tıp/mühendislik) duyduğum ilgiden kaynaklı seçtim.	Hayır	236	98%	90	90%
	Evet	5	2%	10	10%

Çalışmaya katılan toplam 341 öğrencinin 13'ünün (%3,8) öğrenim gördüğü bölümü kendi isteği ile seçmediği ve 49'unun (%15,6) öğrenim gördüğü fakülteden memnun olmadığı, 65'inin (%19,1) ise yeniden tercih şansı olsa aynı bölümü tercih etmeyeceği belirlenmiştir. Tablo 4.3. incelendiğinde tıp fakültesinde öğrenim gören 241 öğrencinin 11'inin (%5) bölümünü kendi isteği ile seçmediği, 38'inin (%16) tıp fakültesi öğrencisi olmaktan memnun olmadığı, 46'sının (%19) tekrar tercih şansı olsa tıp fakültesini seçmeyeceği görülmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri fakülteler özelinde bölümlerine ilişkin görüşlerinin verileri ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Yapılan analizlerin sonuçları Tablo 4.3. ve Tablo 4.4'tedir.

4.3. Öğrencilerin Okul Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin başarı puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı karşılaştırmaları not ortalamaları normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültele ve fakültelerdeki sınıflara göre not ortalamalarının karşılaştırılması

		n	Başarı (Not) Ortalaması	S.sapma	Mann Whitney U testi	p
Tıp Fakültesi	1.sınıf	145	70,47	11,62	3705,00	0,000*
	5. sınıf	96	79,54	12,23		
Mühendislik Fakültesi	1.sınıf	38	69,42	14,48	1099,5	0,577
	4. sınıf	62	69,07	13,71		
Fakülteler arası karşılaştırma	Tıp Fak.	241	74,08	12,65	9722,50	0,005*
	Müh. Fak.	100	69,20	13,94		

* $p < 0.05$

Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamaları 79,54'iken 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamaları 70,47'dir. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not

ortalamları, 1.sınıflara göre daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda bulunan fark, istatistiksel açıdan önemlidir. Bir başka deyişle tıp fakültesinde öğrenim gören 1. ve 5. sınıf öğrencilerinin başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamaları, 4. sınıf öğrencilerine göre nispeten daha yüksek bulunmuştur. Ancak mühendislik fakültesinde öğrenim gören 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin başarılar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tıp fakültesi öğrencilerinin not ortalamaları 74,8 iken mühendislik fakültesi öğrencilerinin not ortalamaları 69,2'dir. Tıp fakültesindeki öğrencilerinin not ortalamaları, mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin başarıları ile mühendislik fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin psikolojik özelliklerinin not ortalamalarına göre farklılık gösterip göstermediği normal dağılıma uymadığı için parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.6.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Tıp 1. sınıf							
	0-50 puan (n:9)		51-70 puan (n:69)		71-100 puan (n:67)		Kruskal Wallis H testi	
	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	X ²	p
Dışa dönüklük	3,31	,60	3,19	,79	2,91	,88	4,843	0,089
Öz denetim	2,79	,92	3,45	,67	3,69	,66	11,434	,003*
Uyumluluk	4,15	,59	4,08	,55	3,94	,63	1,507	0,471
Nevrotizm	2,95	,75	2,80	,70	2,91	,82	0,583	0,747
Gelişime açıklık	3,69	,37	3,45	,77	3,44	,68	1,662	0,436
Olumsuz değerlik	1,72	,58	1,80	,67	2,03	,90	2,485	0,289
Yaşam Doyumu	3,18	1,15	4,19	1,25	4,61	1,21	10,352	,006*
İyi oluş	4,31	1,02	4,73	1,06	4,99	1,12	4,568	0,102
Öz kontrol	3,83	1,07	3,91	1,20	4,01	1,11	0,295	0,863
Duygusalılık	4,25	,97	4,49	1,14	4,15	1,13	2,39	0,303
Sosyallik	4,33	,92	4,67	1,18	4,49	1,18	1,344	0,511
Toplam Duygusal Zekâ	4,00	,86	4,37	1,20	4,51	1,07	2,293	0,318
Sorun Odaklı Başa Çıkma	3,23	,54	3,47	,54	3,47	,42	1,385	0,5
Duygusal Başa Çıkma	2,65	,67	2,87	,54	2,80	,62	2,105	0,349
Sosyal Destekle Başa Çıkma	3,36	,71	3,46	,73	3,29	,66	2,419	0,298

*p<0,05

Tablo 4.7. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre özdenetim ve yaşam doyumu ölçek puanlarının karşılaştırılması

Tıp Fakültesi 1. Sınıf (Bonferroni Test)		Ortalamalar arasındaki Fark (I-J)	Std. Hata	p	
Özdenetim	0-50	51-70	-,65399*	,24132	,023*
		71-100	-,89863*	,24174	,001*
	51-70	0-50	,65399*	,24132	,023*
		71-100	-,24465	,11679	,114
	71-100	0-50	,89863*	,24174	,001*
		51-70	,24465	,11679	,114
Yaşam Doyumu	0-50	51-70	-1,01063	,43380	,064
		71-100	-1,42819*	,43454	,004*
	51-70	0-50	1,01063	,43380	,064
		71-100	-,41756	,20994	,146
	71-100	0-50	1,42819*	,43454	,004*
		51-70	,41756	,20994	,146

*p<0,05

Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre özdenetim ve yaşam doyumu ölçek puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi not ortalamasına sahip gruptan kaynaklandığını belirlemek için Bonferroni düzeltilmiş karşılaştırmalar yapılmıştır. Tablo 4.7.'e göre Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinde not ortalaması 0-50 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri 51-70 ve 71-100 puan aralığında not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0,05$). Tıp fakültesi 1. sınıf 71-100 puan aralığında not ortalaması olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri 0-50 not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik özelliklerinin not ortalamalarına göre farklılık gösterip göstermediği normal dağılıma uymadığı için parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.8'da gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Tıp 5. sınıf							
	0-50 puan (n:4)		51-70 puan (n:12)		71-100 puan (n:80)		Kruskal Wallis H testi	
	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	X ²	p
Dışa dönüklük	3,97	,19	3,10	1,16	3,45	,99	1,591	0,451
Öz denetim	2,75	,94	3,24	,54	3,68	,76	8,457	,015*
Uyumluluk	3,69	,46	4,07	,49	4,06	,67	2,06	0,357
Nevrotizm	2,72	,91	2,78	,67	2,82	,74	0,099	0,952
Gelişime açıklık	3,54	,16	3,39	,86	3,50	,70	0,09	0,956
Olumsuz değerlik	1,71	,64	1,76	,55	1,66	,61	0,774	0,679
Yaşam Doyumu	3,45	,79	3,78	1,58	4,22	1,50	2,36	0,307
İyi oluş	4,25	,41	4,58	1,02	4,95	1,29	3,117	0,21
Öz kontrol	4,75	1,43	3,88	1,34	4,56	1,00	2,896	0,235
Duygusalılık	4,81	,38	4,31	,92	4,68	1,16	1,275	0,529
Sosyallik	6,00	,54	4,29	1,35	4,96	1,13	7,537	,023*
Toplam Duygusal Zekâ	4,44	,90	3,79	1,13	4,43	1,21	2,924	0,232
Sorun Odaklı Başa Çıkma	3,33	,27	3,24	,41	3,55	,52	4,96	0,084
Duygusal Başa Çıkma	2,10	,24	2,81	,46	2,60	,57	5,992	0,05
Sosyal Destekle Başa Çıkma	3,19	,67	3,19	,72	3,39	,81	0,77	0,68

*p<0,05

Tablo 4.9. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre özdenetim ve sosyallik ölçek puanlarının karşılaştırılması

Tıp Fakültesi 5. Sınıf (Bonferroni Test)			Ortalamalar arasındaki Fark (I-J)	Std. Hata	p
Özdenetim	0-50	51-70	-,48958	,43189	,260
		71-100	-,92969*	,38326	,017*
	51-70	0-50	,48958	,43189	,260
		71-100	-,44010	,23157	,060
	71-100	0-50	,92969*	,38326	,017*
		51-70	,44010	,23157	,060
Sosyallik	0-50	51-70	1,70833*	,66046	,034*
		71-100	1,04375	,58610	,235
	51-70	0-50	-1,70833*	,66046	,034*
		71-100	-,66458	,35413	,191
	71-100	0-50	-1,04375	,58610	,235
		51-70	,66458	,35413	,191

*p<0,05

Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre özdenetim ve sosyallik ölçek puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi not ortalamasına sahip gruptan kaynaklandığını belirlemek için Bonferroni düzeltmeli karşılaştırmalar yapılmıştır. Tablo 4.9.'a göre tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinde not ortalaması 0-50 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri 71-100 puan aralığında not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0,05$). Tıp fakültesi 5. sınıf 0-50 puan aralığında not ortalamasına sahip olan öğrencilerin sosyallik düzeyleri 51-70 not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur($p<0,05$).

Kruskal Wallis H testi ile yapılan grup karşılaştırmalarında anlamlı farklılık gösteren değişkenlerin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için yapılan post hoc testlerinde varyansların homojenite testi sonucuna göre $p>0,05$ olduğu için gruplarda Bonferroni testi kullanılmıştır (Tablo 4.10.).

Tablo 4.10. Post Hoc Varyansların Homojenliği Testi

Varyansların Homojenliği Testi					
		Levene Statistic	df1	df2	p
Öz denetim	Tıp 1.sınıf	,710	2	142	,493
	Tıp 5. sınıf	,666	2	93	,516
Yaşam Doyumu	Tıp 1.sınıf	,035	2	142	,965
Sosyallik	Tıp 5. sınıf	1,470	2	93	,235

$p < 0,05$

Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin psikolojik özelliklerinin not ortalamalarına göre farklılık gösterip göstermediği normal dağılıma uymadığı için parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Mühendislik 1. sınıf							
	0-50 puan (n:5)		51-70 puan (n:16)		71-100 puan (n:17)		Kruskal Wallis H testi	
	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	X ²	p
Dışa dönüklük	2,78	1,14	3,47	,98	3,04	,95	1,976	0,372
Öz denetim	2,70	1,17	3,27	1,04	3,38	,73	1,299	0,522
Uyumluluk	4,10	,55	3,93	,64	3,94	,59	0,12	0,942
Nevrotizm	2,33	,68	2,65	,76	2,87	,80	0,94	0,625
Gelişime açıklık	2,97	,92	3,63	,88	3,25	,79	2,235	0,327
Olumsuz değerlik	1,50	,24	1,71	,52	1,65	,59	0,474	0,789
Yaşam Doyumu	3,12	1,43	3,55	1,68	4,00	1,20	2,093	0,351
İyi oluş	3,90	1,56	4,38	1,43	4,46	1,10	0,57	0,752
Öz kontrol	4,00	,79	4,13	1,41	4,22	1,30	0,356	0,837
Duygusalık	4,40	1,15	4,55	,94	4,34	,73	0,088	0,957
Sosyallik	3,85	1,69	4,63	1,36	4,40	1,08	1,063	0,588
Toplam Duygusal Zekâ	2,80	1,10	4,39	1,30	4,04	1,29	4,936	0,085
Sorun Odaklı Başa Çıkma	2,98	,84	3,46	,65	3,33	,52	1,35	0,509
Duygusal Başa Çıkma	2,13	,60	2,74	,75	2,28	,53	4,871	0,088
Sosyal Destekle Başa Çıkma	3,43	,59	3,08	,49	3,30	,65	1,018	0,601

$p < 0,05$

Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerinin puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin psikolojik özelliklerinin not ortalamalarına göre farklılık gösterip göstermediği normal dağılıma uymadığı için parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.12’te gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerin ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Mühendislik 4. sınıf							
	0-50 puan (n:8)		51-70 puan (n:27)		71-100 puan (n:27)		Kruskal Wallis H testi	
	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	Ortalama	S.sapma	X^2	p
Dışa dönüklük	3,23	,93	3,31	,81	3,00	1,01	1,451	0,484
Öz denetim	2,88	1,44	3,44	,92	3,26	,72	0,88	0,644
Uyumluluk	4,00	,76	4,21	,57	3,83	,57	5,539	0,063
Nevrotizm	2,51	,75	2,62	,70	2,65	,87	0,083	0,959
Gelişime açıklık	3,52	,67	3,60	,63	3,47	,74	0,563	0,755
Olumsuz değerlik	1,63	,67	1,68	,65	1,80	,67	0,994	0,608
Yaşam Doyumu	3,25	1,52	3,91	1,31	3,70	1,43	1,173	0,556
İyi oluş	4,16	1,70	4,81	,98	4,58	1,20	1,759	0,415
Öz kontrol	4,69	1,02	4,19	,99	4,23	1,20	1,393	0,498
Duygusallık	4,50	,72	4,26	1,14	4,07	1,26	0,733	0,693
Sosyallik	4,84	1,12	4,81	1,15	4,31	1,46	1,797	0,407
Toplam Duygusal Zekâ	4,44	1,43	4,49	1,18	4,35	1,32	0,005	0,997
Sorun Odaklı Başa Çıkma	3,46	,60	3,56	,49	3,62	,51	0,275	0,871
Duygusal Başa Çıkma	2,55	,38	2,87	,70	2,46	,49	4,57	0,102
Sosyal Destekle Başa Çıkma	2,81	,67	3,26	,63	3,08	,80	2,159	0,34

$p<0,05$

Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerinin puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.4. Psikolojik Özelliklere İlişkin Elde Edilen Bulgular

4.4.1. Öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülterlere göre psikolojik özelliklerinin düzeyleri farklılık göstermekte midir?

Öğrencilerin temel kişilik özelliklerinin öğrenim gördükleri fakülterlere göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.13.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülterlere göre temel kişilik özellikleri ölçüğü puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t / U	p
Dışa dönüklük	Tıp	241	3,21	0,92	U= 11705,000	,677
	Mühendislik	100	3,18	0,94		
Öz denetim	Tıp	241	3,55	0,74	U= 9717,500	,005*
	Mühendislik	100	3,27	0,92		
Uyumluluk	Tıp	241	4,03	0,61	U= 11467,500	,481
	Mühendislik	100	4,00	0,60		
Nevrotizm	Tıp	241	2,84	0,75	t = 2,083	,038*
	Mühendislik	100	2,65	0,77		
Gelişime açıklık	Tıp	241	3,48	0,71	U= 11897,500	,854
	Mühendislik	100	3,47	0,75		
Olumsuz değerlik	Tıp	241	1,81	0,72	U= 11046,000	,223
	Mühendislik	100	1,70	0,60		

* $p < 0,05$

Tıp fakültesi öğrencilerinin dışa dönüklük, öz denetim uyumluluk, nevrozizm, gelişime açıklık ve olumsuz değerlik olmak üzere temel kişilik özelliklerinin ortalaması mühendislik fakültesindeki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da tıp ile mühendislik fakültelerindeki öğrencilere göre öz denetim ve nevrozizm düzeyleri arasında anlamlı birer fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Ancak, dışa dönüklük, uyumluluk, gelişime açıklık ve olumsuz değerlik puanlarının tıp ve mühendislik fakültelerindeki öğrencilere göre anlamlı birer fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Tıp fakültesi öğrencilerinin öz denetim ve nevrozizm düzeyleri mühendislik fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p < 0,05$).

Öğrencilerin yaşam doyumlarının öğrenim gördükleri fakülterlere göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülterlere göre yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	Mann Whitney U	P
Yaşam Doyumu	Tıp	241	4,24	1,36	9390,500	,001*
	Mühendislik	100	3,72	1,40		

* $p<0,05$

Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyum puanlarının ortalaması mühendislik fakültesindeki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da tıp ile mühendislik fakültelerindeki öğrencilere göre yaşam doyum puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Öğrencilerin duygusal zekâ puanlarının öğrenim gördükleri fakülterlere göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.15.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülterlere göre duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	Mann Whitney U	P
İyi oluş	Tıp	241	4,84	1,15	10188,500	,024*
	Mühendislik	100	4,52	1,22		
Öz kontrol	Tıp	241	4,16	1,15	11513,500	,516
	Mühendislik	100	4,23	1,15		
Duygusallık	Tıp	241	4,45	1,13	11082,500	,242
	Mühendislik	100	4,30	1,05		
Sosyallik	Tıp	241	4,71	1,18	11211,500	,311
	Mühendislik	100	4,53	1,28		
Toplam Duygusal Zeka	Tıp	241	4,39	1,15	11438,500	,460
	Mühendislik	100	4,27	1,30		

* $p<0,05$

Tıp fakültesi öğrencilerinin iyi oluş, duygusallık, sosyallik ve toplam duygusal zekâ puanlarının ortalaması mühendislik fakültesindeki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak öz kontrol puanları mühendislik öğrencilerinin, tıp öğrencilerine göre nispeten daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da tıp ile mühendislik öğrencilerine göre iyi oluş puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ancak öz kontrol, duygusallık, sosyallik ve toplam duygusal zekâ puanlarının fakültele göre farklılaşmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$). Tıp fakültesi öğrencilerinin iyi oluş düzeyleri mühendislik fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$).

Öğrencilerin sorunlarla baş etme yollarının öğrenim gördükleri fakültele göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.16.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.16. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültele göre başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	Mann Whitney U	P
Sorun Odaklı	Tıp	241	3,47	0,49	11883,000	,840
Baş Çıkma	Mühendislik	100	3,49	0,56		
Duygusal	Tıp	241	2,74	0,59	9913,500	,010*
Baş Çıkma	Mühendislik	100	2,58	0,63		
Sosyal	Tıp	241	3,37	0,73	9804,000	,007*
Destekle Baş Çıkma	Mühendislik	100	3,16	0,67		

* $p<0,05$

Tıp fakültesi öğrencilerinin duygusal başa çıkma ve sosyal destekle başa çıkma alt ölçek puanlarının ortalaması mühendislik fakültesindeki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da tıp fakültesindeki öğrencilerin mühendislik fakültelerindeki öğrencilere göre duygusal başa çıkma ve sosyal destekle başa çıkma alt ölçek puanları arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

4.4.2. Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından anlamlı birer farklılık var mıdır?

1. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özelliklerinin öğrenim gördükleri fakültele göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılım gösteriyor ise Mann Whitney U testi, normal dağılım göstermiyor ise bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 4.17’de gösterilmiştir.

Tablo 4.17. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t / U	p
Dışa dönüklük	Tıp	145	3,07	0,83	t= -,763	,447
	Mühendislik	38	3,19	0,99		
Öz denetim	Tıp	145	3,52	0,71	U= 2241,000	,076
	Mühendislik	38	3,24	0,93		
Uyumluluk	Tıp	145	4,02	0,59	U= 2555,500	,491
	Mühendislik	38	3,96	0,60		
Nevrotizm	Tıp	145	2,86	0,76	U= 2415,500	,242
	Mühendislik	38	2,70	0,77		
Gelişime açıklık	Tıp	145	3,46	0,71	t= ,643	,521
	Mühendislik	38	3,37	0,86		
Olumsuz değerlik	Tıp	145	1,90	0,78	U= 2286,500	,105
	Mühendislik	38	1,65	0,52		

* $p < 0,05$

1. sınıf Tıp fakültesi öğrencilerinin öz denetim uyumluluk, nevrozizm, gelişime açıklık ve olumsuz değerlik olmak üzere temel kişilik özelliklerinin ortalaması 1. sınıf mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. 1. sınıf mühendislik öğrencilerinin ise dışadönüklük puanları, 1. sınıf tıp öğrencilerine göre nispeten daha yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak 1. sınıf öğrencilerin temel kişilik özellikleri bakımından öğrenim gördükleri fakültele göre anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

1. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumlarının öğrenim gördükleri fakülterlere göre farklılık gösterip göstermediği puanlar normal dağılım gösterdiği için bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.18.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.18. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t	P
Yaşam	Tıp	145	4,32	1,27	2,622	,009*
Doyumu	Mühendislik	38	3,69	1,45		

* $p < 0,05$

1. sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyum puanlarının ortalaması 1. sınıf mühendislik fakültesindeki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da 1. sınıf tıp ile mühendislik fakültelerindeki öğrencilerin yaşam doyum puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

1. sınıftaki öğrencilerin duygusal zekâ puanlarının öğrenim gördükleri fakülterlere göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.19.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.19. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t / U	P
İyi oluş	Tıp	145	4,82	1,09	U= 2186,500	,050
	Mühendislik	38	4,35	1,28		
Öz kontrol	Tıp	145	3,95	1,15	t= -,933	,352
	Mühendislik	38	4,15	1,27		
Duygusallık	Tıp	145	4,32	1,13	U= 2573,500	,531
	Mühendislik	38	4,43	0,86		
Sosyallik	Tıp	145	4,57	1,16	t= ,670	,504
	Mühendislik	38	4,42	1,27		
Toplam Duygusal Zekâ	Tıp	145	4,41	1,12	t= 1,809	,072
	Mühendislik	38	4,03	1,34		

* $p < 0,05$

1. sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin iyi oluş, sosyallik ve toplam duygusal zekâ puanlarının ortalaması mühendislik fakültesindeki 1. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak öz kontrol ve duygusallık puanları 1. sınıf mühendislik öğrencilerinde daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak 1. sınıf öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültele göre iyi oluş, öz kontrol, duygusallık, sosyallik ve toplam duygusal zekâ puanları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

1. sınıftaki öğrencilerin sorunlarla baş etme yollarının öğrenim gördükleri fakültele göre farklılık gösterip göstermediği puanlar normal dağılım gösterdiği için bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.20.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.20. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t	P
Sorun Odaklı Başa Çıkma	Tıp	145	3,45	0,49	1,205	,230
	Mühendislik	38	3,34	0,62		
Duygusal Başa Çıkma	Tıp	145	2,83	0,59	3,373	,001*
	Mühendislik	38	2,46	0,67		
Sosyal Destekle Başa Çıkma	Tıp	145	3,38	0,70	1,212	,227
	Mühendislik	38	3,23	0,58		

* $p<0,05$

1. sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin sorun odaklı, duygusal ve sosyal destekle başa çıkma alt ölçek puanlarının ortalaması 1. sınıf mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. 1.sınıf öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültele göre yalnızca duygusal başa çıkma puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ancak 1. sınıf öğrencilerinin sorun odaklı ve sosyal destekle başa çıkma puanları, öğrenim gördükleri fakültele göre istatistiksel açıdan farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin duygusal başa çıkma düzeyleri mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$).

4.4.3. Tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından anlamlı birer farklılık var mıdır?

5. sınıf tıp ve 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin temel kişilik özelliklerinin öğrenim gördükleri fakültele göre farklılık gösterip göstermediği ölçümler normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.21.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.21. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t / U	p
Dışa dönüklük	Tıp	96	3,43	1,00	U= 2437,500	,055
	Mühendislik	62	3,17	0,91		
Öz denetim	Tıp	96	3,59	0,77	U= 2377,500	,033*
	Mühendislik	62	3,29	0,92		
Uyumluluk	Tıp	96	4,04	0,65	U= 2824,500	,589
	Mühendislik	62	4,02	0,61		
Nevrotizm	Tıp	96	2,81	0,73	t= 1,556	,122
	Mühendislik	62	2,62	0,77		
Gelişime açıklık	Tıp	96	3,48	0,71	U= 2866,500	,696
	Mühendislik	62	3,53	0,68		
Olumsuz değerlik	Tıp	96	1,68	0,60	U= 2906,000	,802
	Mühendislik	62	1,73	0,65		

* $p<0,05$

5. sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin dışadönüklük, öz denetim, uyumluluk ve nevrozizm, olmak üzere temel kişilik özelliklerinin ortalaması 4. sınıf mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin ise gelişime açıklık ve olumsuz değerlik puanları, 5. sınıf tıp öğrencilerine göre nispeten daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da 5. sınıf tıp öğrencilerinin öz denetim puanları ile 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin öz denetim puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin öz denetim düzeyleri mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$).

5. sınıf tıp ve 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin yaşam doyumlarının öğrenim gördükleri fakülterlere göre farklılık gösterip göstermediği puanlar normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.22.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.22. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	Mann Whitney U	P
Yaşam	Tıp	96	4,13	1,49	2471,500	,072
Doyumu	Mühendislik	62	3,74	1,38		

* $p < 0,05$

5. sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyum puanlarının ortalaması 4. sınıf mühendislik fakültesindeki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel açıdan 5. sınıf tıp öğrencilerinin yaşam doyumları ile 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin yaşam doyum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

5. sınıf tıp öğrencileri ile 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin duygusal zekâ puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Puanlar normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.23.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.23. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t / U	P
İyi oluş	Tıp	96	4,87	1,24	U= 2589,000	,167
	Mühendislik	62	4,63	1,18		
Öz kontrol	Tıp	96	4,48	1,08	U= 2630,500	,217
	Mühendislik	62	4,27	1,09		
Duygusallık	Tıp	96	4,64	1,11	t=2,347	,020*
	Mühendislik	62	4,21	1,15		
Sosyallik	Tıp	96	4,92	1,18	t=1,604	,111
	Mühendislik	62	4,60	1,30		
Toplam Duygusal Zeka	Tıp	96	4,35	1,20	t= - ,388	,699
	Mühendislik	62	4,42	1,25		

* $p < 0,05$

5. sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin iyi oluş, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik puanlarının ortalaması 4. sınıf mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin toplam duygusal zekâ puanları ise 5. sınıf tıp öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur.

İstatistiksel olarak 5. sınıf tıp öğrencilerinin duygusallık puanları ile 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin duygusallık puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). 5. sınıf tıp öğrencilerinin duygusallık puanları 4. sınıf mühendislik öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Ancak iyi oluş, öz kontrol, sosyallik ve toplam duygusal zekâ puanları, 5. sınıf tıp ile 4. sınıf mühendislik öğrencileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

5. sınıf tıp ile 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin sorunlarla baş etme yollarının anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği puanlar normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.24.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.24. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması

		N	Ortalama	S.Sapma	t / U	P
Sorun Odaklı Başa Çıkma	Tıp	96	3,50	0,51	t= -,902	,369
	Mühendislik	62	3,58	0,50		
Duygusal Başa Çıkma	Tıp	96	2,60	0,56	U= 2939,500	,897
	Mühendislik	62	2,65	0,60		
Sosyal Destekle Başa Çıkma	Tıp	96	3,36	0,79	t=1,896	,060
	Mühendislik	62	3,12	0,72		

Mühendislik 4. sınıf öğrencilerinin sorun odaklı ve duygusal başa çıkma düzeyleri puanları 5. sınıf tıp öğrencilerine göre daha yüksek sosyal destekle başa çıkma düzeyleri puanları ise daha düşük bulunmuştur. 4. sınıf tıp ve 5. sınıf mühendislik öğrencilerinin sorun odaklı, duygusal ve sosyal destekle başa çıkma puanları, öğrenim gördükleri fakültele göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

4.4.4. Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile beşinci sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından farklılık var mıdır?

Tıp fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre temel kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı puanlar normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.25’de gösterilmiştir.

Tablo 4.25. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Tıp Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	Mann Whitney U	p
Dışa dönüklük	1.sınıf	145	3,07	0,83	5243,500	,001*
	5.sınıf	96	3,43	1,00		
Öz denetim	1.sınıf	145	3,52	0,71	6620,000	,520
	5.sınıf	96	3,59	0,77		
Uyumluluk	1.sınıf	145	4,02	0,59	6625,500	,527
	5.sınıf	96	4,04	0,65		
Nevrotizm	1.sınıf	145	2,86	0,76	6915,500	,933
	5.sınıf	96	2,81	0,73		
Gelişime açıklık	1.sınıf	145	3,46	0,71	6733,000	,667
	5.sınıf	96	3,48	0,71		
Olumsuz değerlik	1.sınıf	145	1,90	0,78	5770,500	,024*
	5.sınıf	96	1,68	0,60		

* $p<0,05$

Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin dışa dönüklük ve olumsuz değerlilik puanları arasında anlamlı birer fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ancak tıp fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre öz denetim, uyumluluk, nevrozizm ve gelişime açıklık puanları arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır ($p>0,05$). İstatistiksel olarak tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin dışa dönüklük düzeyleri tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olmasına karşın olumsuz değerlilik düzeyleri ise tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşüktür ($p<0,05$).

Tıp fakültesi 1. sınıf ve 5. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı puanlar normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır ve sonuçları Tablo 4.26.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.26. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Tıp Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	Mann Whitney U	P
Yaşam	1.sınıf	145	4,32	1,27	6549,500	,438
Doyumu	5.sınıf	96	4,13	1,49		

1. sınıf tıp öğrencilerinin yaşam doyumları 5. sınıf tıp öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak tıp fakültesi 1. sınıf ve 5. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

1. sınıf ve 5. sınıf tıp öğrencilerinin duygusal zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ölçümler normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.27.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.27. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Tıp Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	t / U	P
İyi oluş	1.sınıf	145	4,82	1,09	U = 6677,500	,593
	5.sınıf	96	4,87	1,24		
Öz kontrol	1.sınıf	145	3,95	1,15	U = 5021,500	,000*
	5.sınıf	96	4,48	1,08		
Duygusallık	1.sınıf	145	4,32	1,13	U = 5776,500	,025*
	5.sınıf	96	4,64	1,11		
Sosyallik	1.sınıf	145	4,57	1,16	t= -2,290	,023*
	5.sınıf	96	4,92	1,18		
Toplam Duygusal Zekâ	1.sınıf	145	4,41	1,12	t= ,434	,665
	5.sınıf	96	4,35	1,20		

* $p<0,05$

Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin öz kontrol, duygusallık, sosyallik puanları arasında anlamlı birer fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ancak tıp fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre iyi oluş puanları ve toplam duygusal zekâ puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin öz kontrol, duygusallık ve sosyallik düzeyleri tıp 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$).

1. sınıf ve 5. sınıf tıp öğrencilerinin sorunlarla baş etme yolları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı puanlar normal dağılım özelliği gösterdiği için bağımsız örneklemeler için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.28.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.28. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Tıp Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	t	P
Sorun Odaklı Başa Çıkma	1.sınıf	145	3,45	0,49	-,747	,456
	5.sınıf	96	3,50	0,51		
Duygusal Başa Çıkma	1.sınıf	145	2,83	0,59	2,972	,003*
	5.sınıf	96	2,60	0,56		
Sosyal Destekle Başa Çıkma	1.sınıf	145	3,38	0,70	,200	,841
	5.sınıf	96	3,36	0,79		

* $p<0,05$

Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 5. sınıf öğrencilerinin duygusal başa çıkma puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ancak tıp fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre sorun odaklı ve sosyal destekle başa çıkma puanları arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin sorunlarla duygusal başa çıkma puanları tıp 5. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

4.4.5. Mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile dördüncü sınıf öğrencileri arasında temel kişilik özellikleri, duygusal zekâ düzeyleri, baş etme yolları ve yaşam doyum düzeyleri açısından farklılık var mıdır?

Mühendislik fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre temel kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı puanlar normal dağılıma uyuyorsa bağımsız örneklem için t testi; uymuyorsa Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.29.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.29. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin temel kişilik özellikleri ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Mühendislik Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	t / U	p
Dışa dönüklük	1.sınıf	38	3,19	0,99	t= ,104	,918
	4.sınıf	62	3,17	0,91		
Öz denetim	1.sınıf	38	3,24	0,93	t= -,263	,793
	4.sınıf	62	3,29	0,92		
Uyumluluk	1.sınıf	38	3,96	0,60	t= -,488	,627
	4.sınıf	62	4,02	0,61		
Nevrotizm	1.sınıf	38	2,70	0,77	U = 1105,000	,604
	4.sınıf	62	2,62	0,77		
Gelişime açıklık	1.sınıf	38	3,37	0,86	t= -1,031	,305
	4.sınıf	62	3,53	0,68		
Olumsuz değerlik	1.sınıf	38	1,65	0,52	U = 1150,500	,844
	4.sınıf	62	1,73	0,65		

$p < 0,05$

Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin öz denetim, uyumluluk, nevrozizm, dışa dönüklük ve olumsuz değerlilik puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Mühendislik fakültesi 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı puanlar normal dağılıma uyduğu için bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.30.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.30. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumu ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Mühendislik Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	t	P
Yaşam Doyumu	1.sınıf	38	3,69	1,45	-,141	,888
	4.sınıf	62	3,74	1,38		

$p < 0,05$

4.sınıf mühendislik öğrencilerinin yaşam doyumları, 1.sınıf mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak mühendislik fakültesi 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

1. sınıf ve 4. sınıf tıp öğrencilerinin duygusal zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı puanlar normal dağılım göstermiyor ise Mann Whitney U testi, normal dağılım gösteriyor ise bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 4.31’de gösterilmiştir.

Tablo 4.31. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ özellikler ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Mühendislik Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	t / U	P
İyi oluş	1.sınıf	38	4,35	1,28	t= -1,098	,275
	4.sınıf	62	4,63	1,18		
Öz kontrol	1.sınıf	38	4,15	1,27	U = 1136,000	,765
	4.sınıf	62	4,27	1,09		
Duygusallık	1.sınıf	38	4,43	0,86	t= 1,041	,301
	4.sınıf	62	4,21	1,15		
Sosyallik	1.sınıf	38	4,42	1,27	t= -,662	,509
	4.sınıf	62	4,60	1,30		
Toplam Duygusal Zekâ	1.sınıf	38	4,03	1,34	t= -1,497	,138
	4.sınıf	62	4,42	1,25		

$p < 0,05$

Mühendislik fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre iyi oluş, öz kontrol, duygusallık, sosyallik ve duygusal zekâ puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

1. sınıf ve 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin sorunlarla baş etme yolları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı puanlar normal dağılım göstermiyor ise Mann Whitney U testi, normal dağılım gösteriyor ise bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 4.32.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.32. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin başa çıkma tarzları ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Mühendislik Fak.	N	Ortalama	S.Sapma	t / U	P
Sorun Odaklı Başa Çıkma	1.sınıf	38	3,34	0,62	t= -2,080	,040*
	4.sınıf	62	3,58	0,50		
Duygusal Başa Çıkma	1.sınıf	38	2,46	0,67	U = 939,000	,090
	4.sınıf	62	2,65	0,60		
Sosyal Destekle Başa Çıkma	1.sınıf	38	3,23	0,58	t= ,769	,444
	4.sınıf	62	3,12	0,72		

* $p < 0,05$

Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin sorun odaklı başa çıkma puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Ancak mühendislik fakültesindeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre duygusal ve sosyal destekle başa çıkma puanları arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). 4. sınıf mühendislik öğrencilerinin sorun odaklı başa çıkma düzeyleri mühendislik 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$).

4.4.6. Tıp fakültesi öğrencilerinin (sınıf fark etmeksizin) başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

Tıp fakültesi öğrencilerinin başarı düzeylerini, psikolojik özelliklerin etki edip etmediği çoklu regresyon analizi yapılarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.33.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.33. Tıp fakültesi öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi

Bağımsız Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
Sabit	52,639	10,544		4,992	,000*
Dışa dönüklük	,453	1,376	,033	,329	,742
Öz denetim	4,405	1,312	,257	3,357	,001*
Uyumluluk	-,748	1,600	-,036	-,467	,641
Nevrotizm	3,448	1,280	,203	2,694	,008*
Gelişime açıklık	-2,802	1,796	-,157	-1,560	,120
Olumsuz değerlik	,987	1,382	,056	,714	,476
Yaşam Doyumu	,400	,889	,043	,450	,653
İyi oluş	1,672	1,359	,152	1,231	,220
Öz kontrol	1,190	,983	,108	1,211	,227
Duygusallık	-,378	,896	-,034	-,422	,673
Sosyallik	-,656	1,000	-,061	-,656	,512
Toplam Duygusal Zekâ	-,659	1,070	-,060	-,616	,539
Sorun Odaklı Başa Çıkma	2,133	2,516	,083	,848	,398
Duygusal Başa Çıkma	-2,823	1,578	-,131	-1,789	,075
Sosyal Destekle Başa Çıkma	-,369	1,312	-,021	-,281	,779
R=0,370 r ² =0,14 F=2,373 p=0,003					

*p<0,05

F değerinin anlamlılık düzeyine göre kurulan regresyon modeli geçerlidir (F=2,373 p<0.05). 1. ve 5. sınıf olan tıp fakültesindeki öğrencilerin başarıları ile yaşam doyumu, temel kişilik özellikleri, sorunlarla baş etme ve duygusal zekâ puanları olmak üzere toplam 15 bağımsız değişken arasındaki çoklu korelasyon katsayısı 0,370 olarak hesaplanmıştır. 1. ve 5. sınıf olan tıp fakültesindeki öğrencilerin başarı puanlarını, ele alınan 15 bağımsız değişkenin %14'ünü açıklamaktadır. 1. ve 5. sınıf olan tıp fakültesindeki öğrencilerin başarı puanlarına anlamlı düzeyde etki eden değişkenler ise öz denetim ve nevrozizm değişkenleridir (p<0.05). Bu değişkenlere ilişkin beta katsayıları incelendiğinde başarıyı etkileyen en önemli değişkenin öz denetim olduğu

gözlenmiştir. B katsayılarına göre öğrencilerin öz denetim ve nevrozizm düzeyleri arttıkça okul başarıları artmaktadır.

4.4.7. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerini, psikolojik özelliklerin etki edip etmediği çoklu regresyon analizi yapılarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.34.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.34. Tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi

Bağımsız Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
Sabit	60,898	11,810		5,156	,000*
Dışa dönüklük	-1,346	1,572	-,096	-,856	,393
Öz denetim	5,894	1,550	,361	3,801	,000*
Uyumluluk	-2,397	1,761	-,122	-1,361	,176
Nevrotizm	,412	1,395	,027	,296	,768
Gelişime açıklık	-2,980	2,047	-,182	-1,456	,148
Olumsuz değerlik	3,558	1,490	,240	2,388	,018*
Yaşam Doyumu	2,026	,962	,221	2,106	,037*
İyi oluş	-,225	1,486	-,021	-,151	,880
Öz kontrol	-,397	1,140	-,039	-,348	,728
Duygusallık	-,745	1,042	-,073	-,715	,476
Sosyallik	,135	1,084	,013	,125	,901
Toplam Duygusal Zeka	1,313	1,323	,127	,992	,323
Sorun Odaklı Başa Çıkma	-,203	2,761	-,008	-,073	,942
Duygusal Başa Çıkma	-1,699	1,840	-,086	-,924	,357
Sosyal Destekle Başa Çıkma	,347	1,546	,021	,224	,823
R=0,517 r ² =0,27 F=3,140 p=0,000					

*p<0,05

F değerinin anlamlılık düzeyine göre kurulan regresyon modeli geçerlidir (F=3,140 p<0.05). 1. sınıf tıp fakültesindeki öğrencilerin başarıları ile yaşam doyumu, temel kişilik özellikleri, sorunlarla baş etme ve duygusal zekâ puanları olmak üzere toplam 15 bağımsız değişken arasındaki çoklu korelasyon katsayısı 0,517 olarak hesaplanmıştır. Ele alınan 15 bağımsız değişkenin tamamı 1.sınıf tıp öğrencilerinin

başarısının %27'sini açıklamaktadır. 1. sınıf tıp öğrencilerinin başarı puanlarına anlamlı düzeyde etki eden değişkenler ise öz denetim, olumsuz değerlik ve yaşam doyumu değişkenleridir ($p<0.05$). Bu değişkenlere ilişkin beta katsayıları incelendiğinde başarıyı etkileyen en önemli değişkenin öz denetim olduğu gözlenmiştir. B katsayılarına göre tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin öz denetim, olumsuz değerlik ve yaşam doyumu düzeyleri arttıkça okul başarıları artmaktadır.

4.4.8. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerini, psikolojik özelliklerin etki edip etmediği çoklu regresyon analizi yapılarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.35.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.35. Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişki analizi

Bağımsız Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
Sabit	43,379	18,220		2,381	,020
Dışa dönüklük	-2,493	2,501	-,204	-,997	,322
Öz denetim	1,612	2,044	,102	,789	,433
Uyumluluk	-,991	2,806	-,052	-,353	,725
Nevrotizm	6,869	2,290	,410	3,000	,004
Gelişime açıklık	-1,330	2,879	-,077	-,462	,645
Olumsuz değerlik	-3,268	2,724	-,160	-1,200	,234
Yaşam Doyumu	-,807	1,671	-,098	-,483	,631
İyi oluş	1,757	2,724	,178	,645	,521
Öz kontrol	-,386	1,786	-,034	-,216	,829
Duygusallık	,120	1,396	,011	,086	,932
Sosyallik	-2,380	1,806	-,229	-1,318	,191
Toplam Duygusal Zekâ	1,983	1,727	,194	1,149	,254
Sorun Odaklı Başa Çıkma	8,397	4,373	,349	1,920	,058
Duygusal Başa Çıkma	-,583	2,592	-,027	-,225	,823
Sosyal Destekle Başa Çıkma	1,466	2,143	,095	,684	,496
R=0,419 r ² =0,18 F=1,133 p= 0,342					

$p<0,05$

F değerinin anlamlılık düzeyine göre kurulan regresyon modeli geçerli değildir ($F=1,133$ $p>0.05$). Anlamlılık düzeyine göre $p>0.05$ olduğu için 15 bağımsız değişkene ilişkin elde edilen katsayılar istatistiksel olarak anlamlı değildir ve bu katsayıları yorumlamamak gerekmektedir. Örneklemin büyüklüğü ve ölçek puanlarının normal dağılım özelliğine uymaması regresyon modelini geçerli kılmamakta birer etkendir. Dolayısıyla bu noktada hem başarı puanlarını etkilediği düşünülen başka değişkenleri ele almak hem de daha büyük örneklem verilerine sahip gerekmektedir.

4.4.9. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin (sınıf fark etmeksizin) başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

Mühendislik fakültesi öğrencilerinin başarı düzeylerini, psikolojik özelliklerin etki edip etmediği çoklu regresyon analizi yapılarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.36.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.36. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi

Bağımsız Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
Sabit	60,357	20,176		2,992	,004
Dışa dönüklük	,665	2,088	,045	,318	,751
Öz denetim	3,219	2,164	,213	1,487	,141
Uyumluluk	-6,418	2,937	-,278	-2,185	,032
Nevrotizm	3,557	2,374	,197	1,498	,138
Gelişime açıklık	-3,452	3,309	-,186	-1,043	,300
Olumsuz değerlik	-,452	2,951	-,020	-,153	,879
Yaşam Doyumu	-,544	1,441	-,055	-,378	,707
İyi oluş	1,870	2,444	,164	,765	,446
Öz kontrol	-1,096	1,858	-,091	-,590	,557
Duygusallık	-2,210	1,799	-,166	-1,229	,223
Sosyallik	-1,211	1,497	-,112	-,809	,421
Toplam Duygusal Zekâ	-,675	2,054	-,063	-,328	,743
Sorun Odaklı Başa Çıkma	11,598	5,214	,467	2,224	,029
Duygusal Başa Çıkma	-1,952	2,475	-,089	-,789	,432
Sosyal Destekle Başa Çıkma	1,850	2,544	,088	,727	,469
R=0,459		r ² =0,21		F=1,497 p=0,125	

$p<0,05$

F değerinin anlamlılık düzeyine göre kurulan regresyon modeli geçerli değildir ($F=1,497$ $p>0.05$). Anlamlılık düzeyine göre $p>0.05$ olduğu için 15 bağımsız değişkene ilişkin elde edilen katsayılar istatistiksel olarak anlamlı değildir ve bu katsayıları yorumlamamak gerekmektedir. Örneklemin büyüklüğü ve ölçek puanlarının normal dağılım özelliğine uymaması regresyon modelini geçerli kılmamakta birer etkendir. Dolayısıyla bu noktada hem başarı puanlarını etkilediği düşünülen başka değişkenleri ele almak hem de daha büyük örneklem verilerine sahip gerekmektedir.

4.4.10. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerini, psikolojik özelliklerin etki edip etmediği çoklu regresyon analizi yapılarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.37.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.37. Mühendislik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi

Bağımsız Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p		
Sabit	31,863	46,253		,689	,498		
Dışa dönüklük	-1,410	4,674	-,097	-,302	,766		
Öz denetim	,491	4,350	,032	,113	,911		
Uyumluluk	-4,731	6,385	-,195	-,741	,467		
Nevrotizm	5,331	4,829	,284	1,104	,282		
Gelişime açıklık	-10,605	6,992	-,628	-1,517	,144		
Olumsuz değerlik	2,820	6,799	,102	,415	,682		
Yaşam Doyumu	2,570	2,883	,257	,891	,382		
İyi oluş	-2,091	4,526	-,185	-,462	,649		
Öz kontrol	-1,531	4,310	-,134	-,355	,726		
Duygusallık	-2,045	4,842	-,122	-,422	,677		
Sosyallik	3,124	2,952	,275	1,058	,301		
Toplam Duygusal Zekâ	6,548	4,090	,607	1,601	,124		
Sorun Odaklı Başa Çıkma	14,482	11,845	,624	1,223	,234		
Duygusal Başa Çıkma	-1,668	4,454	-,077	-,375	,712		
Sosyal Destekle Başa Çıkma	2,002	6,444	,080	,311	,759		
R=0,642		$r^2=0,41$		F= 1,027		p= 0,466	

$p<0,05$

F değerinin anlamlılık düzeyine göre kurulan regresyon modeli geçerli değildir ($F=1,027$ $p>0.05$). Anlamlılık düzeyine göre $p>0.05$ olduğu için 15 bağımsız değişkene ilişkin elde edilen katsayılar istatistiksel olarak anlamlı değildir ve bu katsayıları yorumlamamak gerekmektedir. Örneklemin büyüklüğü ve ölçek puanlarının normal dağılım özelliğine uymaması regresyon modelini geçerli kılmamakta birer etkendir. Dolayısıyla bu noktada hem başarı puanlarını etkilediği düşünülen başka değişkenleri ele almak hem de daha büyük örneklem verilerine sahip gerekmektedir.

4.4.11. Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerine psikolojik özellikler etki etmekte midir?

Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerini, psikolojik özelliklerin etki edip etmediği çoklu regresyon analizi yapılarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.38.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.38. Mühendislik fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri ile psikolojik özelliklerinin ilişkisel analizi

Bağımsız Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
Sabit	76,355	25,658		2,976	,005
Dışa dönüklük	2,138	2,734	,142	,782	,438
Öz denetim	2,218	2,682	,150	,827	,413
Uyumluluk	-9,019	4,478	-,402	-2,014	,050
Nevrotizm	3,313	3,293	,187	1,006	,319
Gelişime açıklık	-3,205	4,326	-,158	-,741	,462
Olumsuz değerlik	-2,317	3,686	-,110	-,629	,533
Yaşam Doyumu	-3,004	2,037	-,303	-1,475	,147
İyi oluş	4,638	3,450	,400	1,344	,185
Öz kontrol	-2,302	2,447	-,182	-,941	,352
Duygusalılık	-,720	2,253	-,060	-,320	,751
Sosyallik	-3,731	2,081	-,353	-1,792	,079
Sorun Odaklı Başa Çıkma	11,469	6,861	,421	1,672	,101
Duygusal Başa Çıkma	-2,019	3,514	-,089	-,575	,568
Sosyal Destekle Başa Çıkma	1,819	3,025	,095	,601	,550
R=0,514 $r^2=0,26$ F= 1,102 p= 0,381					

$p<0,05$

F değerinin anlamlılık düzeyine göre kurulan regresyon modeli geçerli değildir ($F=1,102$ $p>0.05$). Anlamlılık düzeyine göre $p>0.05$ olduğu iin 15 bağımsız değişkene ilişkin elde edilen katsayılar istatistiksel olarak anlamlı değildir ve bu katsayıları yorumlamamak gerekmektedir. Örneklemin büyüklüğü ve lek puanlarının normal dağılım özelliğine uymaması regresyon modelini geçerli kılmamakta birer etkendir. Dolayısıyla bu noktada hem başarı puanlarını etkilediği düşünülen başka değişkenleri ele almak hem de daha büyük örneklem verilerine sahip gerekmektedir.

Fakülteler ve sınıflar düzeyinde yapılan psikolojik özelliklerin karşılaştırma analizlerine göre karşılaştırılan beş farklı grupta grup içinde diğerine göre yüksek çıkan psikolojik özellikler özet tablo şeklinde Tablo 4.39.'da verilmiştir (Ölçek puanları normal dağılım göstermiyor ise Mann Whitney U testi, normal dağılım gösteriyor ise bağımsız örneklem için t testi kullanılarak analizler yapılmıştır).

Tablo 4.39. Psikolojik özelliklerin fakülteler ve sınıflar düzeyinde yapılan karşılaştırma analizlerine göre ölçek puanlarında anlamlı düzeyde yüksek çıkan değişkenler

	Temel Kişilik Özellikleri	Duygusal Zekâ Faktörleri	Başta Çıkma Yolları	Yaşam Doyumu
	-Dışa dönüklük -Gelişime açıklık -Uyumluluk -Öz denetim -Nevrotizm -Olumsuz değerlilik	-İyi oluş -Öz kontrol -Duygusallık -Sosyallik -Toplam duygusal zekâ	-Sorun odaklı başa çıkma -Duygusal başa çıkma -Sosyal destek arama yoluyla başa çıkma	
Tıp Fak. 1. Sınıf	U *Olumsuz değerlilik		t *Duygusal başa çıkma	
Tıp Fak. 5. Sınıf	U *Dışa dönüklük	U *Öz kontrol U *Duygusallık t *Sosyallik		
Müh. Fak. 1. Sınıf				
Müh. Fak 4. Sınıf			t *Sorun odaklı başa çıkma	
Tıp Fak. 1. Sınıf			t *Duygusal başa çıkma	t *Yaşam doyumu
Müh. Fak. 1. Sınıf				
Tıp Fak. 5. Sınıf	U *Öz denetim	t *Duygusallık		
Müh. Fak. 4. Sınıf				
Tıp Fakültesi	U *Öz denetim t *Nevrotizm	U *İyi oluş	U *Duygusal başa çıkma U *Sosyal destek arama yoluyla başa çıkma	U *Yaşam doyumu
Mühendislik Fakültesi				

*p<0,05

U: Mann Whitney U testi,

t: t testi

5. TARTIŞMA

Eğitim sürecinde tıp fakültesi öğrencilerinin psikolojik özelliklerinin düzeylerinin mühendislik fakültesi öğrencilerinin psikolojik özellikleri ile karşılaştırılmasını ve bu özelliklerin okul başarısı ile olan ilişkisinin incelenmesini amaçlayan araştırmamızın sonuçları literatürde daha önce yapılan çalışmalar ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Öğrencileri üniversite ve bölüm tercihi yaparken ailenin yaşadığı yere olan uzaklık, mesleğe duyulan ilgi, üniversitenin prestiji, aile ve çevre etkisi, mesleğin saygınlığı, iş bulma olanakları gibi birçok değişkenden etkilenmektedirler (3) (163). Genç ve ark. (3)'ün yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin bölüm tercihlerinde cinsiyet, mezun olunan lise türü, ailenin gelir düzeyi, ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin yaşamakta olduğu yer gibi değişkenlerin önemli rol oynamadığı belirtilmiştir. Çalışmamızda katılımcıların %49,9'u (n=170) kadın, %50,1'i (n=171) erkek, %83,9'u (n=286) 18-23 yaş aralığında, %98,5'i (n=336) bekar, %40,5'i (n=138) fen lisesi mezunu, %52,5'i (n=179) ailesinin ortalama geliri 10000 ve üzeri, %88,9'u (n=303) anne, baba ve çocuklar tipinde aile yapısına sahip, %83'ü (n=283) daha önce ilde yaşamış olduğunu bildirmiştir. Mevcut bulgular incelendiğinde aynı üniversitede iki farklı fakültede öğrenim gören katılımcıların sosyo-demografik özellikler bakımından farklılaşmadıkları dikkat çekmektedir. Bu sebeple bu bulgular Genç ve ark.(3)'ün yapmış olduğu çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Çalışmamızda öğrencilerin bölümlerini seçme sebepleri ve bölüm memnuniyet verileri incelendiğinde %70,4'ünün (n=174) bölümünü kendi isteği ile seçtiği ve %84,4'ünün (n=265) öğrenim gördüğü fakülteden çoğunlukla memnun olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %19,1'i (n=65) ise yeniden tercih şansı olsa aynı bölümü tercih etmeyeceğini belirtmiştir. Bulgular incelendiğinde öğrencilerin ailenin isteği (%9,7 n=33), öğretmen rehberliği (%10 n=34), sınavdan yüksek puan almak (%27,9 n=95) gibi dışsal motivasyonlar yerine idealimdeki meslek olduğu (%52,5 n=179), insanlara yardım etmek (%51,9 n=177), topluma faydalı olmak (%48,1 n=164), yüksek gelir beklentisi (%46,3 n=158), iş bulma kolaylığı (%42,2 n=144) gibi içsel ve ekonomik motivasyonlarla bölüm tercihi yaptıkları görülmektedir. Apaydın ve Kapucu (164)'nin yaptığı çalışmaya göre öğrenciler tercih yaparken öncelikle

üniversitelerin sosyal etkinliklerini ve akademik itibarını (eğitim kalitesini) değerlendirip, o üniversitede öğrenim gören kişilerin ve yakın tanıdıklarının fikrini alarak üniversite seçme yoluna gitmektedirler. Terzi ve ark. (165)'nin yaptığı çalışmaya göre ise tıp fakültesi öğrencileri iş garantisi, gelir düzeyi gibi ekonomik motivasyonlarla veya insanlara yardım etmek, hekimliğe duyulan ilgi gibi içsel motivasyonlarla ya da çevre baskısı, sınavdan yüksek puan alınması gibi dışsal motivasyonlarla bölüm tercihi yapmaktadırlar. Bu çalışmada ekonomik ve içsel motivasyonlarla tercih yapan öğrencilerin dışsal motivasyonlarla tercih yapanlara göre psikolojik olarak daha az sorun yaşadıkları belirtilmiştir (165). Bu sebeple çalışmamıza katılan öğrencilerin bölümlerine ilişkin memnuniyetlerinin yüksek olmasının içsel ve ekonomik motivasyonlarla bölüm tercihi yapmış olmalarından kaynaklı olabileceği düşünülmüştür. Aynı şekilde öğrencilerin bölüm değiştirme düşünceleri dışsal motivasyonlar ile yapılan tercihlerin olumsuz etkilerinden kaynaklı olabilir.

Çalışmamız bulgularına göre tıp fakültesi öğrencilerinin not ortalamaları 74,8 iken mühendislik fakültesi öğrencilerinin not ortalamaları 69,2'dir. İstatistiksel olarak da tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin okul başarıları mühendislik fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin okul başarılarına göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.05$). Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamaları 79,54 iken 1. sınıf öğrencilerinin not ortalamaları 70,47'dir. İstatistiksel açıdan tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamaları, 1.sınıflara göre de anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). HÜTF Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre tıp fakültesi 1. sınıflarda öğretim; kuramsal bilginin yoğunlukta olduğu büyük grup derslerini ve küçük grup uygulamalarını içeren organ sistem temelli ders kurulları esasına göre yapılmaktadır. Öğretim yılı içerisinde her ders kurulunun sonunda büyük grup dersleri için ders kurulu sınavı yapılır (57). Bu sınavlar komite sınavı olarak da adlandırılmaktadırlar (166). Her dönem sonunda da öğrencilere bir ders kurulları final sınavı yapılmaktadır. Aynı şekilde her biten küçük grup uygulamaları için de en az bir ara sınav ve dönem sonunda da küçük grup uygulamaları final sınavı yapılmaktadır. Tıp fakültesi 5. sınıf ise uygulamalı eğitimlere dayanan staj dönemidir. Öğrencilere her staj bitimi sonrası ilgili anabilim dalı tarafından eğitim içeriğini kapsayan sınav yapılmaktadır (57). Staj sınavları yazılı, sözlü ya da hem yazılı hem sözlü ve/veya

uygulamalı olabilmektedir. Öğrenci notlarının belirlenmesine yönelik yapılan değerlendirmede öğrencinin staj süresindeki çalışma ve başarısı da göz önüne alınmaktadır (56). Staj faaliyetlerinin öncelikli amacı gözlem ve uygulama odaklı çalışmalarla mesleki becerilerin geliştirilmesi ve kazanılmış kuramsal bilgi ile klinik becerilerin ilişkilendirilmesidir (167). HÜMF Bilgisayar, Yapay Zekâ ve Elektrik ve Elektronik Mühendislikleri bölümlerinin müfredatları ise ön koşullu, eş zamanlı, zorunlu ve/veya seçmeli, teorik ve/veya uygulamalı teknik dersleri ve az sayıda alan dışı seçmeli dersleri içermektedir. Zorunlu alan derslerinin kuramsal yapılarının yılla birlikte basitten karmaşığa kademelendirildikleri, ön koşullu dersler olarak sınıflandırıldıkları ve bu derslerin çoğunun özel laboratuvarlarla desteklendikleri görülmektedir (63-65). Üç bölümde de ilk üç yıl teorik alan dersleri verilmekte ve son yıl ise tamamen seçmeli dersler (uzmanlaşmak istedikleri bilim dallarını seçme olanağı sağlayan) ve laboratuvar çalışmalarını içermektedir. Bilgisayar ve yapay zeka mühendisliği bölümlerinden farklı olarak elektrik ve elektronik mühendisliği bölümünde son sınıf öğrencilerinden mezuniyet projeleri hazırlamaları beklenmektedir (62). Bu bölümlerde her ders için uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemleri ilgili öğretim üyeleri tarafından HÜ Önlisans, Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav yönetmeliğine göre belirlenmektedir. Her ders için bir genel sınav ve en az bir ara sınav yapılmaktadır. Ara sınav yerine belirlenen proje, bitirme ödevi, laboratuvar, atölye ve benzeri çalışmaların değerlendirmeleri geçebilir (67). Yapılan ölçme ve değerlendirmelerde öğrenci performans puanlarının birçok etkenden etkilendiği görülmektedir. Uygulanan sözlü, yazılı veya uygulamalı sınama yöntemlerinden, yöntemin ölçülmek istenen bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor alana göre uygunluğuna, sınavın yapıldığı yerin fiziksel koşullarına, sınama yöntemindeki maddelerin çeşitlerine, madde güçlük ve ayırt edicilik indekslerine, puanlayıcılara, ölçülmek istenen niteliklerin verilen eğitim kapsamını temsiliyetine bağlı olarak değerlendirmelerdeki başarı puanları değişkenlik gösterebilmektedir (168, 169). Aynı fakülteye bağlı farklı bölümlerde verilen ortak dersler için ölçme değerlendirme birimlerinin gerekli standardizasyonu sağlamakta zorlandığı görülmektedir (170). Farklı bölümlerde farklı derslerin farklı eğitimciler tarafından verilmesi ve farklı ölçme değerlendirme kriterleri ile farklı puanlayıcıların varlığı sebebiyle çalışmamızda elde edilen fakülteler düzeyinde tıp fakültesi öğrencileri ile mühendislik fakültesi

öğrencileri arasında anlamlı olan not ortalaması farklılıklarının olağan bir durum olduğu düşünülmektedir (171). Kandış ve ark. (172)'nin Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerini ve araştırma görevlilerini kapsayan çalışmasında kişilere kardiyopulmoner resüsitasyona dair bilgi ve beceri eğitimi verilmiştir. Eğitim öncesi yapılan teste tıp fakültesi öğrencileri için altı sınıfın her birinde sınıf ortalama puanlarının 60 altı olduğu görülmektedir. Her katılımcı aynı eğitim sürecinden geçtikten sonra yapılan değerlendirmelere göre en düşük puan ortalamasına birinci sınıf öğrencilerinin sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın bulguları incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça eğitim sonrası başarı puanlarındaki iyileşme oranlarının da artmış olduğu gözlenmektedir (172). Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarının 1. sınıflara göre yüksek olmasının sebebi öğrencilerin tıp eğitimindeki deneyimleri arttıkça alınan dersler farklılaşsa dahi alana aidiyetleri ve aşinalıklarının da arttığı ve bu nedenle de sınama yöntemlerindeki başarılarının da anlamlı düzeyde yükselmiş olabileceği düşünülmektedir. Ancak tıp fakültesi 1. sınıf öğrencileri kuramsal bilgi yükü ağır dersler ile sınavlara (komiteler) ve yıl sonunda da bütün öğretim içeriğini kapsayan ders kurulları final sınavına tâbi tutulmaktadır. 5. sınıf öğrencileri ise önceki yıllarda öğrenilen kuramsal bilgilerin, becerilerin ve tutumların üstüne staj eğitimlerini almakta ve eğitim bitiminin hemen sonrasında o stajın sınavının uygulanmasına tâbi tutulmaktadır. Uygulamalı eğitimlerin sonunda bütün süreci kapsayan bir staj final sınavı uygulanmamaktadır. Bu bakış açısıyla da ele alındığında tıp fakültesi 5. sınıf öğrencileri 1. sınıflara göre görece daha az bilgi içeriği ile öğrenme sürecinin bitimine daha yakın tarihte uygulanan sınavlarla değerlendirildikleri için bu öğrencilerin başarı performanslarının da daha yüksek olabileceği kanısına varılmaktadır.

Çalışmamızda elde edilen bulgulara göre tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin dışadönüklük, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik düzeyleri tıp fakültesi 1. sınıftakilere göre daha yüksek iken olumsuz değerlilik özelliği ve sorunlarla duygusal başa çıkma düzeyleri ise daha düşüktür ($p<0,05$). Yapılan karşılaştırma analizlerine göre tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinin duygusallık düzeyleri aynı zamanda mühendislik fakültesi son sınıf öğrencilerine göre de yüksektir ($p<0,05$). Bu bulgular ışığında tıp eğitiminin en güçlü duygusallık özelliği üzerinde pozitif etki göstermiş olabileceği düşünülebilir. Tıp tarihi incelendiğinde başlangıcından itibaren tıp insan

odaklı bir bilim olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplum normlarından ve insandan ayrı düşünilemeyen tıp bu yönleri ile aynı zamanda sosyal bir bilim olarak kabul görmektedir (68). İnsan ise psiko-biyolojik bir varlık olmasının yanında aynı zamanda sosyal bir canlıdır. Bu sebeple bir hekim insanların sadece biyolojik sağlıkları ile alakadar olmaz. İnsanların karşıdaki kişiler tarafından kabul görme, onaylanma, anlaşılma gibi psiko-sosyal gereksinimleri de mevcuttur. Bu sebeple tıp eğitiminde kazandırılmak istenen profesyonel hekimlik anlayışı klinik yeterliliklerin sosyal ve duygusal beceriler ile sentezlenerek geliştirilmesiyle sağlanmaktadır (69). Duygusallık özelliğine bakıldığında ise kişinin duygularını bir amaç doğrultusunda harekete geçirebilme, kendini güdüleyebilme ve davranışlarını da duyguları ile yönlendirebilme becerisi olarak açıklanmaktadır. Bu özelliği gelişmiş insanların içsel motivasyonları ve insan ilişkilerinde sosyal farkındalıkları yüksektir. Kendini motive edebilen bu kişiler enerjilerini bir amaç doğrultusunda kullanırlar, bir işe başlamak ve bitirmekte daha başarılıdırlar. Çalışma koşullarına uyum kabiliyetleri yüksek olan bu kişiler daha verimli ve üretkendirler (107, 108, 110, 173). Çalışmamızda tespit ettiğimiz tıp eğitiminin en güçlü duygusallık özelliği üzerinde pozitif etki göstermiş olabileceği sonucu bu bilgiler ekseninde ele alındığında sosyal bir boyutu olan tıp alanında duygusallık özelliği gelişmiş öğrencilerin tıp eğitimi yaşamlarında güçlü avantajlara sahip oldukları ve bu özelliğin hekim adaylığı için önemlilik arz ettiği düşünülmektedir.

Dikkat çeken bir diğer bulgu ise tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin özdenetim, olumsuz değerlik ve yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olması ve bu özellikler ile okul başarıları arasında pozitif yönde bir ilişki görülmesidir ($p<0,05$). Çalışmamızda öğrencilerin başarı puanları gruplandırılarak yapılan ayrıntılı analizlerde; tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerin de 0-50, 51-70 ve 71-100 puan aralığında olan öğrencilerin olumsuz değerlik düzeylerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Dönem başarı puanları 0-50 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri ise üst puan aralığındaki diğer iki gruptan düşüktür ($p<0,05$). Özdenetim bireylerin planlı, etkili, disiplinli, sorumluluk sahibi, bilinçli, kontrollü, düzenli ve organize odaklı olmalarıyla ilgilidir. Bu kişiler çalışkan, hırslı, mükemmeliyetçi, azimli, kararlı ve dakik kimselerdir (77, 80, 81, 83). Yapılan çalışmalar öz denetim özelliği ile akademik başarı arasında pozitif ilişki olduğunu göstermektedir (86, 174). Liseden üniversiteye geçiş

sürecindeki zorlu sınav hazırlıkları aşamasından geçmiş olan tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin üniversitenin ilk yıllarında düzenli ve planlı çalışma alışkanlıklarını devam ettirmeleri normaldir. Bu durumun okul başarılarını olumlu yönde etkilemiş olabileceği düşünülebilir.

Çalışmamızda tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin olumsuz değerlik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Olumsuz değerlik özelliği gösteren kişiler kendileri ile ilgili olumsuz algılara sahiptirler. Bu bireyler kendilerini başkalarından daha değersiz görme eğilimindedirler. Kendilerini zor durumda yardım almaya değer görmedikleri için sosyal destek algıları, işe yaramaz gördükleri için de toplumsal uyum becerileri daha düşüktür. Benlik saygıları düşük olan bu kişiler umutsuzluk, yalnızlık, utanç, kendine güvensizlik ve suçluluk gibi olumsuz duyguları daha fazla yaşamaya meyillidirler (97, 98). Tıp fakültesine sadece fen-matematik alanından başarı odaklı bir sınav sistemi ile girmiş olan bu öğrencilerin insan sağlığı odaklı hekimlik mesleğine ve gerekliliklerine karşı yetersizlik hissetmeleri veya mesleğe uygun olmadıklarını düşünmeleri muhtemeldir. Benlik saygısı güçlü aile desteği ve sosyal destekler ile anlamlı düzeyde ilişkilidir (100, 101). Üniversitenin ilk yıllarında aileden uzak olma, yeni yaşam koşullarına ve eğitim ortamına uyum sürecinde gelişebilecek olan umutsuzluk, yalnızlık, kaygı ve yetersizlik gibi olumsuz duygular öğrencilerin benlik saygıları ve algıları üzerinde olumsuz etkilere yol açabilirler (175). Benlik saygısı yüksek öğrencilerde obsesif-kompulsiflik ve depresyon belirtileri daha nadir görülmekte ve bu kişiler akademik olarak daha iyi performans göstermektedirler (13, 14). Kaya ve Oğurlu (176)'nın yapmış olduğu çalışmaya göre benlik saygısı ile akademik başarı arasında ilişki bulunamamıştır. Yapılan bazı araştırmalara göre ise benlik saygısı ile öğrenci başarı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirtilmiştir (177, 178). Bu sebeple çalışmamız sonucu olarak olumsuz değerlik özelliğini ile okul başarısı arasında pozitif yönlü bir ilişkinin tespit edilmesi beklenilenin tersi bir durumdur. Kendini yalnız, yetersiz, kaygılı hisseden öğrencinin daha aşina olduğu düzenli ders çalışma alışkanlığına sarılarak yeni yaşamında denge kurmaya çalışıyor olması muhtemeldir. Bu gibi bir durum sebebiyle olumsuz değerlik özelliği yüksek öğrencilerin derslerinde daha iyi başarı sergilemiş olabilecekleri düşünülmüştür. Ancak Rotenstein ve ark. (179)'nın yaptığı sistematik metaanaliz çalışmasına göre 129123 tıp fakültesi öğrencisinin %27,2'sinde depresyon

belirtileri ve %11,1'inde de üniversite eğitimi boyunca suicid düşüncesi olduğu belirtilmiştir. Tanımlanamayan ve tedavi edilmeyen depresyon ve intihar düşüncesi kısa vadede suicid teşebbüs riskinde artışa, uzun vadede ise majör depresyona, morbidite oranında artışa veya ölüme neden olabilmektedir. Eyüboğlu ve ark. (180)'nın yaptığı araştırmaya göre ise tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin depresyon düzeyi ve sıklığı birinci sınıflardan daha yüksektir, depresyon düzeyi daha yüksek olan öğrencilerde ise özkıyım düşüncesi, suicid planı ve suicid teşebbüsü davranışı daha fazla görülmektedir. Pesen ve Mayda (181)'nin çalışmasına göre ise tıp fakültesi öğrencilerinin %49,19'unda depresyon, %56,74'ünde anksiyete ve %49,8'inde stres belirtileri mevcuttur. Bu nedenlerle sadece öğrenci başarısına odaklanmak yanlış olacaktır. Öğrencilerin ruhsal sağlık durumlarının da dikkate alınması gereklidir. 2018 yılında Tıp Eğitiminde İntörnlük Çalıştayı raporunda öğrencilerin yeni eğitim ortamlarına oryantasyonlarının sağlanması, görev ve sorumluklarının tanımlanması ile yaşanacak kaygı ve belirsizlik gibi motivasyonlarını sağlamada ve öğrenim hedeflerine ulaşmada engelleyici olabilecek duyguların önüne geçilebileceği belirtilmiştir (182). Öğrencilerin üniversite ve bölümlerine ilişkin aidiyet ve memnuniyetleri arttıkça benlik saygılarına yönelik algı ve duygulanımları da olumlu yönde gelişim göstermektedir (183). Üniversite öğrencilerinin öğrenme motivasyonlarının seçtikleri bölüme olan beklentilerinin karşılanması ile yakından ilişkilidir. Eğitim alanında hissettikleri yeterlilik duygusunun başarıya götüren bir diğer motivasyon sağlayıcı etken olduğu görülmektedir (127, 184). Bu sebeplerle tıp fakültesini seçen öğrencilerin kendi beklenti ve potansiyelleri ile mesleğin gerektirdiği yeterliliklere dair ayrıntılı öz değerlendirme yapmalarının ileride yaşayabilecekleri hayal kırıklığı veya memnuniyet duygularının belirleyicisi olacağı düşünülmektedir.

Yaşam doyumunu temelde beklentiler doğrultusunda mevcut yaşam koşullarına duyulan memnuniyetin derecelendirilmesine dayanmaktadır (144). Mesleki statü, yaş, ekonomik durum, cinsiyet, aile yapısı, sosyal ilişkiler, başarı, yaşanan çevre, stres yönetimi, toplumun kültürel yapısı, sağlık durumu, ruh hali, sahip olunan imkanlar, kişilik özellikleri gibi birçok etken kişinin yaşama dair beklentilerini değiştirmekte ve yaşam doyumuna ilişkin algısı üzerine etki etmektedirler (143). Yaşam doyumunu algısı ile kişilerin yaşadığı akademik stres birbiri ile ilişkilidir (185). İncelenen bazı çalışmalarda akademik başarı ve yaşam doyumunu düzeyi arasında ilişki olmadığı

belirtilmiş olmasına karşın Feraco ve ark. (186)'nın yaptığı çalışmaya göre akademik başarı duygusunun yaşam doyumu üzerinde doğrudan olumlu etki göstererek bu iki değişkenin ilişkili oldukları belirtilmiştir (187-189). Çalışmamızda tıp fakültesi 1. Sınıf 71-100 puan aralığında not ortalaması olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri 0-50 not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre okul başarısının öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri üzerinde olumlu yönde etkisi olduğundan bahsedilebilir.

Çalışmamızda tıp fakültesi 5. sınıf 0-50 puan aralığında not ortalamasına sahip olan öğrencilerin sosyallik düzeyleri 51-70 not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek iken özdenetim düzeyleri de 71-100 puan aralığında olanlardan anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sosyallik yönü gelişmiş bireylerin etkili sosyal ilişkiler kurabilen, kurduğu ilişkileri sürdürebilen, bu ilişkilerin sonuçlarını hedefleri doğrultusunda öngörebilen kişilerdir (107, 108, 110, 111). Yapılan çalışmalara göre sosyallik özelliği bireylerin benlik saygıları ve benlik bilinçleri üzerinde olumlu etkilere sahiptir (134). Sosyal açıdan beceri sahibi bu kişiler başarısızlık karşısında iyimser bir tutum sergileyebilirler (190). Şahin ve arkadaşları (2016)'nın yaptığı çalışma incelendiğinde genel, sanatsal ve alana özgü yaratıcılık türleri duygusal zekanın diğer boyutları ile yordanmazken sadece sosyallik değişkeni ile yordanmaktadır. Akademik yaratıcılığı ise duygusal zekanın bütün faktörleri ayrı ayrı yordamaktadır (191). Bu sebeple bu özelliği yüksek kişilerin vizyonlarının sadece okul başarısına odaklı olmayabileceği düşünülmüştür. Benlik saygısı gelişmiş bu kişiler için toplumda aktif roller üstlenmenin, sağlıklı kişiler arası ilişkiler kurmanın, bir takımın aktif üyesi olmanın da ders başarısı kadar önemli ve haz verici olabileceği düşünülmüştür. 0-50 puan aralığında not ortalamasına sahip olan öğrencilerin sosyallik yönleri gelişmiş olduğu kadar 71-100 puan aralığındakilere göre özdenetim düzeyleri de anlamlı şekilde düşüktür ($p<0,05$). İletişim ve sosyal ilişkiler kurmayı zaman kaybı olarak gören kişilerin aksine sosyallik yönü gelişmiş kişiler kurulan ilişkilere keyfi sınırlar koymanın mantıklı olmadığını ifade etmektedirler (190). Özdenetim sahibi kişiler ise planlı, disiplinli, sorumluluk sahibidirler (77, 80, 81, 83). Bu bulguya farklı bir bakış açısıyla yaklaşıldığında ise 0-50 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri düşük olduğu için sosyal yaşamları ile sınavlar için ayrılacak hazırlık sürecinin dengelenmesi konusunda kontrollü davranışlar

sergileyememiş olabilecekleri düşünülmüştür. Literatürde sosyallik yönü gelişmiş öğrencilerin daha başarılı olduklarına dair bulgular mevcuttur (192-194). Bu sebeple sosyallik özelliği yüksek öğrencilerin daha az başarı göstermeleri bulgusu literatürle çelişmektedir.

Çalışmamızda tıp fakültesi öğrencilerinde başarıyı etkileyen en önemli özelliğin öz denetim olduğu, öz denetim ve nevrotizm düzeylerinin arttıkça ise öğrenci başarısının arttığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Literatür nevrotik kişilik özelliği yüksek kişilerin stresli olaylardan daha fazla etkilendiklerini ve sorunlarla etkili başa çıkamadıklarını, tükenmişlik, kızgınlık, sıkıntı gibi olumsuz duyguları yaşamaya daha meyilli olduklarını göstermektedir (77, 80, 81, 83). Literatürde nevrotizm düzeyi yüksekliğinin düşük bilişsel zeka ile ilişkili olduğunu belirtmekten çalışmalar mevcuttur (195, 196). Moutafi ve ark. (197)'nin yaptığı çalışmaya göre ise nevrotizm özelliği yüksek kişilerin sınav kaygını daha yoğun yaşadıkları için başarı oranlarının düşük olduğu üzerinde durulmuştur. Jerant ve ark. (86)'nin yapmış oldukları çalışmaya göre ise nevrotizm düzeyi ile mülakat başarı puanları arasında anlamlı ilişki yoktur. Bu sebeplerle çalışmamızda tespit ettiğimiz tıp fakültesi öğrencilerinin nevrotizm düzeyleri ile okul başarı puanları arasında pozitif yönlü ilişkinin bulunması bulgusu alanyazın ile çelişmektedir.

Çalışmamızda tıp fakültesi öğrencilerinin başarıları üzerinde en güçlü etkisi olan kişilik özelliğinin öz denetim olduğu tespit edilmiştir. Bu iki değişken arasındaki ilişki ise pozitif yönlüdür ($p<0,05$). Tıp fakültesi 5. sınıf öğrencilerinde ise not ortalaması 71-100 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri 0-50 puan aralığında not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Öz denetim özelliği yüksek kişiler; disiplinli, kontrollü, sorumluluk alan, planlı hareket eden, organize odaklı, iç ve dış uyaranlardan etkilenmeden dikkatini bir görev üzerinde toplayabilen kişilerdir (77, 80, 81, 83). Yapılan çalışmalara göre öğrencilerin özdenetim özellikleri ile öz yeterlilikleri, akademik performans tahminleri, duygusal zekâ düzeyleri, klinik stajlardaki başarıları, kendi kendine öğrenme stratejilerini uygulayabilmeleri, bilime karşı olumlu tutum sahibi olmaları, mülakat başarı puanları arasında pozitif, yaratıcı problem çözme becerileri ile ise negatif korelasyon olduğu görülmektedir (51, 85, 88-91, 93, 95). Jerant ve ark. (86)'nin yaptığı çalışma da ise öğrencilerin mülakat başarı puanları ile özdenetim özelliği düzeylerinin arasında

anlamli iliŒki olmadığı belirtilmiŒtir. Sıgry ve Gurbuz (198)'un alıŒmasında ise oğrenci baŒarısını yordayan en önemli temel kiŒilik özelliği öz denetimdir. Bu doğrultuda sorumluluk duygusu geliŒmiŒ, planlı, odaklanabilen bu oğrencilerin yapılan ölçme ve değerlendirmelerde baŒarılı olmalarının normal olduğu düşünölmektedir. alıŒmamızda elde edilen; öz denetim özelliği geliŒmiŒ olan oğrencilerin baŒarı performanslarının daha iyi olduğu ve öz denetimin en güçlü baŒarı yordayıcısı olduğu bulguları alanyazın ile paralellik göstermektedir.

alıŒmamıza göre tıp faköltesi 5. sınıf oğrencilerinin dıŒa dönöklük, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik düzeyleri tıp faköltesi 1. sınıflara göre daha yüksek iken olumsuz değerlik düzeyleri ve sorunlarla duygusal baŒa ıkma puanları ise daha düşöktür ($p<0.05$). Tıp alanı insanla yüz yüze iletiŒimin daha ok önem kazandığı bir alan olduğu içinde tıp eğitimi sürecinde oğrencilerin mesleksel becerileri iletiŒim becerilerine yönelik derslerle ve klinik stajlarla entegre bir Œekilde geliŒtirilir. Öğrenciler profesyonel meslek hayatına bütöncöl bir yaklaŒımla hazırlanır. Öğrencilere sadece mesleki beceriler değil mesleksel tutumlar da kazandırılır (199). Yapılan alıŒmalar tıp faköltesi oğrencilerinin erken dönemde klinik deneyim yaŒamalarının empatik tutumlarını ve iletiŒim kurmaktaki güvenlerini arttırdığını, profesyonel mesleki kimlik kazanmalarına yardımcı olduğunu, stajerliği daha az stresli bir deneyim olarak görmelerini sağladığını göstermektedir (75). DıŒa dönök oğrenciler giriŒken, üretken ve sosyal yönü kuvvetli kiŒilerdir. Bu özellikleri sayesinde insanlar arasında kendilerini daha rahat hissederler (77, 80, 81, 83). DıŒa dönöklük ve geliŒime açıklık özelliği geliŒmiŒ tıp faköltesi oğrencileri akademik stresörlere karŒı streslerini daha iyi kontrol etmektedirler (92). DıŒa dönöklük ve öz denetim özelliği geliŒmiŒ oğrencilerin ise yaŒam doyumları olumlu yönde etkilenmektedir (200). Duygusal zekasının ise eğitimle geliŒebileceđi ve bu eğitim sonucunda kiŒilerin sosyal alanlarda güçlü ve sağlıklı olan iliŒkiler kurduğu, yaŒam kalitelerinin ise arttığı bilinmektedir (107, 201). alıŒmamızda tıp faköltesinin ilerleyen yıllarındaki oğrencilerin duygusal zekâ faktörleri ilk dönem oğrencilerinden anlamli düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Bu sebeple tıp eğitimi ile duygusal zekâ faktörleri arasında anlamli bir iliŒki olduğu düşünölmektedir. Tıp eğitiminin etkisiyle duygusal zekanın geliŒim gösterdiği, duygusal zekâ düzeyi yüksek olan oğrencilerin ise tıp faköltesi eğitim sürecinde daha baŒarılı ve olumlu benlik algılarına sahip, kiŒiler arası iliŒki kurma ve yürütme

faaliyetlerinde başarılı olabilecekleri kanısına varılmıştır. Duygularının farkında olan, onları anlamlandırıp, gerektiği durumlarda doğru bir şekilde ifade etme ve yaşam deneyiminde kullanma yeteneği kazanan öğrencilerin sorunlarla duygusal başa çıkma yaklaşımlarının üniversitenin ilk yıllarına göre daha düşük olması beklendik bir durumdur. Olumsuz durumlar karşısında duygusal zekası gelişmiş kişiler duygularını düzenleyerek sakinleşme davranışı sergilerler ve psikolojik olarak daha dayanıklıdırlar (131). Duygusal farkındalıkları ve iç kontrol odağı artmış olan bireyler problemler karşısında daha objektif yaklaşım ile etkin stres yönetimi sağlarlar (132, 133). Fakat tıp insanlarla iletişimin, ilişkinin ve etkileşimin önemli olduğu daha sosyal bir alan olduğu için çalışmamızda tıp fakültesi öğrencilerinin mühendislik fakültesi öğrencilerine göre duygusal zekâ faktörlerinden iyi oluş düzeyleri ile duygusal ve sosyal destekle başa çıkma mekanizmaları daha gelişmiş, yaşam doyumları da daha yüksek olarak karşımıza çıkmaktadırlar ($p<0,05$). Mühendislik teknik derslerin ağırlıkta olduğu bir alandır. Teknoloji alanındaki mühendisliklerde eğitim kalitesinin önemli belirleyicileri olarak güncel teknolojik alt yapı ve tasarım odaklı olmasından bahsedilmektedir (70-72). Teknoloji alanında mezun mühendislik öğrencileri verilen teorik eğitimlerin ve bu eğitimlerin iş hayatındaki beklentilerini kısmen karşıladığını belirtmektedirler. İş hayatındaki beklentilerinin açılımı verilen eğitimin pratikte uygulanabilirliğidir (202). Görüldüğü üzere tıp ve mühendislik gibi farklı bölümlerdeki öğrencilerin eğitim ve kariyerlerine ilişkin beklentileri, eğitimlerinin desteklediğini düşündükleri yeterlilik alanları birbirinden farklıdır (203). Abdullah ve ark. (204)'nın yapmış olduğu çalışmaya göre mühendislik ve tıp fakültesi öğrencilerinin iletişim, eleştirel düşünme ve problem çözme, ahlaki ve mesleki etik, liderlik, yaşam boyu öğrenme ve bilgi yönetimi, girişimcilik becerileri arasında anlamlı farklılıklar olmasına karşın takım çalışması ve genel sosyal becerileri arasında farklılık olmadığını ifade etmişlerdir. Deniz ve Yılmaz (136)'a göre ise duygusal zekâsı ve duygusal zekanın sosyallik faktörü yüksek olan kişilerin sosyal destekle başa çıkma puanları daha yüksek bulunmuştur. Bu kişilerin uyumluluk ve stresör kontrol güçleri daha gelişmiş olduğundan yaşam doyumları da daha yüksektir (136). Duygusal zekâsı gelişmiş kişilerin strese karşı uyum mekanizmaları gelişmiştir. Bu kişiler problemlerin çözümünde duygularını ve sosyal çevrelerinden alabilecekleri desteği etkin kullanabilmektedirler. Öfke, utanç, suçluluk gibi olumsuz duyguları kontrol

ederek olayların kendilerinde uyandırdığı olumlu duygulara odaklanırlar. Yaşanan olumsuz durumu tehdit olarak görmekten ziyade başa çıkılabilecek bir zorluk olarak algılar ve çözüm bulma da kapasitelerine inanmaktadırlar (134, 135). Bu bilgiler ışığında tıp fakültesi öğrencilerinin iyi oluş ve yaşam doyumu düzeyleri ile sorunlarla duygusal ve sosyal destekle başa çıkma becerileri tıp alanının mühendisliğe göre gereklilik ve yeterliliklerinin farklı olması, sosyal alanlara yakınlığı, sosyalleşme olanaklarının varlığı sebepleriyle mühendislik öğrencilerine göre daha yüksek tespit edilmiş oldukları düşünülmektedir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Bu araştırmada tıp ve mühendislik fakülteleri öğrencilerinde temel kişilik özelliklerinin, duygusal zekâ faktörlerinin, yaşam doyumlarının düzeyleri ve sorunlarla başa çıkma yöntemleri incelenmiştir. Bu iki fakültede eğitim alan öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri ve eğitim sürecinin bu özelliklere olası etkileri açısından farklılıklar olup olmadığı değerlendirilmiştir. Öğrencilerin psikolojik özelliklerinin okul başarıları üzerinde etkisi araştırılmıştır.

6.1.1. Sosyo-Demografik Bulgulara ve Fakülte Memnuniyeti Bulgularına İlişkin Sonuçlar

Bu başlıkta araştırmanın mevcut bulgularına ilişkin tanımlayıcı bazı sonuçlara değinilmiştir.

Çalışmamızda katılımcıların %49,9'u (n=170) kadın, %50,1'i (n=171) erkek, %83,9'u (n=286) 18-23 yaş aralığında, %98,5'i (n=336) bekar, %40,5'i (n=138) fen lisesi mezunu, %52,5'i (n=179) ailesinin ortalama geliri 10000 ve üzeri, %88,9'u (n=303) anne, baba ve çocuklar tipinde aile yapısına sahip, %83'ü (n=283) daha önce ilde yaşamış, %55,4'ü (n=189) liseden mezun olmadan önce üniversite bölüm tercihine yönelik rehberlik hizmeti almamış olduğunu bildirmiştir.

Çalışmaya katılan tüm öğrencilerin %3,8'i (n=13) öğrenim gördüğü bölümü kendi isteği ile seçmediğini ve %15,62'si (n=49) öğrenim gördüğü fakülteden memnun olmadığını, %19,1'inin (n=65) ise yeniden tercih şansı olsa aynı bölümü tercih etmeyeceğini belirtmiştir.

Tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ise %5'i (n=11) bölümünü kendi isteği ile seçmediğini, %16'sı (n=38) tıp fakültesi öğrencisi olmaktan memnun olmadığını, %19'u (n=46) tekrar tercih şansı olsa tıp fakültesini seçmeyeceğini belirtmiştir.

6.1.2. Psikolojik Özelliklere İlişkin Sonuçlar

Tıp fakültesi öğrencilerinin öz denetim, nevrotizm, yaşam doyumu, iyi oluş düzeyleri ile duygusal başa çıkma ve sosyal destekle başa çıkma ölçek puanları mühendislik fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Birinci alt araştırma sorusuna göre öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakültele göre ele alınan on beş psikolojik özellikten; temel kişilik özelliklerinden öz denetim, nevrotizm, duygusal zekâ faktörlerinden iyi oluş, baş etme yollarından duygusal ve sosyal destekle başa çıkma, son olarak da yaşam doyumu puanları anlamlı olarak farklılık göstermektedirler.

Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin yaşam doyum ve duygusal başa çıkma ölçek puanları mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). İkinci alt araştırma sorusuna göre tıp fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencileri arasında ele alınan on beş psikolojik özellikten yaşam doyumu ve baş etme yollarından duygusal başa çıkma ölçek puanları anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencilerinin öz denetim ve duygusallık düzeyleri mühendislik fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0,05$). Üçüncü alt araştırma sorusuna göre tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencileri ile mühendislik fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri arasında ele alınan on beş psikolojik özellikten temel kişilik özelliklerinden öz denetim ve duygusal zekâ faktörlerinden duygusallık puanları anlamlı olarak farklılık göstermektedirler.

Tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencilerinin dışa dönüklük, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik düzeyleri tıp birinci sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olmasına karşın olumsuz değerlik düzeyleri ve sorunlarla duygusal başa çıkma puanları ise tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşüktür ($p<0,05$). Dördüncü alt araştırma sorusuna göre tıp fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile beşinci sınıf öğrencileri arasında ele alınan on beş psikolojik özellikten; temel kişilik özelliklerinden dışa dönüklük, olumsuz değerlik, duygusal zekâ faktörlerinden öz kontrol, duygusallık, sosyallik, baş etme yollarından duygusal başa çıkma puanları anlamlı olarak farklılık göstermektedirler.

Mühendislik dördüncü sınıf öğrencilerinin sorun odaklı başa çıkma düzeyleri mühendislik birinci sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Beşinci alt araştırma sorusuna göre mühendislik fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile dördüncü sınıf öğrencileri arasında ele alınan on beş psikolojik özellikten baş etme yollarından olan sorun odaklı başa çıkma puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

Altıncı alt araştırma sorusuna göre tıp fakültesi öğrencilerinde (sınıf fark etmeksizin) ele alınan on beş psikolojik özellik bu öğrencilerin başarı düzeylerinin %14'ünü açıklamaktadır ve çoklu korelasyon katsayısı 0,37'dir. Öğrencilerin başarı puanları üzerinde öz denetim ve nevrozizm değişkenlerinin anlamlı yordayıcılar oldukları ve başarıyı etkileyen en önemli değişkenin ise öz denetim olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Çalışmamız verilerinin analizlerine göre tıp fakültesi öğrencilerinin öz denetim ve nevrozizm düzeyleri arttıkça okul başarıları artmaktadır ($p<0,05$).

Yedinci alt araştırma sorusuna göre tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde ele alınan on beş psikolojik özellik bu öğrencilerin başarı düzeylerinin %27'sini açıklamaktadır ve çoklu korelasyon katsayısı 0,517'dir. Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin başarı puanlarına anlamlı düzeyde etki eden değişkenler ise öz denetim, olumsuz değerlik ve yaşam doyumu değişkenleridir. Bu öğrencilerin öz denetim, olumsuz değerlik ve yaşam doyumu düzeyleri arttıkça okul başarıları artmaktadır ($p<0,05$). Başarıyı yordayan en önemli değişkenin ise öz denetim olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Çalışmamızda tıp fakültesi beşinci, mühendislik fakültesi birinci ve dördüncü sınıf ile sınıf fark etmeksizin mühendislik fakültesi öğrencilerinin başarı düzeylerini on beş psikolojik özelliğin yordaması üzerine kurulan regresyon modelleri geçerli değildir ($p>0,05$). Dolayısıyla bu noktada hem başarı puanlarını etkilediği düşünülen başka değişkenleri ele almak hem de örneklem sayısının model üzerinde etkili olabileceğinden daha büyük örneklem verilerine sahip olmak gerekmektedir. Sekizinci, dokuzuncu, onuncu ve on birinci alt araştırma soruları için elde edilen verilerin analizine göre tıp fakültesi beşinci, mühendislik fakültesi birinci ve dördüncü sınıf ile sınıf fark etmeksizin mühendislik fakültesi öğrencilerinin başarı düzeyleri üzerinde on beş psikolojik özelliğin yordayıcı etkisi bulunmamaktadır.

6.1.3. Öğrenci Başarılarına İlişkin Sonuçlar

Tıp fakültesi öğrencilerinin not ortalamaları 74,8 iken mühendislik fakültesi öğrencilerinin not ortalamaları 69,2'dir. İstatistiksel olarak da tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin okul başarıları mühendislik fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin okul başarılarına göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.05$).

Tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencilerinin not ortalamaları 79,54 iken birinci sınıf öğrencilerinin not ortalamaları 70,47'dir. İstatistiksel açıdan tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencilerinin not ortalamaları, birinci sınıflara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde not ortalaması 0-50 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri 51-70 ve 71-100 puan aralığında not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0,05$). Tıp fakültesi birinci sınıf 71-100 puan aralığında not ortalaması olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri 0-50 not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur($p<0,05$).

Tıp fakültesi beşinci sınıf öğrencilerinde not ortalaması 0-50 puan aralığında olan öğrencilerin özdenetim düzeyleri 71-100 puan aralığında not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0,05$). Tıp fakültesi beşinci sınıf 0-50 puan aralığında not ortalamasına sahip olan öğrencilerin sosyallik düzeyleri 51-70 not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur($p<0,05$).

Mühendislik fakültesi öğrencilerinin not ortalamalarına göre psikolojik özelliklerinin puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6.2. ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında öğrencilerin tıp eğitimi ve psikolojik özellikleri üzerine aşağıda hayata geçirilebilecek bazı önerilerde bulunulmuştur.

- Hekim adayı olacak kişilerde psikolojik özelliklerin tıp alanı ile ilişkisinin farkındalığını arttıracak, kişilerin tıp fakültesini tercih etmeden önce hekimlik mesleğinin gerekliliklerine göre öz değerlendirme yapabilecekleri rehberlik programlarının oluşturulması önerilmektedir. Bu şekilde adaylar daha bilinçli

seçimler yapabileceklerdir. Beklentilerinin ve potansiyelinin farkında olan öğrencilerin mesleki uyumlarının ve memnuniyetlerinin de daha yüksek olacağı düşünülmektedir.

- Kurumsal anlamda tıp fakültelerinde hekim adayı olan öğrencilerin bilgi düzeyleri gibi psikolojik özelliklerinin düzeylerinin de belirlenmesi, periyodik takiplerinin yapılması ve bu özelliklerin düzeylerine göre destekleyici eğitim programlarının planlanması ile öğrencilerdeki mesleki adaptasyon ve gelişim sorunlarının önüne geçebileceği düşünülmektedir.
- Öğrencilerin üniversite eğitim sürecinde yaşadıkları ve ruhsal sağlıklarına etki eden olumsuz faktörlerin incelenmesi ve belirlenen durumlar için kurumsal düzeyde iyileştirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Bu çalışmaların öğrencilerin öz benlik saygıları, yaşam doyumları ve mesleki gelişim süreçleri üzerinde yararlı etkiler sağlayacakları düşünülmektedir.
- Bu çalışmanın boylamsal bir araştırma şeklinde öğrencilerin üniversitedeki eğitim süreci boyunca, üniversiteye başlamalarından mezun oldukları yıla kadar, psikolojik özelliklerinin ve okul başarılarının takibinin yapılması önerilebilir. Böyle bir araştırma ile tıp eğitimi ve psikolojik özellikler arasındaki ilişki üzerine geçerliliği daha yüksek değerlendirmeler yapılabilecektir.
- Bu çalışmanın daha fazla üniversite, bölüm ve öğrenciyi kapsayacak şekilde tekrar edilmesi önerilmektedir. Bu bağlamda daha büyük örneklerde daha fazla katılımcı ile Türkiye evrenine genellenebilirliği daha yüksek ve daha geçerli değerlendirmeler yapılabilecektir.

7. KAYNAKLAR

1. Kniveton BH. The Influences and Motivations on Which Students Base Their Choice of Career. *Research in Education*. 2016;72(1):47-59.
2. Hagmaier T, Abele AE, Goebel K. How do career satisfaction and life satisfaction associate? *Journal of Managerial Psychology*. 2018;33(2):142-60.
3. Genç GI, Kaya A, Genç M. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNİ ETKİYEN FAKTÖRLER. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2007;8(13):49-63.
4. Başer A, Sezer H, Şahin H. To Be A Health Professional Or Not! Career Choice. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2021:101-11.
5. Amin Z, Eng KH. *Tıp Eğitiminin Temelleri*. Yıldırım M, Topal K, editors. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2006.
6. Terzi C, Saçaklıoğlu F, Sayek İ. 2020 Yılında Türkiye’de Tıp Eğitimi 2000-2020 Sürecinde Nasıl Bir Dünya, Türkiye, Sağlık, Tıp Ortamı Öngörülebilir, Oluşturulabilir? Ankara: TBB Yayınları; 2002. p. 157-95.
7. Mahon KE, Henderson MK, Kirch DG. Selecting tomorrow's physicians: the key to the future health care workforce. *Acad Med*. 2013;88(12):1806-11.
8. Uysal OA. Tıp Fakültelerinde Tıp Eğitimi Anabilim Dalı İşlevi. *Tıp Fakültesi Klinikleri*. 2019;2(1):1-6.
9. Taneja N, Gupta S, Chellaiyan VG, Awasthi AA, Sachdeva S. Personality traits as a predictor of emotional intelligence among medical students. *J Educ Health Promot*. 2020;9:354.
10. Suciu N, Meliș LE, Mărginean CO. A Holistic Approach of Personality Traits in Medical Students: An Integrative Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(23).
11. Cheung K, McElwee S. What skills are we assessing? Cognitive validity in BMAT 2017 [cited 2021 2 Aralık]. Available from: <https://www.admissionstesting.org/Images/570632-chapter-2-applying-the-socio-cognitive-framework-to-the-biomedical-admissions-test.pdf>.
12. What’s on the MCAT Exam? <https://www.aamc.org.2020> [cited 2021 2 Aralık]. Available from: <https://students-residents.aamc.org/media/9261/download>.
13. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı. 2021 Yükseköğretim Kurumları Sınavı [cited 2021 2 Aralık]. Available from: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/YKS/kilavuz040220211.pdf>.
14. Leffel GM, Oakes Mueller RA, Ham SA, Karches KE, Curlin FA, Yoon JD. Project on the Good Physician: Further Evidence for the Validity of a Moral Intuitionist Model of Virtuous Caring. *Teach Learn Med*. 2018;30(3):303-16.
15. Chisholm-Burns MA, Berg-Poppe P, Spivey CA, Karges-Brown J, Pithan A. Systematic review of noncognitive factors influence on health professions students' academic performance. *Adv Health Sci Educ Theory Pract*. 2021;26(4):1373-445.
16. Wiederhold BK, Riva G, Gaggioli A, Wiederhold MD. Physician Burnout: Improving Treatment Efficacy with Virtual Reality. *Stud Health Technol Inform*. 2016;220:454-8.

17. Prins DJ, van Vendeloo SN, Brand PLP, Van der Velpen I, de Jong K, van den Heijkant F, et al. The relationship between burnout, personality traits, and medical speciality. A national study among Dutch residents. *Med Teach*. 2019;41(5):584-90.
18. Başak O, Bilgin M, Dişçigil G, Boylu Ş. ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİ PROFİLİ: TÜRKİYE’DE TIP FAKÜLTELERİNE ÖĞRENCİ SEÇMEDE YENİ YAKLAŞIMLARA GEREKSİNİM VAR MI? *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2007;24(24):16-22.
19. Yeşilyaprak B. Gençlere Meslek Seçiminde Yapılacak Yardımlar. *Eğitim ve Bilim* 2015;10(59):28-32.
20. Hamamcı Z. Kariyer Eğitim Programları. In: Yeşilyaprak B, editor. *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*. 12 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2020. p. 379-81.
21. Groenbos MA. *Life Satisfaction and Career Success: Exploring the Potential Curvilinear Relationship [Master Thesis Work and Organizational Psychology]*: Tilburg University; 2021.
22. Tomrukçu B. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile İş Değerleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme [Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi; 2008.
23. Eryetiş MV. Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 2016;44.
24. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2009;7(2):393-423.
25. Pilavcı D. Bilgi Çağında Değişen Kariyer Anlayışı ve Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Uygulama [Yüksek Lisans Tezi]. Adana: Çukurova Üniversitesi; 2007.
26. Kalp G, Hasit G. A Research on the Effects of Holland Vocational Personality Type Features on Organizational Citizenship Behavior and Organizational Commitment of Employees. *Pressacademia*. 2022.
27. Lounsbury JW, Park S-H, Sundstrom E, Williamson JM, Pemberton AE. Personality, Career Satisfaction, and Life Satisfaction: Test of a Directional Model. *Journal of Career Assessment*. 2016;12(4):395-406.
28. Yavuz S. İşletmelerde Kariyer Yönetimi ve Uygulamadan Bir Örnek [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2006.
29. Afsar B, Badir Y, Khan MM. Person–job fit, person–organization fit and innovative work behavior: The mediating role of innovation trust. *The Journal of High Technology Management Research*. 2015;26(2):105-16.
30. Eryetiş MV. Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 2016(44).
31. Milli Eğitim Bakanlığı, “Türk Eğitim Sistemi-2017” [cited 2022 23 Eylül]. Available from: https://pristine.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_08/16161033_TES_2017.pdf
32. Milli Eğitim Bakanlığı, “18. Milli Eğitim Şura Kararları” [cited 2022 4 Ekim]. Available from: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf

33. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı. 2022-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu [cited 2022 4 Ekim]. Available from: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/YKS/TERCİH/tkilavuz27072022.pdf>
34. Atli A, Kaya M. Üniversite Öğrencilerinin Mesleki Kişilik Tipleri. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2017;331-42.
35. Consorti F, Familiari G, Lotti A, Torre D. Medical education in Italy: Challenges and opportunities. *Med Teach*. 2021;43(11):1242-8.
36. Julian ER. Validity of the Medical College Admission Test for predicting medical school performance. *Acad Med*. 2005;80(10):910-7.
37. Kratzke I, Kapadia MR, Egawa F, Beaty JS. Medical Student Selection. *Surg Clin North Am*. 2021;101(4):635-52.
38. Puryear JB, Lewis LA. Description of the interview process in selecting students for admission to U.S. medical schools. *J Med Educ*. 1981;56(11):881-5.
39. Arora S, Ashrafian H, Davis R, Athanasiou T, Darzi A, Sevdalis N. Emotional intelligence in medicine: a systematic review through the context of the ACGME competencies. *Med Educ*. 2010;44(8):749-64.
40. Elam CL. Use of "emotional intelligence" as one measure of medical school applicants' noncognitive characteristics. *Acad Med*. 2000;75(5):445-6.
41. Çetinkayakaya S, Nemmezi Karaca S, Karagöz N. Academic Success Levels, Thoughts About Accreditation and Reasons to Choose The Faculty of The First Class Students of The Faculty Of Medicine. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2021;112-21.
42. Ballouz D, Broderick MT, Ozuna-Harrison R, Witten D, Byrnes M, Finks J, et al. Applying to be Doctors of Tomorrow: A Qualitative Study Exploring Motivations Towards Applying to a Medical Pipeline Program. *J Natl Med Assoc*. 2021;113(5):531-40.
43. Wouters A, Bakker AH, van Wijk IJ, Croiset G, Kusurkar RA. A qualitative analysis of statements on motivation of applicants for medical school. *BMC Med Educ*. 2014;14:200.
44. Kim KJ, Hwang JY, Kwon BS. Differences in medical students' academic interest and performance across career choice motivations. *Int J Med Educ*. 2016;7:52-5.
45. Lovecchio K, Dundes L. Premed Survival. *Academic Medicine*. 2002;77(7):719-24.
46. Gökteş Dört Yol B. TIP FAKÜLTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYET SONRASI İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ, KARIYER SEÇİMLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2017;16(50):12-21.
47. Ekmekci P, Kurtoğlu B, Güner MD. Change in choices regarding the residency of Turkish medical students during the course of medical education. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2021;20(60):35-48.
48. Tıp Eğitici El Kitabı 1ed. Sayek İ, editor. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri; 2016. 3-41 p.
49. Batı A, Sayek İ. "Tıp Eğitimi ve Covid-19 Salgını" Covid-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu. Ankara: TTB Yayını; 2020.

50. Ekmekci Ertek İ, Özkan S, Candansayar S, İlhan M. TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDE STRES, TÜKENMİŞLİK VE DEPRESYON. Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2020;5(1):10-20.
51. Hayat AA, Kohoulat N, Amini M, Faghihi SAA. The predictive role of personality traits on academic performance of medical students: The mediating role of self-efficacy. Med J Islam Repub Iran. 2020;34:77.
52. Gramstad TO, Gjestad R, Haver B. Personality traits predict job stress, depression and anxiety among junior physicians. BMC Med Educ. 2013;13:150.
53. Turan Özdemir S. Tıp Eğitimi ve Standartlar. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2005;31(2):133-7.
54. Benli AR, İnci H, Cebecik A, Sunay D. Türkiye’de Tıp Fakülteleri Temel Tıp Bilimlerinin Ders Saatleri ve Akademisyen Sayılarının Karşılaştırılması. Tıp Eğitimi Dünyası. 2018;17(51):13-20.
55. Tıp Programlarında Eğitime Başlanması ve Eğitimin Sürdürülmesi İçin Asgari Koşullar [cited 2023 23 Kasım]. Available from: [https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yok-
tarafindan-Asgari-Kosullari-Belirlenen-Programlar/tip_fakultesi_ek.pdf](https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yok-
tarafindan-Asgari-Kosullari-Belirlenen-Programlar/tip_fakultesi_ek.pdf).
56. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Programı Bilgileri [cited 2023 24 Kasım]. Available from: <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=311&curSunit=1>.
57. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği [cited 2023 23 Kasım]. Available from: <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=8&MevzuatNo=18714&MevzuatTertip=5>.
58. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Sınav Uygulama ve Değerlendirme Yönergesi [cited 2023 23 Kasım]. Available from: <https://fs.hacettepe.edu.tr/tip/ekler/pdf/sinavyon.pdf>.
59. Metin E. Dünyada Mühendislik Eğitimi 2013 [cited 2023 24 Kasım]. Available from: https://www.emo.org.tr/ekler/5c742683a466bda_ek.pdf?dergi=939.
60. Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Programı Bilgileri [cited 2023 24 Kasım]. Available from: <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=310&curSunit=356>.
61. Hacettepe Üniversitesi Yapay Zeka Mühendisliği Programı Bilgileri [cited 2023 24 Kasım]. Available from: <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=310&curSunit=765>.
62. Hacettepe Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Programı Bilgileri [cited 2023 24 Kasım]. Available from: <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=310&curSunit=357>.
63. Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Yapay Zeka Mühendislikleri Müfredatı [cited 2023 24 Kasım]. Available from: https://cs.hacettepe.edu.tr/index_tr.html#curriculum_ce.

64. Hacettepe Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü Lisans Eğitim Programı [cited 2023 24 Kasım]. Available from: <https://www.ee.hacettepe.edu.tr/?link=301000&lang=t>.
65. Hacettepe Üniversitesi Yapay Zekâ Mühendisliği Lisans Programı ile Bilgisayar Mühendisliği Lisans Programı Arasındaki Farklar [cited 2023 24 Kasım]. Available from: https://cs.hacettepe.edu.tr/files/Yapay_Zeka_Muhendisligi_SSS.pdf.
66. Hacettepe Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği ELE 401 - ELE 402 Mezuniyet Projesi Yönetmeliği [cited 2023 25 Kasım]. Available from: <https://www.ee.hacettepe.edu.tr/?link=302100&lang=t>.
67. Hacettepe Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği [cited 2023 24 Kasım]. Available from: <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=24478&mevzuatTur=UniversiteYonetmeliği&mevzuatTertip=5>.
68. Artvinli F. Tıp Bir Sosyal Bilimdir! . Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi. 2022;4(10):141-55.
69. Korucu KS, Söylemez ŞÇ, Oksay A. Biyopsikososyal Yaklaşım ve Gelişim Süreci. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi. 2021;12(30):689-700.
70. Türk AM, Bilge A. Bilgisayar Mühendisliği Eğitiminde Teknoloji Eğilimlerinin Takip Edilmesi. Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırma Dergisi (EJOIR). 2015;3:119-29.
71. Dym CL, Agogino AM, Eris O, Frey DD, Leifer LJ. Engineering Design Thinking, Teaching, and Learning. Journal of Engineering Education. 2005;94(1):103-20.
72. Akgül A, Uçar M, Öztürk M, Ekşi Z. Mühendislik Eğitiminin İyileştirilmesine Yönelik Öneriler, Geleceğin Mühendisleri ve İşgücü Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2013;17(1):14-8.
73. Hacettepe Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı Mezuniyet Öncesi Eğitim [Available from: https://medinfo.hacettepe.edu.tr/tr/menu/mezuniyet_onesi-16].
74. Hacettepe Üniversitesi İyi Hekimlik Uygulamaları. 18 ed. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi; 2021. 10-9 p.
75. Littlewood S, Ypinazar V, Margolis SA, Scherpbier A, Spencer J, Dornan T. Early practical experience and the social responsiveness of clinical education: systematic review. BMJ. 2005;331(7513):387-91.
76. Liu M, Cai J, Chen H, Shi L. Association of Personality Traits with Life and Work of Medical Students: An Integrative Review. Int J Environ Res Public Health. 2022;19(19).
77. Şahin E. Ayırıcı Özellik Kuramı: G. Allport, R. Cattell, P. T. Costa ve R. R. McCrae. In: Gençtanırım Kurt D, Çetinkaya Yıldız E, editors. Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Analiz Örnekleriyle. 5 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2020. p. 3-20, 508, 30-44.
78. Toplu Demirtaş E. Kişilik ve Kişiliğin Temel Kavramları. In: Gençtanırım Kurt D, Çetinkaya Yıldız E, editors. Kişilik Kuramları Gerçek Yaşamdan Analiz Örnekleriyle 5ed. Ankara: Pegem Akademi; 2020.
79. Kabasakal Z. Kişilik. In: Işık Ş, editor. Psikolojiye Giriş. 4 ed. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık; 2021. p. 267-93.

80. İnanç B, Yerlikaya E. Kişilik Kuramları. 4 ed. Ankara: Pegem Yayınları; 2012. 237-61 p.
81. Costa PT, McCrae RR. Four ways five factors are basic. *Personality and Individual Differences*. 1992;13(6):653-65.
82. Gerrig R, Zimbardo P. *Psychology and Life*. 18 ed. Massachusetts: Pearson Education; 2007.
83. Bacanlı H, İlhan T, Aslan S. BEŞ FAKTÖR KURAMINA DAYALI BİR KİŞİLİK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: SIFATLARA DAYALI KİŞİLİK TESTİ (SDKT) Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2009;7(2):261-79
84. Gencoz T, Ocul O. Examination of personality characteristics in a Turkish sample: development of Basic Personality Traits Inventory. *J Gen Psychol*. 2012;139(3):194-216.
85. Lievens F, Ones DS, Dilchert S. Personality scale validities increase throughout medical school. *J Appl Psychol*. 2009;94(6):1514-35.
86. Jerant A, Griffin E, Rainwater J, Henderson M, Sousa F, Bertakis KD, et al. Does applicant personality influence multiple mini-interview performance and medical school acceptance offers? *Acad Med*. 2012;87(9):1250-9.
87. Riaz MN, Riaz MA, Batool N. Personality Types as Predictors of Decision Making Styles. *Journal of Behavioural Sciences*. 2012;22:99.
88. Lourinho I, Moreira A, Mota-Cardoso R, Severo M, Ferreira MA. Associations Between the Big Five Personality Traits and a Medical School Admission Interview. *Acta Med Port*. 2016;29(12):796-802.
89. Patterson F, Zibarras LD. Selecting for creativity and innovation potential: implications for practice in healthcare education. *Adv Health Sci Educ Theory Pract*. 2017;22(2):417-28.
90. de Visser M, Fluit C, Cohen-Schotanus J, Laan R. Do different curriculum aligned selection procedures admit students with different personality profiles to medical school? *PLoS One*. 2018;13(12):e0209312.
91. Sobowale K, Ham SA, Curlin FA, Yoon JD. Personality Traits Are Associated with Academic Achievement in Medical School: A Nationally Representative Study. *Acad Psychiatry*. 2018;42(3):338-45.
92. Özel F. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Stres Ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi Üzerine Kesitsel Bir Çalışma. *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Sağlığı Dergisi*. 2019;4(3):322-30.
93. El Othman R, El Othman R, Hallit R, Obeid S, Hallit S. Personality traits, emotional intelligence and decision-making styles in Lebanese universities medical students. *BMC Psychol*. 2020;8(1):46.
94. Selic P, Cerne A, Klemenc-Ketis Z, Petek D, Svab I. Attitudes toward professionalism in medical students and its associations with personal characteristics and values: a national multicentre study from Slovenia raising the question of the need to rethink professionalism. *Adv Med Educ Pract*. 2019;10:437-46.
95. Plaisant O, Stephens S, Apaydin N, Courtois R, Lignier B, Loukas M, et al. Medical students' attitudes towards science and gross anatomy, and the relationship to personality. *J Anat*. 2014;224(3):261-9.

96. McManus IC, Livingston G, Katona C. The attractions of medicine: the generic motivations of medical school applicants in relation to demography, personality and achievement. *BMC Med Educ.* 2006;6:11.
97. Öncül O. Roles of Basic Personality Traits, Schema Coping Responses and Toxic Childhood Experiences on Antisocial, Borderline and Psychopathic Personality Characteristics. [Doktora]. Ankara: Middle East Technical University; 2008.
98. Akyunus M, Gencoz T. Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçekleri kısa formu psikometrik özellikleri: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Düşünen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences.* 2016;36-48.
99. Hudd SS, Dumlao J, Erdmann-Sager D, Murray DR, Phan E, Soukas N, et al. Stress at college: effects on health habits, health status and self-esteem. *College student journal.* 2000;34:217-28.
100. Egwurugwu J, Ohamaeme M, Dike E, Chinko B, Egwurugwu E, Ohamaeme C. Assessment of Socio-demographic Factors and Self-esteem among Imo State University Medical Students, Nigeria. *Journal of Advances in Medicine and Medical Research.* 2017;24(4):1-12.
101. Gidi NW, Horesa A, Jarso H, Tesfaye W, Tucho GT, Abera M, et al. Prevalence of Low Self-esteem and Mental Distress among Undergraduate Medical Students in Jimma University: A Cross-Sectional Study. *Ethiop J Health Sci.* 2021;31(3):573-80.
102. Guo J, Huang X, Zheng A, Chen W, Lei Z, Tang C, et al. The Influence of Self-Esteem and Psychological Flexibility on Medical College Students' Mental Health: A Cross-Sectional Study. *Front Psychiatry.* 2022;13:836956.
103. Zapata-Lamana R, Sanhueza-Campos C, Stuardo-Álvarez M, Ibarra-Mora J, Mardones-Contreras M, Reyes-Molina D, et al. Anxiety, Low Self-Esteem and a Low Happiness Index Are Associated with Poor School Performance in Chilean Adolescents: A Cross-Sectional Analysis. *Int J Environ Res Public Health.* 2021;18(21).
104. Hamarta E. Zeka. In: Ergüner Tekinalp B, Işık Ş, editors. *Eğitimde Pozitif Psikoloji Uygulamaları.* 5 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2015. p. 11-39.
105. Güven E. Zeka. In: Batıgün A, editor. *Psikoloji.* 11. Baskıdan Çeviri ed. Ankara: Palme Yayıncılık; 2016. p. 385-93.
106. Titrek O. *İq Dan Eq Ya Duyguları Zekice Yönetme.* 5 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2016.
107. Yeşilyaprak B. *Duygusal Zeka ve Eğitim Açısından Doğurguları.* Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 2001;25(25):139-46.
108. Çalık A. *Duygusal Zekâ ve Örgütsel Çatışma Yönetimi.* 1 ed. Ankara: Gazi Kitabevi; 2021. 1-40 p.
109. Doğan T. *Pozitif Psikoloji.* In: Işık Ş, editor. *Psikolojiye Giriş.* 4 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2021. p. 453-6.
110. Petrides KV, Furnham A. Trait emotional intelligence: psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality.* 2001;15(6):425-48.
111. Taylı A. *Kişilerarası İlişkiler ve İletişimde Duygusal Zeka.* In: Kaya A, editor. *İnsan İlişkileri ve İletişim.* 16 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2021. p. 264-6.

112. Miri MR, Kermani T, Khoshbakht H, Moodi M. The relationship between emotional intelligence and academic stress in students of medical sciences. *J Educ Health Promot.* 2013;2:40.
113. Saeed W, Ahmad R. Association of demographic characteristics, emotional intelligence and academic self-efficacy among undergraduate students. *J Pak Med Assoc.* 2020;70(3):457-60.
114. Singh N, Kulkarni S, Gupta R. Is emotional intelligence related to objective parameters of academic performance in medical, dental, and nursing students: A systematic review. *Educ Health (Abingdon).* 2020;33(1):8-12.
115. Sharma V, Kaur M, Gupta S, Kapoor R. Relationship of Emotional Intelligence, Intelligence Quotient, and Autonomic Reactivity Tests in Undergraduate Medical Students. *Med Sci Educ.* 2019;29(3):673-81.
116. Libbrecht N, Lievens F, Carette B, Côté S. Emotional intelligence predicts success in medical school. *Emotion.* 2014;14(1):64-73.
117. Rehman R, Tariq S, Tariq S. Emotional intelligence and academic performance of students. *J Pak Med Assoc.* 2021;71(12):2777-81.
118. Blanchard C, Kravets V, Schenker M, Moore T, Jr. Emotional intelligence, burnout, and professional fulfillment in clinical year medical students. *Med Teach.* 2021;43(9):1063-9.
119. Doyle NA, Davis RE, Quadri SSA, Mann JR, Sharma M, Wardrop RM, et al. Associations between stress, anxiety, depression, and emotional intelligence among osteopathic medical students. *J Osteopath Med.* 2021;121(2):125-33.
120. Moslehi M, Samouei R, Tayebani T, Kolahduz S. A study of the academic performance of medical students in the comprehensive examination of the basic sciences according to the indices of emotional intelligence and educational status. *J Educ Health Promot.* 2015;4:66.
121. Wijekoon CN, Amaratunge H, de Silva Y, Senanayake S, Jayawardane P, Senarath U. Emotional intelligence and academic performance of medical undergraduates: a cross-sectional study in a selected university in Sri Lanka. *BMC Med Educ.* 2017;17(1):176.
122. Folkman S, Lazarus RS. An analysis of coping in a middle-aged community sample. *J Health Soc Behav.* 1980;21(3):219-39.
123. Folkman S, Lazarus RS. If it changes it must be a process: Study of emotion and coping during three stages of a college examination. *Journal of Personality and Social Psychology.* 1985;48(1):150-70.
124. Turan Ş, Aksoy Poyraz C. Günlük Yaşam Stresiyle Baş Etmek için Kullanılan Psikoterapi Yöntemleri. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi.* 2015;4(3):133-40.
125. Gençöz F, Gençöz T, Bozo Ö. Hierarchical Dimensions of Coping Styles: A Study Conducted with Turkish University Students. *Social Behavior and Personality: an international journal.* 2006;34(5):525-34.
126. Nechita F, Nechita D, Pîrlog MC, Rogoveanu I. Stress in medical students. *Rom J Morphol Embryol.* 2014;55(3 Suppl):1263-6.

127. Babenko O, Daniels LM, Ross S, White J, Oswald A. Medical student well-being and lifelong learning: A motivational perspective. *Educ Health (Abingdon)*. 2019;32(1):25-32.
128. Almojali AI, Almalki SA, Alothman AS, Masuadi EM, Alaqeel MK. The prevalence and association of stress with sleep quality among medical students. *J Epidemiol Glob Health*. 2017;7(3):169-74.
129. Shao R, He P, Ling B, Tan L, Xu L, Hou Y, et al. Prevalence of depression and anxiety and correlations between depression, anxiety, family functioning, social support and coping styles among Chinese medical students. *BMC Psychol*. 2020;8(1):38.
130. Thompson G, McBride RB, Hosford CC, Halaas G. Resilience Among Medical Students: The Role of Coping Style and Social Support. *Teach Learn Med*. 2016;28(2):174-82.
131. Yukay Yüksel M, Saruhan V, Keçeci B. Investigating Psychological Resilience in terms of Emotional Intelligence and Interpersonal Emotion Regulation. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2021;53(53):141-56.
132. Yüksel M. Duygusal Zeka ve Performans İlişkisi (Bir Uygulama) [Yüksek Lisans]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi; 2006.
133. Yücel Ş, Güzel Ş. DUYGUSAL ZEKA, PROBLEM ODAKLI STRESLE BAŞA ÇIKMA, İYİLEŞME VE DUYGUSAL TÜKENME İLİŞKİLERİ. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 2018;16(31):59-82.
134. Mikolajczak M, Luminet O. Trait emotional intelligence and the cognitive appraisal of stressful events: An exploratory study. *Personality and Individual Differences*. 2008;44(7):1445-53.
135. Göçet E. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişki. *Sakarya: Sakarya Üniversitesi*; 2006.
136. Deniz M, Yılmaz E. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve Stresle Başa Çıkma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* 2006;3(25):17-26.
137. Fares J, Al Tabosh H, Saadeddin Z, El Mouhayyar C, Aridi H. Stress, Burnout and Coping Strategies in Preclinical Medical Students. *N Am J Med Sci*. 2016;8(2):75-81.
138. Acharya J, Sahani S. Coping up with Stress as a Medical Student. *JNMA J Nepal Med Assoc*. 2022;60(248):416-8.
139. Dyrbye LN, Thomas MR, Shanafelt TD. Medical student distress: causes, consequences, and proposed solutions. *Mayo Clin Proc*. 2005;80(12):1613-22.
140. Antaramian S, Lee J. The importance of very high life satisfaction for students' academic success. *Cogent Education*. 2017;4(1).
141. Neugarten BL, Havighurst RJ, Tobin SS. The measurement of life satisfaction. *J Gerontol*. 1961;16:134-43.
142. Korkmaz AN. Mutluluk Üzerine: İnsan, Kentler ve Yaşam. Ankara: Siyasal Kitapevi; 2022. 31-3 p.
143. Pamukçu E. Antrenörlerde Algılanan Stres Özyeterlilik ve Yaşam Doymumu. Ankara: Gazi Kitapevi; 2022. 38-44 p.

144. Kaba İ, Erol M, Güç K. Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2018;18(1):1-14.
145. Cavan R, Burgess E, Havighurts R. *Personal Adjustment in Old Age*. 23 ed. Montana: Literary Licensing; 2013. 157-87 p.
146. Diener E, Emmons RA, Larsen RJ, Griffin S. The Satisfaction With Life Scale. *J Pers Assess*. 1985;49(1):71-5.
147. Wang Q, Sun W, Wu H. Associations between academic burnout, resilience and life satisfaction among medical students: a three-wave longitudinal study. *BMC Medical Education*. 2022;22(1).
148. Labrague LJ. Resilience as a mediator in the relationship between stress-associated with the Covid-19 pandemic, life satisfaction, and psychological well-being in student nurses: A cross-sectional study. *Nurse Educ Pract*. 2021;56:103182.
149. Mahmoud JS, Staten R, Hall LA, Lennie TA. The relationship among young adult college students' depression, anxiety, stress, demographics, life satisfaction, and coping styles. *Issues Ment Health Nurs*. 2012;33(3):149-56.
150. Ding S, Shi W, Ding L, Chen Y, Dai J, Yuan H, et al. The relationship between life events, life satisfaction, and coping style of college students. *Psychol Health Med*. 2022:1-12.
151. Slavinski T, Bjelica D, Pavlović D, Vukmirović V. Academic Performance and Physical Activities as Positive Factors for Life Satisfaction among University Students. *Sustainability*. 2021;13(2).
152. Tokay Argan M, Mersin S. Life satisfaction, life quality, and leisure satisfaction in health professionals. *Perspect Psychiatr Care*. 2021;57(2):660-6.
153. Huang Z, Zhang L, Wang J, Xu L, Wang T, Tang Y, et al. Family function and life satisfaction of postgraduate medical students during the COVID-19 pandemic: the mediating role of meaning in life and depression. *Heliyon*. 2022;8(4):e09282.
154. Stefanowicz-Bielska A, Slomion M, Rapala M. Life Satisfaction of Nurses during the COVID-19 Pandemic in Poland. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19(24).
155. Wang Q, Wang L, Shi M, Li X, Liu R, Liu J, et al. Empathy, burnout, life satisfaction, correlations and associated socio-demographic factors among Chinese undergraduate medical students: an exploratory cross-sectional study. *BMC Med Educ*. 2019;19(1):341.
156. Proctor C, Linley PA. Life Satisfaction in Youth. In: Fava G, Ruini C, editors. *Increasing Psychological Well-being in Clinical and Educational Settings Cross-Cultural Advancements in Positive Psychology*. 8. Springer: Dordrecht; 2014. p. 199-215.
157. Yükseköğretim Kurulu, "YÖK Atlas" [cited 2022 09 Ocak]. Available from: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-univ.php?u=1048>.
158. Büyüköztürk Ş, Çakmak E, Akgün Ö, Karadeniz Ş, Demirel F. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 7 ed. Ankara: Pegem Akademi; 2016. 94-7 p.
159. Durak M, Senol-Durak E, Gencoz T. Psychometric Properties of the Satisfaction with Life Scale among Turkish University Students, Correctional Officers, and Elderly Adults. *Social Indicators Research*. 2010;99(3):413-29.
160. Petrides KV, Furnham A. Trait emotional intelligence: behavioural validation in two studies of emotion recognition and reactivity to mood induction. *European Journal of Personality*. 2020;17(1):39-57.

161. Deniz ME, Özer E, Işık E. Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Short Form: Validity and Reliability Studies. *Education and Science*. 2013;38(169):407-19.
162. Siva AN. İnfertilite’de Stresle Başetme, Öğrenilmiş Güçlülük ve Depresyonun İncelenmesi [Doktora]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 1991.
163. Yılmaz Ö. ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE TERCİHİNİ ETKİLEYEN KRİTERLERİN BELİRLENMESİNDE ANALİTİK HİYERARŞİ PROSES UYGULAMASI VE SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ [Yüksek Lisans Tezi]. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi; 2012.
164. Apaydın Ç, Seçkin Kapucu M. The Relationship between University Choice Desicion, Academic Reputation and Social Activities: Example of Undergraduate Students of Akdeniz and Eskişehir Osmangazi Universities. *Educational Administration: Theory and Practice*. 2017;23(2).
165. Terzi O, Arslan HN, Midik O, Dundar C. The Psychological Effects of the COVID-19 on Students Who Choose the Medical Profession With Different Motivational Factors: A Cross-Sectional Study. *Inquiry*. 2022;59:469580221109671.
166. Selvi H. Tıp fakültesi dönem I-II-III’de uygulanan testlerin betimsel açıdan incelenmesi: Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi örneği Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2015;8(3):79-89.
167. Altıntaş DU. ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİNDE STAJ EĞİTİMİ. *Tıp Eğitimi Dünyası* 2002;99(99):42-7.
168. *Assessment in Health Professions Education*. 3 ed. Downing SM, Yudkowsky R, editors. New York and London: Routledge Taylor & Francis Group; 2009. 1-73 p.
169. Bulut İ, Sapancı A, Kara İH. Tıp Eğitiminde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının Geleneksel ve Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Araçları Olarak Sınıflandırılması. *Journal of Medical Education and Informatics*. 2015;1(1):2-11.
170. Atar HY, Sayın A. Üniveristelerde Ölçme ve Değerlendirme Birimi: Gazi Eğitim Fakültesi Örneği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2010;30(3):1075-93.
171. Gürel S. Değerlendirme ve Not Verme. In: Çetin B, editor. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. 1 ed. Ankara: Anı Yayıncılık; 2019. p. 333-46.
172. Kandış H, Boz BV, Sarıtaş A, Çandar MM, Baltacı D, Çıkman M. Kardiyopulmoner Resusitasyon Konusunda Tıp Fakültesi Öğrencilerinin ve Araştırma Görevlilerinin Bilgi ve Beceri Düzeylerinin Geliştirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*. 2014;6(3):8-11.
173. Aslan M, Doğan S. Dışsal Motivasyon, İçsel Motivasyon Ve Performans Etkileşimine Kuramsal Bir Bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. 2020;11(26):291-301.
174. Sığrı Ü, Gürbüz, S. AKADEMİK BAŞARI VE KİŞİLİK İLİŞKİSİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA. *Savunma Bilimleri Dergisi*. 2011;10(1):30-48.
175. Brook CA, Willoughby T. The social ties that bind: social anxiety and academic achievement across the university years. *J Youth Adolesc*. 2015;44(5):1139-52.
176. Kaya F, Oğurlu Ü. The relationship among self-esteem, intelligence, and academic achievement *International Journal of Human Sciences*. 2015;12(1):951-65.

177. Balkıs M, Duru, E. Akademik erteleme eğilimi, akademik başarı ilişkisinde genel ve performans benlik saygısının rolü. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2010;27(27):159-70.
178. Özgüngör S, Duatepe Paksu, A. Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyine Göre Akademik Başarıyı Yordayan Değişkenler. Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal. 2017;7(48):111-25.
179. Rotenstein LS, Ramos MA, Torre M, Segal JB, Peluso MJ, Guille C, et al. Prevalence of Depression, Depressive Symptoms, and Suicidal Ideation Among Medical Students: A Systematic Review and Meta-Analysis. JAMA. 2016;316(21):2214-36.
180. Eyüboğlu M, Eyüboğlu D, Duran O, Karademir S, Karaaslan F, Alyu F. Depression, anxiety, sleep problems and suicidal behavior among medical students: A cross-sectional comparison study between first and sixth year students. Journal of Clinical Psychiatry. 2020.
181. Pesen A, Mayda AS. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Depresyon, Anksiyete, Stres Düzeyleri ve İlişkili Faktörler. Sakarya Medical Journal. 2020.
182. Tıp Eğitiminde İntörnlik Çalıştayı 11 Ocak 2018 [Available from: https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Tip_egitiminde_intornluk_calistayi.pdf].
183. Çivitci A. Positive affection and self esteem in college students: The moderating role of college satisfaction and college belonging. Yuksekogretim Dergisi. 2014;4(2):102-9.
184. Cook DA, Artino AR, Jr. Motivation to learn: an overview of contemporary theories. Med Educ. 2016;50(10):997-1014.
185. Mamirova C. Başarı Korkusu Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Özyeterliliğin Aracı Rolü. the Journal of Academic Social Sciences. 2019;87(87):329-54.
186. Feraco T, Resnati D, Fregonese D, Spoto A, Meneghetti C. An integrated model of school students' academic achievement and life satisfaction. Linking soft skills, extracurricular activities, self-regulated learning, motivation, and emotions. European Journal of Psychology of Education. 2023;38(1):109-30.
187. Feraco T, Resnati D, Fregonese D, Spoto A, Meneghetti C. An integrated model of school students' academic achievement and life satisfaction. Linking soft skills, extracurricular activities, self-regulated learning, motivation, and emotions. European Journal of Psychology of Education. 2023;38(1):109-30.
188. Caz Ç, Tanyeri L. The Relationship between Life Satisfaction and Academic Performance: An Example of Sports Science. World Journal of Education. 2018;8(5).
189. Gonzales K. Life Satisfaction Domains and its Correlation to the Academic Achievement of Bergen County Technical High School - Teterboro Students. The Young Researcher. 2019;3(1):70-9.
190. Goleman D. Maxed Emotions. Business Strategy Review. 2003;14(2):26-32.
191. Şahin F, Özer E, Deniz ME. The Predictive Level of Emotional Intelligence for the Domain-specific Creativity: A Study on Gifted Students. Ted Eğitim Ve Bilim. 2016;41(183).

192. MacCann C, Jiang Y, Brown LER, Double KS, Bucich M, Minbashian A. Emotional intelligence predicts academic performance: A meta-analysis. *Psychol Bull.* 2020;146(2):150-86.
193. Meijs N, Cillessen AH, Scholte RH, Segers E, Spijkerman R. Social intelligence and academic achievement as predictors of adolescent popularity. *J Youth Adolesc.* 2010;39(1):62-72.
194. Petrides KV, Frederickson N, Furnham A. The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behavior at school. *Personality and Individual Differences.* 2004;36(2):277-93.
195. Bartels M, van Weegen FI, van Beijsterveldt CEM, Carlier M, Polderman TJC, Hoekstra RA, et al. The five factor model of personality and intelligence: A twin study on the relationship between the two constructs. *Personality and Individual Differences.* 2012;53(4):368-73.
196. Elmadani K, Winder B, Farrington-Flint L. The Relationship between Neuroticism and Intelligence Scores among a Libyan student sample. *Journal of the Academic Forum.* 2017;1:136.
197. Moutafi J, Furnham A, Tsaousis I. Is the relationship between intelligence and trait Neuroticism mediated by test anxiety? *Personality and Individual Differences.* 2006;40(3):587-97.
198. Sıgı Ü, Gürbüz S. Akademik Başarı ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi.* 2011;10(1):30-48.
199. Tıp Eğitici El Kitabı 1ed. Sayek İ, editor. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri; 2016. 3-41, 73-99 p.
200. Kalıpçı MB, Toker B. Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma 2017.
201. Brackett MA, Mayer JD, Warner RM. Emotional intelligence and its relation to everyday behaviour. *Personality and Individual Differences.* 2004;36(6):1387-402.
202. Özsoy A. Mühendislik Eğitimine Çalışan Mühendislerin Bakışı ve İşyeri Eğitimi Modeli. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2014;17.
203. Piedmont S, Robra BP. Theory and practice in medical education--expectations and development of skills experienced by students of human medicine compared with students in other disciplines. *GMS Z Med Ausbild.* 2015;32(1):Doc8.
204. Abdullah N, Noah S, Othman J, Wan Jaafar W, Borhan L, Abdul Karim A, et al. A Comparative Study of Engineering, Medical and Education Students' Soft Skills Achievement in Malaysian Public Higher Education Institutions. *Asian Journal of University Education.* 2012;8(2):1-18.

8. EKLER

EK 1. VERİ TOPLAMA FORMU

EK 1.1. ONAM FORMU

Sayın katılımcı,

Bu anket, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi ve Bilişim Anabilim Dalı'nda yapılmakta olan yüksek lisans tezine veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı'nın etik kurul onayı mevcuttur.

Araştırma "Tıp Fakültesi Eğitimi ile Öğrencilerin Psikolojik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi" amacıyla planlanmıştır. Çalışma kapsamında tıp ve mühendislik fakültelerine başlayan ve bu farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin psikolojik özelliklerinin düzeyleri belirlenip, bu özelliklerin düzeylerinin karşılaştırmaları yapılarak aralarında farklılıklar olup olmadığı incelenecektir. Bu araştırmanın amacı tıp fakültesi öğrencilerinin akademik ve klinik performanslarına etki eden psikolojik özelliklerin düzeylerini ve tıp eğitiminin bu özellikler ile olan ilişkisini belirlemektir.

Katılımcının yaşı 18'den büyük olmalıdır. Soruların tümüne vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın güvenilirliği için önemlidir. Araştırmaya katılmanız gönüllülük esasına dayalıdır. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Kimlik ve kişisel bilgileriniz saklı tutulacak ve araştırma sonuçlarında açıklanmayacaktır. Sorulara verdiğiniz yanıtlar gizli tutulacak, kişi ya da kurumlarla paylaşılmayacaktır. Çalışmaya katılmamayı tercih edebilirsiniz veya anketi doldururken istemezseniz son verebilirsiniz. Araştırmacı bilginiz dahilinde veya isteğiniz dışında, uygulanan çalışmanın gereklerini yerine getirmemeniz vb. nedenlerle sizi araştırmadan çıkarabilir.

Anketimiz altı bölümden (181 kısa sorudan) oluşmaktadır. Yaklaşık 30 dakika zamanınızı alacak bu çalışmada yanıtlarınızı, soruların altında yer alan seçenekler arasından uygun olanı işaretleyerek belirtiniz. Birden fazla seçenek işaretleyebileceğiniz sorularda, size uygun gelen bütün seçenekleri işaretleyiniz. Eğer sorunun yanıtları arasında "diğer" seçeneği mevcutsa ve yanıtınız var olan seçenekler arasında yer almıyorsa, bu durumda yanıtınızı diğer seçeneğindeki boşluğa yazınız.

Çalışma ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda uygulamayı yürüten araştırmacıya (Sevil Temur, uygulama sırasında veya sonrasında e-posta yoluyla veya telefonla sorabilirsiniz).

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Sorumlu Tez Danışmanı Doç. Dr. Ş. Gülin Evinç

Yardımcı Tez Danışmanı Prof. Dr. Orhan Odabaşı

Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Sevil Temur

Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu işaretleyiniz ve ankete devam ediniz.

Kabul ediyorum.

EK 1.2. KATILIMCININ SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

1. Cinsiyetiniz: a. Kadın b. Erkek
2. Yaşınız:
3. Medeni durumunuz: a. Evli b. Bekar c. Diğer
4. Şu an da yaşadığınız yer:
 - a. Özel yurt
 - b. Devlet yurdu
 - c. Aile ile birlikte
 - d. Öğrenci evinde tek başına
 - e. Öğrenci evinde arkadaşları ile birlikte
 - f. Akrabalarının evinde
5. Ailenizin aylık ortalama gelir düzeyi:
 - a. 0-4000 TL b. 4001-6000 TL c. 6001-8000 TL d. 8001-10000 e. 10001 ve üzeri
6. Aile tipiniz hangisidir?
 - a. Tek ebeveyn ve çocuk/çocuklar
 - b. Anne, baba ve çocuk/çocuklar
 - c. Anne, baba, çocuk/çocuklar, büyükanne ve/veya büyükbaba gibi diğer aile fertleri
7. Kaç kardeşsiniz (siz dahil)?
 - a.1 b.2 c.3 d.4 e. Diğer(.....)ise belirtiniz lütfen.
8. Daha önce yaşadığınız yer neresidir?
 - a. İl b. İlçe c. Kasaba d. Köy
9. Babanızın eğitim düzeyi nedir?
 - a. Okuryazar değil
 - b. Sadece okuryazar
 - c. İlköğretim mezunu
 - d. Lise mezunu
 - e. Üniversite mezunu
 - f. Lisansüstü
10. Babanızın çalışma durumu nedir?
 - a. Çalışıyor b. Çalışmıyor
11. Annenizin eğitim düzeyi nedir?
 - a. Okuryazar değil
 - b. Sadece okuryazar
 - c. İlköğretim mezunu
 - d. Lise mezunu
 - e. Üniversite mezunu
 - f. Lisansüstü
12. Annenizin çalışma durumu nedir?
 - a. Çalışıyor b. Çalışmıyor
13. Ailenizde sağlık çalışmanı olan var mı?
 - a. Var b. Yok
14. Var ise kim (.....) ve mesleği nedir(.....) belirtiniz lütfen.

15. Mezun olduğunuz lise türü hangisidir?

- a. Anadolu lisesi
- b. Özel Anadolu lisesi
- c. Fen lisesi
- d. Özel fen lisesi
- e. İmam hatip lisesi
- f. Meslek lisesi
- g. Klasik lise
- h. Diğer (.....)ise belirtiniz lütfen.

16. Tıp/mühendislik fakültesine başlamadan önce ki okul hayatınızda bilimsel, kültürel, sanatsal, sportif, toplum hizmeti çalışmalarına katılım durumunuz nedir?

Bilimsel faaliyet	a. Katıldım.	b. Katılmadım
Kültürel faaliyet	a. Katıldım.	b. Katılmadım
Sanatsal faaliyet	a. Katıldım.	b. Katılmadım
Sportif faaliyet	a. Katıldım.	b. Katılmadım
Toplum hizmeti çalışmaları	a. Katıldım.	b. Katılmadım

17. Liseden mezun olmadan önce üniversite bölüm tercihinize yönelik herhangi bir rehberlik hizmet aldınız mı? (Cevabınız evet ise 18. Maddeyi cevaplandırınız lütfen.)

- a. Evet
- b. Hayır

18. Aldığınız rehberlik hizmeti hangisidir? Çoklu işaretleme yapabilirsiniz.

- a. Psikolojik destek
- b. Eğitimsel rehberlik (verimli çalışma, okul ortamına alışma vb)
- c. Meslek seçimi rehberliği
- d. Diğer (.....) ise belirtiniz lütfen.

19. Eğitim hayatınız süresince aşağıdaki testlerden size uygulanan herhangi biri veya birkaçı var ise bunları işaretleyiniz lütfen. Çoklu işaretleme yapabilirsiniz.

- a. Sözel düşünme testi
- b. Sayısal düşünme testi
- c. Soyut düşünme testi
- d. Uzay ilişkileri testi
- e. Mekanik düşünme testi
- f. Okuma yeteneği testi
- g. Başarı testi
- h. Kuder ilgi alanları tercihi envanteri
- i. Strong meslek ilgi testi
- j. Tutum testi
- k. Kişilik testi
- l. Yansıtma testi
- m. Diğer (.....) ise belirtiniz lütfen.

EK 1.3. KATILIMCININ TIP/MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

1. Tıp/mühendislik fakültesini kendi isteğinizle mi seçtiniz?

a. Kısmen b. Evet c. Hayır

2. Genel olarak değerlendirdiğinizde tıp/mühendislik fakültesi öğrencisi olmaktan memnun musunuz?

a. Kısmen b. Evet c. Hayır

3. Yeniden bölüm tercih etme şansınız olsa tekrar tıp/mühendislik fakültesini seçer misiniz?

a. Kısmen b. Evet c. Hayır

Aşağıdaki tıp/mühendislik fakültesini seçmenizde rol oynayan sebepleri işaretleyiniz lütfen.

4. Ailem istediği için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
5. Çevremdeki doktor/mühendis olan kişilerden etkilendiğim için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
6. Doktorluk/mühendislik idealimdeki meslek olduğu için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
7. Doktorluk/mühendislik topluma faydalı bir meslek olduğu için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
8. Doktorluk/mühendislik toplumda saygın bir meslek olduğu için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
9. İnsanlara yardım edebilmek için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
10. İş bulma problemi olmadığı için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
11. Manevi doyumluk hissi sağladığı için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
12. Öğretmenlerimin rehberliği ile seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
13. Sınavdan yüksek puan aldığım için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
14. Toplum standartlarının üstünde bir gelir elde edebileceğim için seçtim.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır
15. Diğer (.....) ise belirtiniz lütfen.	a.Kısmen	b. Evet	c. Hayır

16. Sizce tıp/mühendislik fakültesinde ki eğitim yaşamınızı kolaylaştıran bir özelliğiniz var mı?

a. Evet (Açıklayınız lütfen.....) b. Hayır

17. Sizce tıp/mühendislik fakültesinde ki eğitim yaşamınızı zorlaştıran bir özelliğiniz var mı?

a. Evet (Açıklayınız lütfen.....) b. Hayır

EK 1.4. TEMEL KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda size uyan ya da uymayan pek çok kişilik özelliği bulunmaktadır. **Bu özelliklerden her birinin sizin için ne kadar uygun olduğunu ilgili rakamı seçiniz.**

Lütfen her ifadeye mutlaka **TEK CEVAP** veriniz ve kesinlikle **BOŞ** bırakmayınız.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Örneğin;

Kendimi biri olarak görüyorum.

<u>Hiç uygun değil</u>	<u>Uygun değil</u>					<u>Kararsızım</u>	<u>Uygun</u>					<u>Çok</u>
<u>uygun</u>												
1	2					3	4					5
	Hiç uygun değil	Uygun değil	Kararsızım	Uygun	Çok uygun		Hiç uygun değil	Uygun değil	Kararsızım	Uygun	Çok uygun	
1 Aceleci	1	2	3	4	5	24 Pasif	1	2	3	4	5	
2 Yapmacık	1	2	3	4	5	25 Disiplinli	1	2	3	4	5	
3 Duyarlı	1	2	3	4	5	26 Açgözlü	1	2	3	4	5	
4 Konuşkan	1	2	3	4	5	27 Sinirli	1	2	3	4	5	
5 Kendine güvenen	1	2	3	4	5	28 Cana yakın	1	2	3	4	5	
6 Soğuk	1	2	3	4	5	29 Kızgın	1	2	3	4	5	
7 Utangaç	1	2	3	4	5	30 Sabit fikirli	1	2	3	4	5	
8 Paylaşımçı	1	2	3	4	5	31 Görgüsüz	1	2	3	4	5	
9 Geniş / rahat	1	2	3	4	5	32 Durgun	1	2	3	4	5	
10 Cesur	1	2	3	4	5	33 Kaygılı	1	2	3	4	5	
11 Agresif(Saldırgan)	1	2	3	4	5	34 Terbiyesiz	1	2	3	4	5	
12 Çalışkan	1	2	3	4	5	35 Sabırsız	1	2	3	4	5	
13 İçten pazarlıklı	1	2	3	4	5	36 Yaratıcı (Üretken)	1	2	3	4	5	
14 Girişken	1	2	3	4	5	37 Kaptisli	1	2	3	4	5	
15 İyi niyetli	1	2	3	4	5	38 İçine kapanık	1	2	3	4	5	
16 İçten	1	2	3	4	5	39 Çekingen	1	2	3	4	5	
17 Kendinden emin	1	2	3	4	5	40 Alıngan	1	2	3	4	5	
18 Huysuz	1	2	3	4	5	41 Hoşgörülü	1	2	3	4	5	
19 Yardımsever	1	2	3	4	5	42 Düzenli	1	2	3	4	5	
20 Kabiliyetli	1	2	3	4	5	43 Titiz	1	2	3	4	5	
21 Üşengeç	1	2	3	4	5	44 Tedbirli	1	2	3	4	5	
22 Sorumsuz	1	2	3	4	5	45 Azimli	1	2	3	4	5	
23 Sevecen	1	2	3	4	5							

EK 1.5. YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı **görüşünüzü yansıtan** rakamı işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizin durumunuzu yansıttığını düşündüğünüz rakam bizim için en doğru yanıttır. Lütfen, açık ve dürüst şekilde yanıtlayınız. Her ifadeye mutlaka **TEK CEVAP** veriniz ve kesinlikle **BOŞ** bırakmayınız. Katılarınız için teşekkür ederiz.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Çok az katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. İdeallerime yakın bir yaşantım vardır.	1	2	3	4	5	6	7
2. Yaşam koşullarım mükemmeldir.	1	2	3	4	5	6	7
3. Yaşamımdan memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
4. Şimdiye kadar yaşamdan istediğim önemli şeylere sahip oldum.	1	2	3	4	5	6	7
5. Tekrar dünyaya gelsem hayatımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim	1	2	3	4	5	6	7

EK 1.6. DUYGUSAL ZEKA ÖZELLİĞİ ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki her ifadeyi o ifadeye katılma ya da katılmama derecenizi yansıtan rakamı işaretleyiniz. İfadelerin tam anlamı hakkında çok uzun düşünmeyiniz. Hızlı ilerleyiniz ve kesin cevaplar vermeye çalışınız.

Doğru ya da yanlış cevap yoktur.

1-Hiç katılmıyorum 7-Tamamen katılıyorum arasında 7 cevap seçeneğiniz vardır.

1 2 3 4 5 6 7.....

İlginiz ve zaman ayırdığınız için teşekkürler.

Kesinlikle Katılmıyorum →..... → Kesinlikle katılıyorum

1. Genel anlamda, yüksek motivasyonlu birisiyim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Duygularımı düzenlemekte genellikle zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
3. İnsanlarla etkin bir biçimde baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
4. Verdiğim kararlarımı sıklıkla değiştirme eğilimim vardır.	1	2	3	4	5	6	7
5. Çoğu zaman hangi duyguyu hissettiğimi ayırt edemem.	1	2	3	4	5	6	7
6. Birçok iyi özelliğe sahip olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Haklarımı savunmak benim için genellikle zordur.	1	2	3	4	5	6	7
8. Diğer insanların duygularını bir şekilde etkileyebilme yeteneğim vardır.	1	2	3	4	5	6	7
9. Olayların akışına göre hayatımı düzenlemek benim için genellikle zordur.	1	2	3	4	5	6	7
10. Genelde stresle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
11. Yakınlarıma, duygularımı göstermekte genelde zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
12. Motivasyonumu devam ettirmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
13. Genel olarak, hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
14. Sonradan pişman olacağım şeyleri yapma eğilimim vardır.	1	2	3	4	5	6	7
15. Sıklıkla duraksar ve hissettiklerimi düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
16. Kişisel donanımlarımla, güçlü yönlerimin tam olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
17. Tartışırken haklı olduğumu bilsem dahi, geri çekilmeye meyilliyim.	1	2	3	4	5	6	7
18. Genellikle, hayatımda işlerin yolunda gideceğine inanırım.	1	2	3	4	5	6	7
19. Bana çok yakın olan kişilerle bile, aramda bağ oluşturmak benim için zordur.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, yeni çevreye uyum sağlama yeteneğim vardır.	1	2	3	4	5	6	7

EK 1.7. BAŞ ETME YOLLARI ÖLÇEĞİ

Bir genç olarak çeşitli sorunlarla karşılaşılıyor ve bu sorunlarla başa çıkabilmek için çeşitli duygu, düşünce ve davranışlardan yararlanıyor olabilirsiniz. Sizden istenen karşılaştığınız sorunlarla başa çıkabilmek için neler yaptığınızı göz önünde bulundurarak, aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak, **cevabınızı en iyi yansıtan rakamı** seçmenizdir.

	Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Uygun	Oldukça uygun	Çok uygun
1. Aklımı kurcalayan şeylerden kurtulmak için değişik işlerle uğraşırım.	1	2	3	4	5
2. Bir sıkıntı olduğumu kimsenin bilmesini istemem	1	2	3	4	5
3. Bir mucize olmasını beklerim.	1	2	3	4	5
4. İyimser olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
5. “Bunu da atlattıysam sırtım yere gelmez” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
6. Çevremdeki insanlardan problemi çözmede bana yardımcı olmalarını beklerim	1	2	3	4	5
7. Bazı şeyleri büyütmemeye üzerinde durmamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
8. Sakin kafayla düşünmeye ve öfkelenmemeye çalışırım.	1	2	3	4	5
9. Bu sıkıntılı dönem bir an önce geçsin isterim.	1	2	3	4	5
10. Olayın değerlendirmesini yaparak en iyi kararı vermeye çalışırım.	1	2	3	4	5
11. Konuyla ilgili olarak başkalarının ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
12. Problemin kendiliğinden hallolacağına inanırım.	1	2	3	4	5
13. Ne olursa olsun kendimde direnme ve mücadele etme gücü hissedirim.	1	2	3	4	5
14. Başkalarının rahatlamama yardımcı olmalarını beklerim.	1	2	3	4	5
15. Kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
16. Olanları unutmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
17. Telaşımı belli etmemeye ve sakin olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
18. “Başa gelen çekilir” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
19. Problemin ciddiyetini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
20. Kendimi kapana sıkışmış gibi hissedirim.	1	2	3	4	5
21. Duygularımı paylaştığım kişilerin bana hak vermesini isterim.	1	2	3	4	5
22. Hayatta neyin önemli olduğunu keşfederim.	1	2	3	4	5
23. “Her işte bir hayır vardır” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5

	Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Uygun	Oldukça uygun	Çok uygun
24. Sıkıntılı olduğumda her zamankinden fazla uyurum.	1	2	3	4	5
25. İçinde bulunduğum kötü durumu kimsenin bilmesini istemem.	1	2	3	4	5
26. Dua ederek Allah'tan yardım dilerim.	1	2	3	4	5
27. Olayı yavaşlatmaya ve böylece kararı ertelemeye çalışırım.	1	2	3	4	5
28. Olanla yetinmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
29. Olanları kafama takıp sürekli düşünmekten kendimi alamam.	1	2	3	4	5
30. İçimde tutmaktansa paylaşmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
31. Mutlaka bir yol bulabileceğime inanır, bu yolda uğraşırım.	1	2	3	4	5
32. Sanki bu bir sorun değilmiş gibi davranırım.	1	2	3	4	5
33. Olanlardan kimseye söz etmemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
34. “ İş olacağına varır ” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
35. Neler olabileceğini düşünüp ona göre davranmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
36. İşin içinden çıkamayınca “elimden bir şey gelmiyor” der, durumu olduğu gibi kabullenirim	1	2	3	4	5
37. İlk anda aklıma gelen kararı uygularım.	1	2	3	4	5
38. Ne yapacağıma karar vermeden önce arkadaşlarımla fikrini alırım.	1	2	3	4	5
39. Her şeye yeniden başlayacak gücü bulurum.	1	2	3	4	5
40. Problemin çözümü için adak adarım.	1	2	3	4	5
41. Olaylardan olumlu bir şey çıkarmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
42. Kırgınlığımı belirtirsem kendimi rahatlamış hissederim.	1	2	3	4	5
43. Alın yazısına ve bunun değişmeyeceğine inanırım.	1	2	3	4	5
44. Soruna birkaç farklı çözüm yolu ararım.	1	2	3	4	5
45. Başıma gelenlerin herkesin başına gelebilecek şeyler olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
46. “Olanları keşke değiştirebilseydim” derim.	1	2	3	4	5
47. Aile büyüklerine danışmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5

	Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Uygun	Oldukça uygun	Çok uygun
48. Yaşamla ilgili yeni bir inanç geliştirmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
49. “Her şeye rağmen elde ettiğim bir kazanç vardır” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
50. Gururumu koruyup güçlü görünmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
51. Bu işin kefareтини (bedelini) ödemeye çalışırım.	1	2	3	4	5
52. Problemi adım adım çözmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
53. Elimden hiçbir şeyin gelmeyeceğine inanırım.	1	2	3	4	5
54. Problemin çözümü için bir uzmana danışmanın en iyi yol olacağına inanırım.	1	2	3	4	5
55. Problemin çözümü için hocaya okunurum.	1	2	3	4	5
56. Her şeyin istediğim gibi olmayacağına inanırım.	1	2	3	4	5
57. Bu dertten kurtulayım diye fakir fukaraya sadaka veririm.	1	2	3	4	5
58. Ne yapılacağını planlayıp ona göre davranırım.	1	2	3	4	5
59. Mücadeleden vazgeçerim.	1	2	3	4	5
60. Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
61. Olaylar karşısında “kaderim buymuş” derim.	1	2	3	4	5
62. Sorunun gerçek nedenini anlayabilmek için başkalarına danışırım.	1	2	3	4	5
63. “Keşke daha güçlü bir insan olsaydım” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
64. Nazarlık takarak, muska taşıyarak benzer olayların olmaması için önlemler alırım.	1	2	3	4	5
65. Ne olup bittiğini anlayabilmek için sorunu enine boyuna düşünürüm.	1	2	3	4	5
66. “Benim suçum ne” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
67. “Allah’ın takdiri buymuş” diye kendimi teselli ederim.	1	2	3	4	5
68. Temkinli olmaya ve yanlış yapmamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
69. Bana destek olabilecek kişilerin varlığını bilmek beni rahatlatır.	1	2	3	4	5

	Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Uygun	Oldukça uygun	Çok uygun
70. Çözüm için kendim bir şeyler yapmak istemem.	1	2	3	4	5
71. “Hep benim yüzümden oldu” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
72. Mutlu olmak için başka yollar ararım.	1	2	3	4	5
73. Hakkımı savunabileceğime inanırım.	1	2	3	4	5
74. Bir kişi olarak iyi yönde değiştiğimi ve olgunlaştığımı hissederim.	1	2	3	4	5

Sayın gönüllü aşağıdakileri işaretletiniz lütfen.

1. Hangi fakültede eğitim görüyorsunuz? a.Tıp b.Mühendislik
2. Kaçınıcı sınıf öğrencisisiniz? a.Birinci b. Dördüncü c. Beşinci
3. Bu yıl ki not ortalamanız yüzlük sisteme göre kaçtır? (Yazınız lütfen.....)

Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

GÖNDER

EK 2. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği İzin Yazısı

11/01/2022

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığına

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı'nda yapılmakta olan "Tıp Fakültesi Eğitimi ile Öğrencilerin Psikolojik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi" isimli, Prof. Dr. Orhan Odabaşı ve Doç. Dr. Ş. Gülin Evinç'in tez danışmanlığını yaptığı, Sevil Temur'un sorumlu araştırmacı olduğu yüksek lisans tez çalışmasında "Temel Kişilik Özellikleri" isimli ölçeğimin kullanılmasına tarafımdan izin verilmiştir.

Prof. Dr. Tülin GENÇOZ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü

EK 3. Yaşam Doyumu Ölçeği İzin Yazısı

Tarih
11/01/2022

Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığına

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı'nda yapılmakta olan "Tıp Fakültesi Eğitimi ile Öğrencilerin Psikolojik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi" isimli, Prof. Dr. Orhan Odabaşı ve Doç. Dr. Ş. Gülin Evinç'in tez danışmalığını yaptığı, Sevil Temur'un sorumlu araştırmacı olduğu yüksek lisans tez çalışmasında "Yaşam Doyumu Ölçeği" isimli ölçeğimin kullanılmasına tarafımdan izin verilmiştir.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Doç. Dr. Mithat Durak
İmza

EK 4. Duygusal Zeka Özellik Ölçeği İzin Yazısı

Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
Başkanlığına

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı'nda yapılmakta olan "Tıp Fakültesi Eğitimi ile Öğrencilerin Psikolojik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi" isimli, Prof. Dr. Orhan Odabaşı ve Doç. Dr. Ş. Gülin Evinç'in tez danışmanlığını yaptığı, Sevil Temur'un sorumlu araştırmacı olduğu yüksek lisans tez çalışmasında "Duygusal Zeka Özellik Ölçeği -Kısa Formu (TEIQue-SF)" isimli ölçeğimin kullanılmasına tarafımdan izin verilmiştir.

Saygılarımla. 11.02.2022

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ
Yıldız Teknik Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

EK 5. Başı Çıkma Yolları Ölçeği İzin Yazısı

11/01/2022

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ**Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığına**

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı'nda yapılmakta olan "Tıp Fakültesi Eğitimi ile Öğrencilerin Psikolojik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi" isimli, Prof. Dr. Orhan Odabaşı ve Doç. Dr. Ş. Gülin Evinç'in tez danışmanlığını yaptığı, Sevil Temur'un sorumlu araştırmacı olduğu yüksek lisans tez çalışmasında "Baş Etme Yolları" isimli ölçeğimin kullanılmasına tarafıma izin verilmiştir.

Prof. Dr. Tülin GENÇÖZ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü

EK 6. Tez Çalışması ile İlgili Etik Kurul İzin Yazısı

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : 16969557 - 346

Konu : ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi : 15 ŞUBAT 2022 SALI
Toplantı No : 2022/03
Proje No : GO 22/133(Değerlendirme Tarihi: 15.02.2022)
Karar No : 2022/03-69

Üniversitemiz Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Orhan ODABAŞI ve Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Hastalıkları Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Doç. Dr. Şükran Gülin EVİNÇ'in sorumlu araştırmacı oldukları, Sevil TEMUR'un yüksek lisans tezi olan, GO 22/133 kayıt numaralı "**Tıp Fakültesi Eğitimi İle Öğrencilerin Psikolojik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi**" başlıklı proje önerisi araştırmanın gereke, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, idari izinlerin tamamlanması kaydı ile 16 Şubat 2022 - 31 Aralık 2022 tarihleri arasında geçerli olmak üzere etik açıdan **uygun bulunmuştur**. Çalışma tamamlandığında sonuçlarını içeren bir rapor örneğinin Etik Kurulumuza gönderilmesi gerekmektedir.

1. Prof. Dr. G. Burça AYDIN	(Başkan)	8. Doç. Dr. Hande Güney DENİZ	(Üye)
2. Prof. Dr. M. Özgür UYANIK	(Üye)	9. Doç. Dr. Tolga YILDIRIM	(Üye)
3. Prof. Dr. Ayşe Kin İŞLER	(Üye)	10. Doç. Dr. Merve BATUK	(Üye)
4. Prof. Dr. Sibel PEHLIVAN	(Üye)	IZINLI	
		11. Doç. Dr. Gülten KOÇ	(Üye)
5. Doç. Dr. H. Tuna Çak ESEN	(Üye)	12. Dr. Öğr. Üyesi Müge DEMİR	(Üye)
6. Doç. Dr. Nüket Paksoy ERBAYDAR	(Üye)	13. Av. Buket ÇINAR	(Üye)
7. Doç. Dr. Betül Çelebi SALTİK			

EK 7. Dijital Makbuz**Digital Receipt**

This receipt acknowledges that Turnitin received your paper. Below you will find the receipt information regarding your submission.

The first page of your submissions is displayed below.

Submission author: Sevil Temur
Assignment title: Tez
Submission title: Sevil.Temur.Tez
File name: sevil.temur.tez.docx
File size: 621K
Page count: 94
Word count: 23,412
Character count: 155,193
Submission date: 18-Jan-2024 05:07PM (UTC+0300)
Submission ID: 2245239754

EK 8. Tez Çalışması Orijinallik Raporu

Sevil.Temur.Tez			
ORJİNALLİK RAPORU			
% 11	% 10	% 2	% 3
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı		% 2
2	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı		% 1
3	dspace.balikesir.edu.tr İnternet Kaynağı		% 1
4	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı		<% 1
5	www.lexpera.com.tr İnternet Kaynağı		<% 1
6	i-rep.emu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı		<% 1
7	acikerisim.omu.edu.tr İnternet Kaynağı		<% 1
8	www.biology.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı		<% 1
9	Submitted to Cyprus International University Öğrenci Ödevi		<% 1

9. ÖZGEÇMİŞ

